

ผู้เป็นข้าราชการพึงสำเหนียกตระหนัก
เป็นนิตย์ถึงความรับผิดชอบ ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัว
ร่วมกับงานของผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่าย
ให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติให้ก้าว
ไปถึงความเจริญมั่นคงซึ่งเป็นจุดประสงค์แท้จริง.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2529

ISSN 0125-0906

วารสาร

ปีที่ ๓๑ ประจำเดือน เมษายน ๒๕๒๙

ข้าราชการ

ฉบับพิเศษ
วันข้าราชการพลเรือน

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๔ เมษายน ๒๕๒๙

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล
- เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ
- เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการในอันที่จะเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อราชการ

บริการสมาชิก

วารสารข้าราชการจำหน่ายปลีกเล่มละ ๑๒ บาท สำหรับสมาชิกค่านำรูปเล่ม ๑๓๕ บาท รวมค่าส่ง กรุณาบอกรับและส่งเงินในนาม **ผู้จัดการสวัสดิการ สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก กท.๑๐๓๐๐** โดยส่งจ่ายธนาคาร/เช็คไปรษณีย์ที่ ป.ท.สำนักทำเนียบ นายกรัฐมนตรี

ต้องการถามปัญหากฎหมายระเบียบ และวินัย ข้าราชการพลเรือน ปัญหาคลัง หรือปัญหาข้อข้องใจอื่นใด รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะและบทความแสดงความคิดเห็น โปรดแจ้งไปยังบรรณาธิการโดยตรง

ผู้จัดทำ

ผู้จัดทำ

ไกรจ สุจริตกุล
สำราญ ถาวรายุคม
วิลาศ สิงหวิสัย
อุศล บุญประกอบ

บรรณาธิการ

ทิพาดี เมฆสวรรค์

คณะบรรณาธิการ

สีมา สีมานันท์
เมทินี พงษ์เวช
อุศล จันทร์ศักดิ์
กานดา วัชรภักย์
ทัศนีย์ คุณิตตสุทธิรัตน์
นนทิกร กาญจนะจิตรา
ธานินทร์ สียากาศ
ยุพียง เนียวกุล
ปิยนารถ ปัจฉิมานนท์
ปารณี จันทร์ชัย

ผู้ประสานงาน

ประชาสัมพันธ์

สถานที่พิมพ์

ดวงแข เมธาศิริ
ธงชัย วาณิชกะ
บริษัท ประชาชน จำกัด
(แผนกการพิมพ์)
๓๕ รอยพิพัฒน์ ถนนสีลม
บางรัก ๑๐๕๐๐
โทร. ๒๓๔-๒๐๖๒
๒๓๕-๐๓๔๔

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายนิรันดร์ เหนระภูด
พ.ศ. ๒๕๒๙

ผู้เป็นข้าราชการพึงสำเหนียกตระหนัก
เป็นนิตย์ถึงความรับผิดชอบ ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัว
ร่วมกับงานของผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่าย
ให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติให้ก้าว
ไปถึงความเจริญมั่นคงซึ่งเป็นจุดประสงค์แท้จริง.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2529

พระโอวาท

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถระ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วันข้าราชการพลเรือน

๑ เมษายน ๒๕๒๙

ท่านข้าราชการพลเรือนทั้งหลาย

วันที่ ๑ เมษายน ที่ถือว่าเป็นวันข้าราชการพลเรือน ได้เวียนมาบรรจบอีกวาระหนึ่ง คณะกรรมการจัดงาน ได้ดำเนินการจัดงานวันข้าราชการพลเรือน ให้เป็นวันรวมหน้าใจข้าราชการ เพื่อจะได้รำลึกถึงภารกิจ ที่มีต่อประเทศชาติบ้านเมือง เป็นกิจกรรมที่ควรแก่การสรรเสริญ โดยแท้

ประเทศชาติบ้านเมืองเป็นของปวงชนชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด ๆ ทุกคนจะต้องตระหนักในความมีชาติ จะต้องรักษาประเทศชาติบ้านเมืองของตน เหมือนทรัพย์สมบัติอันมีค่าสูงสุด

ข้าราชการพลเรือนมีภารกิจและหน้าที่ในการบำรุงรักษา ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อความเจริญของประชาชาติให้สมบูรณ์พูนผล ปฏิบัติตนและส่งเสริมหน้าที่ราชการเพื่อความเจริญของชาติบ้านเมืองเป็นสำคัญ ไม่ประพฤติดนด้วยการเอาเปรียบ หาประโยชน์ตนจากหน้าที่ราชการ ประพฤติทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นการบ่อนทำลายประเทศชาติอย่างหมดขยงอายุ เหมือนโรคร้ายก่อเกิดอยู่ในร่างกายฉะนั้น เมื่อทุกคนผู้เป็นข้าราชการเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความประพฤติดี มีศีลมีธรรมประจำใจ ซื่อตรงจงรักภักดี ย่อมจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อนข้าราชการตลอดประชาชนทั่วไป ได้ยึดถือเป็นแบบปฏิบัติตามอย่างมั่นใจ

พระพุทธองค์ทรงวางหลักเกณฑ์ไว้สำหรับผู้ที่จะทำกิจการงานทุกอย่าง คือประการแรกให้ทำความพอใจในสิ่งที่ตนจะกระทำหรือประกอบ เมื่อมีความพอใจแล้ว ย่อมทำให้เกิดมีความพากเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น บากบั่นให้ได้ผลสมความมุ่งหมาย คนเราจะทำอะไรไปโดยไม่คิด

นั้น ย่อมไม่ชอบด้วยวิธีการของคนฉลาด เพื่อความสำเร็จเรียบร้อยของกิจการนั้น ๆ จะต้องหมั่นคิดติดตามผลงานที่กำลังทำอยู่ กิจการทั้งหลายที่ต้องหมั่นพิจารณาด้วยปัญญา หาช่องทางที่จะให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป วิธีการทำงานโดยวิธีนี้ เรียกว่า อธิธรรมา ๔ คือ ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๑ วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น ๑ จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ ๑ วิมังสา หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ๑ สรุปสั้นก็คือ พอใจ, เพียร, คิด, และพิจารณา, อันเป็นหลักสำคัญที่ทำให้บุคคลสำเร็จสิ่งที่มุ่งหมายทุกประการ

เมื่อข้าราชการพลเรือนทั้งหลายต่างยึดมั่นปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยและศีลธรรมตระหนักในหน้าที่ มีความซื่อสัตย์โดยส่วนเดียว ก็เป็นอันหวังได้ว่าย่อมถึงความเจริญรุ่งเรืองสถาพรในตำแหน่งหน้าที่ตามกำลังความสามารถของตน ๆ บ้านเมืองและประชาชนย่อมพลอยร่มเย็นเป็นสุข มีความสงบร่มเย็นสมความปรารถนาทั่วกัน

ขออำนาจพรให้ข้าราชการพลเรือนทั้งหลาย พร้อมทั้งครอบครัวจงประสบความสุขจำเริญ เจริญยิ่งด้วยจตุพิรพรชัยมงคล คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณธนสารสมบัติ ในที่ทุกสถานตลอดกาลทุกเมื่อทั่วกัน เทอญ.

ปก :

พระบรมราโชวาทของพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สารบัญ

พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระโอรส สมเด็จพระสังฆราช
บทบรรณาธิการ
บทความวิชาการ

- ข้าราชการกับการบริการในการให้บริการแก่ประชาชน - พิศาล มูลศาสตรสาทร ๑๑
- บทบาทของข้าราชการประจำไทยในทศวรรษของนักการเมือง - ถวิล ไพรสณฑ์ ๑๗
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล - สนั่น วงศ์พิพัฒน์ ๒๓
- ข้าราชการกับการบริการประชาชน - ชัยอนันต์ สมุทวณิช ๓๑
- คุณภาพชีวิตของคนไม่มี "ซี" - "ซูม" ๓๙
- ซี.๑๒ มอชข้าราชการ - ซี.๑๒ ๔๓
- การจัดการชุมชน : คุณภาพชีวิตของคนชนเมือง กทม. - มนูญ วัฒนโกเมร ๔๖
- กลไกหลักของแผ่นดิน - ฉัตร เจริญ ๕๔
- ถึงข้าราชการผู้เกี่ยวข้อง - วิโรจน์ ธิรคุณโกวิท ๕๗

สัมภาษณ์พิเศษ : ข้าราชการกับการบริการประชาชน ๖๔

คอลัมน์ประจำ

- วินัยข้าราชการ : อุทธาหารณ์ก่อนทำผิด - เอกศักดิ์ ตรีกรณาตสวัสดิ์ ๘๐
- ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน ๘๗
- กฎหมายและระเบียบใหม่ ๙๔
- เกร็ดบริหาร : ซิมโฟนี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล - จุไรเฉลิม บุญไทย ๑๐๐
- มุมสรรหา ๑๐๔
- ข่าวบุคคล - "มตรียา" ๑๑๐
- แนะนำบุคคลน่าสนใจ เสรี สืบสงวน - เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์ ๑๑๔
- คลื่นลูกใหม่ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อรุณยา, ชนวน รัตนวราหะ ๑๑๖

แนะนำผู้เขียน
ก่อนปิดเล่ม

บทบรรณาธิการ

สวัสดีค่ะ

วันที่ **๑ เมษายน** ซึ่งถือเป็นวันข้าราชการพลเรือน ก็ได้เวียนมาบรรจบครบรอบปี อีกวาระหนึ่ง วารสารข้าราชการฉบับนี้จึงได้จัดทำเป็นพิเศษเพื่อเป็นที่ระลึกสำหรับวันข้าราชการพลเรือน

ในปีนี้คณะกรรมการจัดงานวันข้าราชการพลเรือนได้กำหนดกิจกรรมให้เน้นหนักในเรื่อง “ **ข้าราชการพลเรือนกับการบริการประชาชน** ” โดยได้มอบให้กระทรวงมหาดไทย เป็นแม่ข่ายของปีนี้ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ของงานจะจัดขึ้นทั้งในกรุงเทพมหานครและในทุกจังหวัด โดยในกรุงเทพมหานครจะมีงานในระหว่างวันที่ **๑-๓ เมษายน ณ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) ดินแดง** ซึ่ง **ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี**จะเป็นประธานเปิดงานและมอบเกียรติบัตรแก่ข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ด้วย นอกจากนี้แล้ว ในงานยังมีการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับผลงานของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ของข้าราชการพลเรือน มีการให้บริการต่าง ๆ แก่ประชาชนและผู้มาร่วมงาน มีสินค้าราคาถูกที่เป็นผลผลิตของทางราชการมาขายในงานด้วย และยังมีการแสดงปาฐกถา อภิปราย มหรสพ นัดพบแรงงาน และกิจกรรมอื่น ๆ ทำนองเดียวกับที่ได้จัดไปแล้วในปีก่อน ๆ

นับจากวันข้าราชการพลเรือนปีที่แล้วจนถึงปีนี้ ก็อาจกล่าวได้ว่า ในรอบปีที่ผ่านมา ข้าราชการพลเรือนส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นกลุ่มคนที่ทำงานหนักมากในสังคมนี้ มีผลงานที่เป็น

ประโยชน์แก่ส่วนรวมมาก ดังเป็นที่รู้เห็นกันอยู่สำหรับผู้ที่มิใช่เป็นกลาง ที่กล่าวเช่นนั้นก็เพราะ แม้จะถูกบีบคั้นจากข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในด้านงบประมาณที่ถูกจำกัดลงอย่างมาก ด้านกำลังคนในภาครัฐบาลที่จำกัดมิให้เพิ่มขึ้นเกินกว่า ๒% ในขณะที่งานอาจเพิ่มถึง ๑๐๐% ในด้านขวัญกำลังใจที่ถูกกลุ่มชนบางฝ่ายในสังคมปฏิบัติต่ออย่างไม่มีมารยาท และอย่างไม่รักษาน้ำใจกัน แต่โดยส่วนรวมข้าราชการพลเรือนก็ก้มหน้าก้มตาทำงานต่อไปอย่างไม่ปริปาก ยังช่วยรักษาสังคมและเศรษฐกิจของชาติไว้ได้ตามอัธยาศัยที่ประเทศเล็ก ๆ ประเทศหนึ่งของโลกจะพึงดำรงอยู่ได้

แม้จะถูกบีบคั้นหนักหน่าอย่างไร ข้าราชการพลเรือนส่วนใหญ่ก็ยังคงตั้งใจปฏิบัติงานกันอย่างเต็มที่ วารสารข้าราชการจึงขอยกย่องและแสดงความขอบคุณต่อท่านข้าราชการพลเรือนที่ดีทั้งหลายไว้ให้ปรากฏ ณ ที่นี้ด้วย เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าในช่วงระยะเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา ประเทศของเราได้ประสบกับวิกฤตการณ์หลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้การดำรงชีวิตของทุกคนในสังคมยากลำบากยิ่งขึ้น สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในราชการก็ย่ำแย่ลงอย่างมาก โดยเฉพาะเงินเดือนค่าตอบแทนซึ่งรัฐบาลให้แก่ข้าราชการพลเรือนส่วนใหญ่อย่างจำกัด แต่ในขณะเดียวกันข้าราชการบางกลุ่มหรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจกลับได้รับการดูแลอย่างดี มีการให้สวัสดิการต่าง ๆ กันอย่างฟุ่มเฟือย โดยทั้งเงินเดือนและสวัสดิการต่าง ๆ มีมากมายหลายเท่ากว่าข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นเสาหลักของประเทศ และในบางตำแหน่งเช่นระดับผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจมีเงินเดือนและค่าตอบแทนมากกว่าตำแหน่งปลัดกระทรวงถึงกว่า ๑๐๐% ด้วยเหตุนี้จึงต้องยกย่องเชิดชูข้าราชการพลเรือนไว้เป็นกำลังใจต่อไป

เมื่อพูดถึงเรื่องการดูแลข้าราชการพลเรือนของรัฐบาลปัจจุบันแล้ว เราก็เห็นว่ามิใช่ว่ามีข้อที่นำกลางแคลงใจอยู่ว่า **เหตุใดข้าราชการพลเรือนกลุ่มหนึ่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบสูงอย่างยิ่ง งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำก็มากไปด้วยคุณภาพและปริมาณ ต้องรักษาวินัยและจรรยาบรรณต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด จึงได้รับการดูแลจากรัฐบาลอย่างไม่เท่าเทียมกับกำลังคนของรัฐในกลุ่มอื่น ๆ บ้าง ทำไมจึงมีการเลือกปฏิบัติที่แตกต่างกันเช่นนี้ ทำไม ทำไม และทำไม**

โดยที่หัวข้อของงานวันข้าราชการพลเรือนปีนี้เป็นคือ ข้าราชการพลเรือนกับการบริการประชาชน วารสารข้าราชการจึงใคร่ขอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนในการบริการประชาชนไว้ด้วย ก็คือ การบริการประชาชนมีความหมายที่แท้จริงว่า **การนำบริการ**

ไปสู่ประชาชน มิใช่ข้าราชการพลเรือนทุกคนจะต้องเป็น “คนใช้” ของประชาชนหรือของกลุ่มบุคคลใด การนำบริการไปสู่ประชาชนคือการทำหน้าที่ราชการตามด้วยบทกฎหมายที่รัฐกำหนด โดยจะต้องปฏิบัติอย่างเสมอภาคต่อประชาชนทุกคนอย่างเหมาะสมและยุติธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่กลั่นแกล้ง หน่วงเหนี่ยว หรือปฏิบัติ การอย่างไม่เต็มใจ และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมีบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัยไว้ว่า “ห้ามมิให้ข้าราชการพลเรือนดูหมิ่น เหยียดหยามประชาชน” ประชาชนก็ไม่ควรดูหมิ่น เหยียดหยามข้าราชการพลเรือนเช่นเดียวกัน

เมื่อข้าราชการพลเรือนและประชาชนต่างเข้าใจในหน้าที่บทบาทของกันและกันอย่างถูกต้องแล้ว ก็คงจะสามารถยอมรับในความสำคัญของกันและกันได้ เพราะความจริงนั้น ข้าราชการพลเรือนก็คือลูกของประชาชน ประชาชนก็คือลูกของข้าราชการพลเรือน และข้าราชการพลเรือนก็คือประชาชนคนหนึ่งนั่นเอง ก็ในเมื่อเราเป็นคนในครอบครัวเดียวกันแล้ว ก็คงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการแบ่งแยกระหว่างข้าราชการพลเรือนกับประชาชน และก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมาเถียงกันว่าใครเป็นผู้รับใช้ใครอีกต่อไป

“บริการอย่างเต็มที่ มีน้ำใจคือต่อประชาชน คือคุณสมบัติเบื้องต้นของข้าราชการพลเรือน”

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ข้าราชการกับ ภารกิจในการ ให้บริการแก่ ประชาชน

พิศาล มูลศาสตร์สาทร
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กล่าวนำ

ปรัชญาขั้นมูลฐานทางการปกครองที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การดำรงอยู่ของรัฐบาลจะต้องเป็นไปเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน จากแนวความคิดดังกล่าวนี้ รัฐบาลทุกรัฐบาลจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ ความผาสุกให้เกิดแก่ประชาชนให้จงได้

ไม่ว่าจะเป็นการปกครองในรูปแบบใดก็ตาม นับจากอดีตอันยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน ธรรมชาติของการปกครอง ย่อมต้องมีผู้ปกครอง ได้แก่ รัฐบาล และผู้ที่อยู่ในการปกครอง คือประชาชนที่อยู่ภายในรัฐนั้นเป็นสำคัญ

การปกครอง ไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดทางรัฐศาสตร์ หรือแนวความคิดเชิงธรรมชาติ เป้าหมายหลักที่เป็นอุดมการณ์ก็คือ รัฐหรือรัฐบาลหรือผู้ปกครองจะต้องอำนวยความสะดวก การอยู่ดีกินดี และความมั่นคงปลอดภัยที่ดีกว่าการที่จะอยู่กันเองโดยลำพังตัวใครตัวมัน มนุษย์จึงได้รวมตัวกันอยู่เป็นสังคม ประเทศชาติ เพื่อที่จะรับสิ่งที่ดีกว่าจากรัฐ ดังนั้น รัฐหรือรัฐบาลหรือผู้ปกครองจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้พร้อมกับมีอำนาจบังคับบางประการ ในการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนประชาชนในฐานะผู้อยู่ในปกครองของรัฐก็จะเป็นผู้รับบริการจากรัฐ ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมายและต้องยอมมอบเสรีภาพบางประการให้แก่รัฐ

อย่างไรก็ดี การที่จะปกครองและให้บริการแก่ประชาชนในสังคมขนาดใหญ่ หรือประชาชนภายในรัฐให้ได้อย่างทั่วถึงนั้น ลำพังบุคคลหรือคณะบุคคลที่ประกอบกันเป็นรัฐบาลหรือผู้ปกครองประเทศไม่สามารถกระทำได้ จำเป็นจะต้องมีผู้ทำหน้าที่เป็นกลไก หรือแขนขาหรือเป็นหูเป็นตาให้กับรัฐบาล ซึ่งจะมีมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละรัฐ บุคคลดังกล่าวนี้ คือ “บรรดาข้าราชการพลเรือน” ของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

ข้าราชการพลเรือน เป็นคนของรัฐบาล เป็นข้าราชการประจำที่มีกฎหมายรับรอง

มีกฎหมายควบคุมการประพฤติปฏิบัติ และกำหนดอำนาจหน้าที่ การกระทำใด ๆ อันเกี่ยวกับกิจการของรัฐจะต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย และในฐานะที่ข้าราชการพลเรือนเป็นคนของรัฐบาลนี้เอง ข้าราชการพลเรือนจะเป็นผู้นำนโยบายของรัฐบาลมาปฏิบัติจัดทำให้บังเกิดผลแก่ประชาชนโดยส่วนรวม และถือว่าเป็นผู้ที่จะต้องนำบริการสาธารณะต่าง ๆ ลงไปสู่ประชาชนโดยทั่วถึงและเป็นธรรม

ข้าราชการพลเรือนคือใคร?

ข้าราชการพลเรือน ตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ให้รับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณ หมวดเงินเดือน ในกระทรวง ทบวง กรม ฝ่ายพลเรือน และหมายความรวมถึงข้าราชการ

ตำรวจ^(๑) ซึ่งกรมตำรวจสั่งแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการตำรวจ โดยได้รับเงินเดือนจากผู้ว่าจ้างด้วย ยกตัวอย่าง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด อัยการ สารวัตรสอบสวน (ตำรวจ) ครู พัฒนาการอำเภอ เป็นต้น

ดังกล่าวแล้วข้างต้น ว่าในการดำเนินการของรัฐบาล นับตั้งแต่การวางนโยบายการปฏิบัติตามนโยบายและการประเมินผลการปฏิบัติงาน สำหรับในชั้นของการปฏิบัติผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการสนองตอบความต้องการของประชาชน ได้แก่ ข้าราชการพลเรือนดังกล่าวนั่นเอง เพราะจะต้องเป็นผู้ลงไปสัมผัสกับประชาชนโดยตรง

การบริหารราชการกับ ข้าราชการพลเรือน

(๑) พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยยกเว้นข้าราชการตำรวจ ไม่รวมอยู่ใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ข้าราชการพลเรือนจะรวมถึงข้าราชการตำรวจด้วย เพราะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในภารกิจ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่ประชาชน” อันเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ส่วนข้าราชการทหาร ถูกจำแนกออกเป็นข้าราชการอีกประเภทหนึ่ง เพราะมีภารกิจในการป้องกันประเทศจากศัตรูภายนอกเป็นสำคัญ

“การบริหารราชการ” คือ การจัดส่วนราชการ และรวมถึงการจัดระเบียบวิธีปฏิบัติราชการ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการในการใช้กำลังคน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายบรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการบริหารราชการมุ่งเน้นให้บังเกิดความผาสุกแก่ประชาชนโดยส่วนรวม ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยและ ศีลธรรมอันดีให้เกิดขึ้นในสังคม รวมถึงการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การบริหารราชการ คือการดำเนินงานเพื่อบริการต่อประชาชนสนองตอบความต้องการของประชาชนทั้งในด้านความเป็นอยู่ ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน กล่าวโดยสรุปคือประชาชนต้องการสิ่งใดไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม ทางราชการจะต้องพยายามที่จะสนองให้ แต่จะต้อง ไม่ให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิและผลประโยชน์ของผู้อื่น อันจะเป็นผลเสียต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีในสังคมได้ นี่คือหลักปฏิบัติพื้นฐานของข้าราชการโดยทั่วไป

ปัจจัยและหลักในการบริการ ประชาชน

แท้ที่จริงแล้ว หากจะมองในอีกแง่หนึ่ง แม้ข้าราชการทั้งหลายจะเป็นคนของรัฐบาล แต่โดยสภาพแล้วข้าราชการคือ ผู้ที่ทำหน้าที่

วารสารข้าราชการ ๑๔

ในการรับใช้ประชาชน เพราะบริการทั้งปวงของรัฐจะต้องผ่านมือของข้าราชการไปสู่ประชาชน ข้าราชการจึงเป็นจุดเชื่อมระหว่างประชาชนกับรัฐ เมื่อมาถึงจุดนี้ อาจจะถูกกล่าวได้ว่า ความมั่นคงของรัฐบาล ศรัทธาและความยอมรับของประชาชนที่จะมีต่อรัฐบาล หรือความสงบเรียบร้อยของสังคมภายในรัฐ ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการเป็นสำคัญ แม้รัฐบาลจะมีนโยบายดีเลิศเพียงใด หากผู้ปฏิบัติไม่มีคุณภาพในการทำงานแล้ว ผลงานย่อมไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ ความเดือดร้อนจะเกิดขึ้นในหมู่ประชาชนและความไม่มีเสถียรภาพจะเกิดแก่รัฐบาลด้วย

ดังนั้น การให้บริการแก่ประชาชนจึงเป็นหัวใจของการปฏิบัติราชการ ของข้าราชการพลเรือนทุกหมู่เหล่า ปัจจัยที่จะเอื้อต่อการให้บริการประชาชนจึงต้องประกอบด้วย

ประการแรก รัฐบาลจะต้องมีนโยบายและทิศทางที่แน่นอนในการบริหารประเทศ

ประการที่สอง คนของรัฐบาล คือบรรดาข้าราชการทั้งหลายทั้งปวง ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับล่างสุด จะต้องมีความรู้ความสามารถ มีระเบียบวินัย และมีสำนึกในการรับใช้ประชาชน เพื่อทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม ในเรื่องของงบประมาณ

และเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานจะต้องมีพร้อมเท่าที่จะสามารถจัดหาได้ เพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้า หรือเกิดการสะดุดหยุดชะงัก

ประการที่สี่ ขั้นตอนและวิธีการ ตลอดจนกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ จะต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับภาวะทางสังคมอยู่เสมอ เพราะความเจริญของบ้านเมือง ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถ้าหากทางราชการไม่สามารถปรับตัวให้เกิดความคล่องในการให้บริการ ก็จะเป็นปัญหาและจะเกิดเงื่อนไขในทางลบแก่ประชาชน

ถ้าหากปัจจัยทั้ง ๔ ประการนี้ มีพร้อมสมบูรณ์ก็จะเป็นส่วนส่งเสริมให้การบริการประชาชนเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ถึงแม้ข้าราชการพลเรือนจะมีกฎหมายมีระเบียบแบบแผน และวินัยกำกับการประพฤติปฏิบัติตนอยู่แล้วก็ตาม แต่อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งก็คือเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม เป็นส่วนที่จะขจัดอคติและทางเสื่อมเสียทั้งปวง ซึ่งควรจะต้องถือเป็นหลักปฏิบัติของข้าราชการในการให้บริการประชาชนด้วย คือ

ประการแรก ข้าราชการจะต้องบริการแก่ประชาชนโดยเสมอภาคและเป็นธรรม ไม่มีการเลือกที่รักมักที่ชัง

ประการที่สอง ข้าราชการจะต้องไม่ทำตัวเป็นเจ้าของบุญนาย ต้องพร้อมเสมอที่จะให้ประชาชนได้พึ่งพาอาศัยเมื่อเกิดความทุกข์เดือดร้อน

ประการที่สาม ข้าราชการจะต้องเป็นผู้มีธรรมาศัยไมตรี มีน้ำใจ เมตตากรุณา ความสำนึกในคุณธรรมข้อนี้จะทำให้การบริการมีผลอย่างจริงจัง

ประการที่สี่ ข้าราชการจะต้องเข้าถึงประชาชน การลงไปหาประชาชน การยึดหัวใจของประชาชนเอาไว้ได้ คือ “หลักชัย” ของข้าราชการทั้งปวง แต่การจะทำได้ดังนี้ ข้าราชการเองจะต้องลงไปสัมผัสประชาชน รับรู้ความต้องการ ความทุกข์ความเดือดร้อนของเขา และพร้อมที่จะยื่นมือเข้าช่วยเหลือแก้ไข เป็นที่พึ่งให้แก่ราษฎรอย่างแท้จริง

ประการที่ห้า ข้าราชการทุกหมู่เหล่าจะต้องไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก หรือปัญหาอุปสรรคใด ๆ ที่จะเกิดขึ้น พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องความอดทน อดกลั้น นับเป็นหัวใจของข้าราชการในเรื่องนี้ การฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อ

“บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้แก่ประชาชนคือหน้าที่อันยิ่งใหญ่ ข้าราชการที่มีอุดมการณ์มั่นคง จะมีความสุขต่อเมื่อประชาชนมีความสุขแล้ว

ประการที่หก ข้าราชการจะต้องไม่ตกอยู่ในอบายมุขอันจะเป็นสาเหตุของความเสียหายแก่ทางราชการ

หลักและปัจจัยในการให้บริการประชาชนที่ได้อธิบายมาทั้งหมด จะเป็นส่วนประกอบให้การปฏิบัติงานของข้าราชการบังเกิดผลแก่ส่วนรวมอย่างจริงจัง ตัวข้าราชการเองเปรียบเสมือนเทียนไขที่จะต้องเผาไหม้ตนเอง เพื่อความสว่างที่จะมีแก่ผู้อื่น จะเหนื่อยยากประการใดก็สามารถทนได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนซึ่งรับบริการได้รับความสะดวก รวดเร็ว ตรงกับความต้องการและได้รับความสบายใจ เข้มยิมเมื่อเขาก้าวออกจากสถานที่ราชการ นี่คือนิยามของการให้บริการแก่ประชาชน โดยข้าราชการพลเรือนทั้งข้าราชการและพระเดชพระคุณ พระราชทานหมื่น (ท่านปัญญานันทภิกขุ) ที่ว่า “ข้าราชการคือผู้ทำงานให้ประชาชนชื่นใจ”

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

บทบาทของข้าราชการประจำไทย ในทรวงของนักการเมือง

โดย ถวิล ไพรสณฑ์
ส.ส.จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถาบันไทยที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบอยู่เป็นประจำนั้นเห็นจะไม่
มีสถาบันใดเกินหน้าระบบราชการไทย ลักษณะหนึ่งที่ถูกวิจารณ์กันมากก็คือ การที่
มีคนล้นงาน ภาพที่เห็นจำเจเมื่อไปติดต่อกับส่วนราชการก็คือ ข้าราชการส่วนใหญ่จะ
นั่งเฉย ๆ บ้าง อ่านหนังสือพิมพ์บ้าง จับกลุ่มคุยกันบ้าง มาทำงานสายกลับก่อนเวลาบ้าง

นอกจากนี้ก็มีอยู่เสมอที่ข้าราชการบางคนถูกกล่าวหาว่าขาดความกระตือรือร้น
ไม่เอาใจใส่ต่องาน ไม่พยายามปฏิบัติราชการให้บรรลุเป้าหมายขององค์การในเวลา
ที่เหมาะสม ทำให้เกิดความผิดพลาด ขาดตกบกพร่อง ขาดความรับผิดชอบ และขาด
ความสำนึกในหน้าที่ของตน ทำงานไปเพียงวันหนึ่ง ๆ ตามยถากรรม โดยพยายามทำ
งานแต่น้อยที่สุด หลบหนีได้เป็นหลบ จะเกิดผลเสียหายอย่างไรไม่เคยคำนึงถึง
หาผลประโยชน์โดยมิชอบตามกฎหมาย มีโอกาสข่มเหงรังแกประชาชนได้เมื่อใดก็จะ
ทำทันที ไม่บริการประชาชนให้รวดเร็วเท่าที่ควร เป็นต้น

เหล่านี้คือ ภาพพจน์ของข้าราชการประจำที่ประชาชนเขามองเห็นแล้วนำมาวิพากษ์วิจารณ์กัน

ที่จริงข้อครหาที่กล่าวว่าจะมีอยู่มากจริงในอดีตเมื่อหลายสิบปีที่ผ่านมา แต่ถ้ามองในสภาพปัจจุบันก็น่าเชื่อได้ว่าพฤติกรรมของข้าราชการโดยทั่วไปไม่ได้เป็นไปในลักษณะดังกล่าวจริงอยู่ อาจจะมีข้าราชการที่มีความประพฤติเหมือนกันที่เขาถือว่าหากันบ้างแต่ก็คงไม่มากนัก ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดาของโลกและก็เหมือนกับสังคมทั่วไปที่ย่อมจะมีทั้งคนดีและคนไม่ดีปะปนกันไป

และแน่นอนว่าจะต้องมีคนดีมากกว่าคนไม่ดี เพราะมีละนั้นแล้วสังคมนั้น ๆ ก็จะอยู่คงทน ไม่ได้จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

ข้อพิสูจน์ที่เห็นได้ชัดเจนว่าระบบราชการไทยมีข้าราชการที่ดี ๆ มีความสามารถมากกว่าข้าราชการที่ไม่ดีหรือไม่มีความสามารถก็คือ การที่ระบบราชการนอกจากจะเป็นผู้รักษาประเทศชาติให้คงอยู่แล้วยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศอีกด้วย

ท่ามกลางความสับสนและไม่มั่นคงของระบบการเมืองระบอบประชาธิปไตยก็มีแต่ระบบราชการเท่านั้นที่คอยค้ำจุนรักษาอะไรต่าง ๆ นานา ของประเทศชาติเอาไว้ ซึ่งความจริงดังกล่าวคงไม่มีผู้ใดมาได้แย้งได้

ระยะหลายปีที่ผ่านมา สังคมของประเทศไทยเราได้เปลี่ยนแปลงไปมากมาย สังคมแต่

เดิมซึ่งมีแต่เกษตรกรรมเป็นพื้นฐานหลักก็เริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรมในบางแห่งขึ้นเรื่อย ๆ สังคมที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย อะไรต่ออะไรถึงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยอิทธิพลจากการเรียนรู้จากสังคมประเทศตะวันตก

ปัญหาการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบันและอนาคต ปัญหาสังคม ปัญหาเหล่านี้ถึงแม้รัฐบาลจะเป็นผู้รับผิดชอบก็จริง แต่ผู้ปฏิบัติก็คือข้าราชการประจำนั่นเอง

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่รัฐทุกรัฐต้องแก้ไข การแก้ไขจำเป็นต้องอาศัยระบบราชการคือตัวข้าราชการเป็นสำคัญ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น คำตอบก็คือว่า เพราะข้าราชการมีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขามาก มีกลไกในการทำงานพร้อม แต่ส่วนอื่น เช่น รัฐสภา พรรคการเมือง นอกจากจะขาดในสิ่งเหล่านั้นแล้วก็ยังไม่มีความเข้มแข็งและมีความต่อเนื่องยาวนานพอสร้างให้นักการเมืองมีทั้งความรู้และประสบการณ์ในงานเหล่านั้นได้

ในปัจจุบันนี้ราชการจึงมีความรับผิดชอบมากมาย และความรับผิดชอบนี้มีถึงกับเป็นผู้กำหนดนโยบายในการทำงานของส่วนราชการนั้น ๆ แทนนักการเมืองอีกด้วย

และทั้ง ๆ ที่ข้าราชการต้องรับผิดชอบงานอย่างมากมาย แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของข้าราชการในปัจจุบันแล้ว ก็อยู่ในสภาพที่น่าเห็นใจอย่างมาก บางครั้ง

ทำให้คิดว่าข้าราชการช่างมีความอดทนเป็นเลิศเสียจริง ๆ และมีคนสงสัยว่าข้าราชการยืนหยัดอยู่ในสภาพแวดล้อมดังต่อไปนี้ได้อย่างไรกันแน่

ประการแรก ข้าราชการไทยมีภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนหรือผู้รับบริการซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้ว ประชาชนในประเทศที่กำลังพัฒนามักจะช่วยตัวเองในทางใดทางหนึ่งไม่ได้ ระบบราชการจึงมีภาระในการให้ความคิดริเริ่มเสนอแนะ หรือช่วยประชาชนเพื่อให้ประชาชนช่วยตัวเองได้

การร้องขอความช่วยเหลือของประชาชนจึงมีหลากหลายและแตกต่างกันออกไปตามท้องที่บางแห่งข้าราชการต้องออกไปแนะนำให้ชาวนารู้จักการใช้ปุ๋ย การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เพราะเหตุที่ประชาชนมีความต้องการในเรื่องต่าง ๆ มากมาย ข้าราชการจึงจำเป็นต้องมีความคิดริเริ่ม รู้จักวางแผนงาน เข้าใจพฤติกรรมของคนเหล่านี้ คือ ความยากลำบากในการทำงานของข้าราชการ

ประการที่สอง เมื่อพิจารณาถึงสวัสดิการของข้าราชการไทยกับในต่างประเทศเพื่อนบ้านเรือนเคียงดูบ้าง ก็จะพบว่ามีความแตกต่างกันมาก เงินเดือนและค่าตอบแทนเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะเศรษฐกิจก็ไม่สมดุลย์กัน รายได้ของข้าราชการส่วนใหญ่ไม่พอต่อการยังชีพ ที่พักอาศัยก็ขาดแคลนบางแห่งก็เสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

สำหรับเงินเดือนกว่าจะปรับแต่ละครั้ง

ก็ต้องใช้เวลานานจนค่าครองชีพสูงไปมากแล้ว ข้าราชการจึงได้รับการปรับเงินเดือนตาม แต่ก็ไม่เคยไล่ทันสักที คงปล่อยให้ข้าราชการต้องลำบากยากแค้น เพราะเรื่องนี้โดยตลอด

สำหรับทางแก้ไขของในบางประเทศเขาใช้วิธีการปรับเงินเดือนข้าราชการทุกกระยะ ๖ เดือน หรือทุกกระยะที่ค่าครองชีพได้เปลี่ยนแปลงไป

สำหรับเงินเดือนของข้าราชการก็น่าจะปรับให้พอเพียงกับค่าครองชีพ อย่าไปกลัวว่ารัฐบาลไม่มีเงินจะจ่ายให้ วิธีการทำมี เช่น ลดจำนวนข้าราชการลงประมาณ ๒๐-๔๐ เปอร์เซ็นต์ แล้วเอาเงินส่วนที่ลดจำนวนลงไปเพิ่มให้ส่วนที่ยังคงอยู่ โดยใช้วิธีการค่อยลดไปตามสภาพ เช่น ลาออกหรือเกษียณอายุแล้วไม่ต้องเพิ่ม เป็นต้น ไม่ใช่มีคำสั่งให้ออกทันที

ถ้าเมื่อใดก็ตามจำนวนข้าราชการของหน่วยงานลดลงแล้วประสิทธิภาพของงานและสมรรถภาพในการทำงานของข้าราชการก็จะสูงขึ้นอย่างแน่นอน

ระบบการขึ้นเงินเดือน ๑ ชั้นหรือ ๒ ชั้น และโควตาการขึ้นเงินเดือนก็ควรจะยกเลิกแล้วอาจจะใช้การเลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นระบบจุด เช่น ๐.๕ เปอร์เซ็นต์ ๑.๐ เปอร์เซ็นต์ ๑.๕ เปอร์เซ็นต์ หรือ ๒.๐๐ เปอร์เซ็นต์ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ข้าราชการมากยิ่งขึ้น

การให้เงินเดือนข้าราชการระบบเดียวกันทั้งประเทศเหมาะสมแล้วหรือไม่ไม่

กำหนดอัตราเงินเดือนข้าราชการให้แตกต่างกันไปตามสภาพท้องที่ ทำไมทั้งที่ค่าครองชีพค่าใช้จ่ายของข้าราชการที่ทำงานในกรุงเทพมหานครมีมากมายแต่เงินเดือนก็เท่ากับข้าราชการที่อยู่ในชนบทที่มีรายจ่ายแตกต่างกันอย่างนี้จะป็นธรรมแล้วหรือ

ประการที่สาม ระบบคุณธรรมในวงราชการไทยอาจจะกล่าวได้ว่า ค่อนข้างจะหายากและเรื่องนี้ได้มีการวางนโยบาย สั่งการ มีการวินิจฉัย สัมมนากันหลายครั้งหลายครา เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ในทางปฏิบัติความเป็นธรรมก็ยังมีน้อยมาก จึงน่าสงสัยว่าสถานการณ์เช่นนี้ข้าราชการทนกันอยู่ได้อย่างไร คนที่มีความรู้ความสามารถถ้าไม่ประจบผู้บังคับบัญชาแล้วโอกาสก้าวหน้าในทางราชการจะมีน้อย ราชการไทยถือระบบพวกพ้องเป็นสำคัญ และยึดถือเช่นนี้มาเป็นเวลาช้านาน กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งที่สร้างความเป็นธรรมแก่ข้าราชการดูเหมือนจะใช้ไม่ค่อยได้ผล ทำไมข้าราชการจึงตกอยู่ในภาพเช่นนี้ ทำไมคนมีเส้นสายเท่านั้นหรือที่จะเข้าทำงานราชการได้และจะมีความก้าวหน้ากว่าข้าราชการที่ขาดในสิ่งเหล่านี้

เป็นธรรมแล้วหรือเช่นนั้น ถ้าไม่เป็นธรรมทางแกจะมีอย่างไร เพื่อให้ถืออย่างจริงจังนั้น ปัญหาที่จะต้องช่วยกันคิด

กฎหมายศาลปกครองที่ข้าราชการคอยความหวังอยู่ก็ถูกตัวแทนของสำนักงาน

คณะกรรมการกฤษฎีกาคัดค้านจนนำเข้าประชุมในสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ แล้วเมื่อใดจึงจะมีสถาบันรักษาความเป็นธรรมให้ข้าราชการเสียที

ประการที่สี่ ในช่วงระยะเวลาที่การเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยเรากำลังเริ่มจะเดินไปในทิศทางที่ถูกต้องหรืออยู่ในระหว่างการพัฒนานี้ มักจะมีเสมอที่ข้าราชการถูกนักการเมืองที่มีอำนาจรังแกด้วยความไม่เป็นธรรม ซึ่งเราก็ตั้งปัญหาขึ้นมาถามว่าเราจะป้องกันสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร ที่จริงการป้องกันที่จะทำให้ได้ผลจริง ๆ คงจะเป็นไปได้อย่างไร แต่ก็อาจจะมึวิธีการบางอย่างพอป้องกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกกฎหมาย กฎ หรือระเบียบป้องกันไว้พอผ่อนหนักเป็นเบา

เพราะคงไม่นานนักพอนักการเมืองได้เรียนรู้ มีประสบการณ์มากขึ้นแล้วกรณีรังแกข้าราชการโดยไม่เป็นธรรมก็คงจะลดน้อยลงบ้าง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อเช่นนี้อาจจะมีวิธีการป้องกันไม่ให้นักการเมืองใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมลงได้บ้าง อย่างกรณีตำแหน่งข้าราชการที่อยู่ในอำนาจของนักการเมืองจะให้คุณโทษได้ ก็ควรจะมีข้อกำหนดทางปฏิบัติไว้เหมือนตัวอย่างในบางประเทศ เช่น ถ้าจะแต่งตั้งตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี แล้วรัฐมนตรีจะไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จโดยเด็ดขาด แต่จะมีกฎเกณฑ์ป้องกันไว้คือมีการสรรหาที่ประกอบด้วยข้าราชการที่อื่น

ด้วยอย่างน้อย ๑ คน โดยทั่วไปก็จะมีตัวแทนจากสำนักงานกลางบริหารบุคคลของประเทศ กรรมการนี้จะสรรหาข้าราชการในกระทรวงนั้น ๆ แล้วเสนอรายชื่อให้รัฐมนตรีผู้มีอำนาจพิจารณา ๓ รายชื่อซึ่งรัฐมนตรีจะเลือกใครก็ได้จาก ๓ ชื่อนั้น โดยไม่มีอำนาจเลือกข้าราชการนอกเหนือไปจาก ๓ คนนั้น

นี่ก็อาจจะเป็นวิธีการหนึ่งที่พอจะแก้ไขปัญหาการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของข้าราชการการเมืองได้

ประการที่ห้า โดยทั่วไปข้าราชการไทยจะให้ความสำคัญกับประชาชนหรือผู้รับบริการน้อย เพราะส่วนใหญ่จะเอาใจใส่หรือให้ความสำคัญแก่สิ่งที่ผู้บังคับบัญชาต้องการมากกว่า แม้แต่เป้าหมายขององค์กรหรือส่วนราชการที่ตนสังกัดก็ยังมีค่าน้อยกว่า สิ่งที่คุณบังคับบัญชาต้องการ

ฉะนั้นทุกครั้งเมื่อผู้บังคับบัญช้าย้ายมารับงานหรือเดินทางมาเยี่ยมเยียน ประเด็นที่ข้าราชการต้องมานั่งถกเถียงหรือพูดกันก็คือ ผู้บังคับบัญชาท่านนั้นชอบอะไร มีความเป็นมาอย่างไร เครือญาติเป็นใครบ้าง มีวิธีการทำงานอย่างไร เป็นคนของใคร เป็นต้น เหล่านี้คือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ส่วนผู้บังคับบัญชาที่ย้ายไปพอไปรับงานก็มักจะหาข้อมูลเสียก่อนว่าในท้องที่นั้น ใครเป็นผู้ที่มีอิทธิพลบ้าง ใครมีความสัมพันธ์กับใครในระดับเหนือขึ้นไป ผู้ใดเป็นผู้มีอันจะกิน

บ้าง เหล่านี้คือคำถาม ของข้าราชการที่ย้ายไปรับตำแหน่งซึ่งหาได้ยากที่จะมีข้าราชการถามว่า ประชาชนเขาต้องการอะไร ประชาชนมีปัญหาอะไรบ้างเหล่านี้คือความจำเจที่ข้าราชการได้ถือปฏิบัติกัน

ฉะนั้นทุกครั้งเมื่อผู้บังคับบัญชา ย้ายมารับงานหรือเดินทางมาเยี่ยมเยียน ประเด็นที่ข้าราชการต้องมานั่งถกเถียงหรือพูดกันก็คือ ผู้บังคับบัญชาท่านนั้นชอบอะไร มีความเป็นมาอย่างไร เครือญาติเป็นใครบ้าง มีวิธีการทำงานอย่างไร เป็นต้น เหล่านี้คือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม อาจจะกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของข้าราชการในอดีตที่ผ่านมามักจะเป็นไปในลักษณะดังกล่าว แต่ในระยะหลัง ๆ พฤติกรรมของข้าราชการส่วนใหญ่เปลี่ยนไปในทางที่ดีมาก จากการที่ได้ออกเยี่ยมเยียนประชาชนหลายแห่ง ประชาชนให้ความศรัทธาแก่ข้าราชการบางประเภทอยู่มาก

ส่วนผู้บังคับบัญชาที่ย้ายไป
พอไปรับงานก็มักจะหาข้อมูล
เสียก่อนว่า ในห้องที่นั้น ใคร
เป็นผู้มีอิทธิพลบ้าง ใครมีความ
สัมพันธ์กับใครในระดับเหนือ
ขึ้นไป ผู้ใดเป็นผู้มีอันจะกินบ้าง

เหล่านี้คือคำถามของข้าราชการ
ที่ย้ายไปรับตำแหน่ง ซึ่งหาได้
ยากที่จะมีข้าราชการถามว่า
ประชาชนต้องการอะไร ประ
ชาชนมีปัญหาอะไรบ้าง เหล่านี้
คือความจำเริญที่ข้าราชการได้ถือปฏิ
บัติกัน

ข้าราชการเข้าถึงประชาชนก็มีอยู่ไม่น้อย
โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการที่มีหน้าที่ต้อง
คลุกคลีอยู่กับประชาชน ประชาชนให้การ
ยอมรับภาพที่ประชาชนมองข้าราชการเริ่ม

จะดีขึ้นตามลำดับ การข่มเหงรังแกประชาชน
ของข้าราชการมีน้อยมาก ประจักษ์พยานที่
เห็นได้ชัดคือ ประชาชนให้ความร่วมมือกับ
ทางราชการมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ใครจะขอฝากบรรดาข้าราชการไว้ก็คือ กรุณาช่วยกันส่งเสริม
ระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขให้อยู่คู่กับประเทศไทยด้วย
เพราะมีระบอบการปกครองนี้ระบอบเดียวเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศเราให้บรรลุเป้าหมาย
ในทุก ๆ ทางได้ และก็มีแต่ข้าราชการเท่านั้นที่จะเป็นตัวหลักสำคัญในเรื่องนี้ได้

“การมีส่วนร่วมของประชาชนใน การวางแผนพัฒนาเทศบาล”*

นายสนั่น วงศ์พิ้วพันธ์ุ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย

๑. ความจำเป็นที่ต้องวางแผน

หากเราจะสังเกตดูความเปลี่ยนแปลงของสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศในช่วงระยะเวลา ๒๐ ปีที่ผ่านมา จะพบว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น มีผลทำให้ชุมชนเมืองระดับเทศบาลมีการขยายตัวมากขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนเมืองเป็นอย่างมาก ประชาชนในชนบทได้อพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาในเขตเมืองอยู่ในอัตราสูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๑๙ อัตราส่วนประชากรในเขตเมืองมีร้อยละ ๒๒.๑ ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ ได้เพิ่มเป็นร้อยละ ๒๔.๒ ในปี ๒๕๒๖ ประกอบกับผลของการพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนา-

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของกิจการทางเศรษฐกิจบางอย่าง รวมทั้งบริการในเขตเมือง เพราะระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรมมากขึ้น

ผลของการเพิ่มขึ้นของประชากรในชุมชนเมือง และผลของการพัฒนาของประเทศดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดปัญหาความแออัดในด้านที่อยู่อาศัย ปัญหาการว่างงาน ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ รวมทั้งทำให้สภาพแวดล้อมทางสังคมเปลี่ยนไป อันนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย เช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาการระบายน้ำทิ้ง ปัญหาการกำจัดสิ่งปฏิกูล และปัญหาการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นต้น

*สรุปสาระสำคัญจากบทความเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล” ในเอกสารวิชาการประกอบการประชุมสันนิบาตเทศบาล ปี ๒๕๒๙

ความจำเป็นในการที่จะต้องวางแผนพัฒนาเทศบาล ก็เพื่อที่จะรับรองต่อการขยายตัวของปัญหาต่าง ๆ และรองรับต่อผลกระทบของปัญหา เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยส่วนรวมได้ รวมทั้งสามารถสกัดกั้นปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ อันจะช่วยให้เทศบาลมีประสิทธิภาพในการควบคุมและลดปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับจังหวะเวลา และขจัดความไม่สมดุลของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

๒. ทำไมประชาชนต้องมีส่วนร่วม?

ยุคนี้สมัยนี้ เป็นยุคสมัยของการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพราะเป็นที่เชื่อกันว่า หากให้ประชาชนแต่ละกลุ่มแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ย่อมดีกว่าทำแต่โดยลำพังฝ่ายเดียว การวางแผนพัฒนาเทศบาลก็เช่นเดียวกัน และมีเหตุผลหลายประการที่จะต้องให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผน ดังนี้

๑. แผนพัฒนาเทศบาลเกี่ยวข้องกับประชาชน และประชาชนในชุมชนเทศบาลเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากแผนพัฒนานั้น แผนพัฒนาฯ จึงควรได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากประชาชนเป็นเบื้องต้น วิธีการก็คือ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมใน

การวางแผนพัฒนา ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่าในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและภาคเอกชนในชุมชนเทศบาลนั้น

๒. การดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล แม้ว่าจะต้องกู้เงินมาดำเนินการ แต่ค่าใช้จ่ายอีกส่วนหนึ่งจะมาจากเงินภาษีที่เก็บมาจากประชาชน รวมทั้งการใช้ที่ดินกึ่งก็ต่อมาจากเงินภาษีของประชาชนด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นพวกเขาก็ควรมีสติที่จะได้รับรู้ว่า เงินภาษีที่เก็บจากเขาไปนั้น ได้นำไปใช้จ่ายในกิจการใดบ้าง วิธีการก็คือ จะต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล ซึ่งเท่ากับว่าให้เขาได้รับรู้ เห็นชอบในโครงการลงทุนของเทศบาลอันจะทำให้เกิดการยินยอมเสียภาษีโดยสมัครใจเพื่อนำมาทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๓. การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) ที่กำหนดแนวนโยบายไว้ว่า จะจัดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่ท้องถิ่น และส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการปกครองตนเองมากขึ้น ทั้งในเขตเมืองและชนบทและสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) ที่กำหนดแนวนโยบายหลักที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การต่าง ๆ

ให้มีความเข้มแข็งสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและแบ่งเบาภาระในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มากขึ้น

๔. การพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินและผังเมืองของเทศบาล ตลอดจนการลงทุนของประชาชน และผู้ประกอบการต่าง ๆ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องให้ประชาชนและเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้ทราบถึงทิศทางของการพัฒนา ประกอบการลงทุนกิจการของเขา หรือเพื่อให้แผนพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

๕. การวางแผนพัฒนาแต่เดิมจำกัดแวดวงแคบ ๆ อยู่แต่พวกนักวิชาการและผู้นำเด่น ๆ ในสังคม และบทบาทของประชาชนในการวางแผนก็อยู่อย่างแคบ ๆ เช่นเดียวกัน ประชาชนถูกกำหนดให้เป็นผู้ไม่มีปากมีเสียงในสังคม จึงถึงเวลาอันสมควรในสถานการณ์ปัจจุบันที่จะต้องให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาอย่างกว้างขวาง วิธีการก็คือจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะประชาชนธรรมดา ๆ ไม่ใช่ประชาชนที่เป็นแต่เฉพาะผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่นเท่านั้นได้เข้ามามีส่วนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล เพราะเขาเป็นเจ้าของท้องถิ่นเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ

จึงเชื่อมั่นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นคำตอบและยาวนานเอกที่จะทำให้ท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการพัฒนาด้าน

ต่าง ๆ และจะทำให้ชีวิตของประชาชนอยู่ดีมีสุข และไม่ว่าเราจะเชื่อเรื่องนี้หรือไม่เชื่อก็ตาม เราก็เห็นจะต้องยอมรับยาวนานนี้เสียแล้วว่า จะต้องนำยาวนานเอกนี้ออกมาใช้ เพราะว่ามันแต่ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เป็นต้นมา ได้มีความตื่นตัวขึ้นอย่างสูงในเรื่องของการวางแผนและยอมรับในการวางแผนมากยิ่งขึ้นในระดับต่าง ๆ ประชาชนคนธรรมดา ๆ ไม่ได้หลับใหลเหมือนเช่นที่ผ่านมามากแล้ว

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนคืออะไร?

การมีส่วนร่วมเป็นคำที่มีความหมายกว้าง บางทัศนะเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่ง ๆ ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ของกลุ่ม และผลของการเกี่ยวข้องนี้ทำให้เกิดการทุ่มเทเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกลุ่ม โดยรู้สึกรับผิดชอบร่วมด้วย และในบางทัศนะก็เห็นว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการปรับปรุงการทำงานหรือกิจกรรมของกลุ่มให้ดีขึ้นด้วยความร่วมมือร่วมใจและประสานงานกัน

จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของกลุ่ม เพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการเข้าร่วมรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ในยุคสมัยของการพัฒนาเช่นในปัจจุบันนี้การมีส่วนร่วมไม่ใช่

เป็นเพียงกิจกรรมธรรมดาเท่านั้น แต่เป็นทั้งเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา และเป็นเป้าหมายหรือผลขั้นสุดท้ายที่หลาย ๆ ฝ่ายต้องการให้เกิดขึ้นด้วย เพื่อให้เกิดความรู้สึกหวงแหนในผลของกิจกรรมการดำเนินงานนั้น ๆ

การมีส่วนร่วมมีกี่วิธี ไม่มีใครตอบอย่างมั่นใจแน่นอนได้ว่ามีกี่วิธี แต่เราลองมากำหนดดูอย่างคร่าว ๆ ดูว่าจะมีวิธีใดบ้าง

๑. การมีส่วนร่วมโดยตรง ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งมักเกิดขึ้นในชุมชนหรือกลุ่มคนขนาดเล็ก โดยการเข้าร่วมโดยตรงในฐานะส่วนบุคคลหรือหมายถึงการที่ประชาชนในชุมชนได้รวมตัวกันเป็นองค์กรที่ไม่เป็นทางการแล้วมอบหมายให้ตัวแทนขององค์กรของตนไปดำเนินการหรือนำปัญหา หรือความต้องการไปแจ้งให้หน่วยที่เกี่ยวข้องทราบ หรือสะท้อนความคิดเห็นของกลุ่ม เช่น คณะกรรมการชุมชน กลุ่มผลประโยชน์ หรือคณะกรรมการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

๒. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผ่านองค์กรของประชาชนที่ได้จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เช่น สภาท้องถิ่น สมาคมข้าราชการพลเรือน สมาคมพ่อค้า หรือสโมสร ฯลฯ

๓. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาส ได้แก่ การที่องค์กรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยองค์กรดังกล่าวจะเชิญชวนหรือชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจการใดกิจการหนึ่ง เช่น สมาคม สโมสร หรือมูลนิธิ ชักชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย หรือหมายถึงองค์กรที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นและเชิญตัวแทนภาคเอกชนเข้าร่วมแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น คณะกรรมการร่วมภาคเอกชนและรัฐบาล เป็นต้น

มีเงื่อนไขอะไรบ้างที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม?

ประการแรก ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วมกล่าวคือ การมีส่วนร่วมจะต้องไม่เป็นไปโดยการบังคับหรือถูกชักจูง ประชาชนมีส่วนร่วมก็โดยที่เขาได้ตระหนักเองว่าการมีส่วนร่วมกับกลุ่มนั้น จะช่วยให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประการที่สอง ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม หมายความว่าต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดแต่เฉพาะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้นำท้องถิ่นนั้น ๆ เท่านั้น แต่จะต้องหมายรวมถึงประชาชนคนธรรมดาในฐานะผู้เสียภาษีอากรด้วย

และประการสุดท้าย ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม หมายความว่า การที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ก็โดยที่ตระหนักว่าประชาชนนั้นเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนานั้น วิธีที่จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับหรือร่วมมือในการวางแผนพัฒนาที่กำหนดขึ้นได้ดีที่สุดก็คือ จะต้องทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลด้วยความเต็มใจ

๔. กลวิธีที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล

แผนพัฒนาเทศบาลที่ท้องถิ่นจัดทำขึ้นนั้นย่อมมีความหมายเป็นแต่เพียงตัวหนังสือที่ปรากฏอยู่ในกระดาษเท่านั้น หากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาเทศบาลไม่ได้กำหนดกลวิธีหรือช่องทางที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม บางทีผู้บริหารท้องถิ่นอาจจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเสียจริง ๆ นัยว่าเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล แต่ก็ไม่รู้ว่าจะเริ่มตรงจุดไหนถึงจะเหมาะสม ส่วนประชาชนคนธรรมดาที่กระตือรือร้นอยากเข้าร่วม แต่ไม่รู้ว่าจะเข้าร่วมได้อย่างไร

ก่อนอื่นจะต้องตกลงกันเบื้องต้นกันเสียก่อนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล จะต้องให้เกิดขึ้นทั้ง

การมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม เพราะชุมชนเทศบาลมีขนาดไม่กว้างใหญ่นัก อีกทั้งการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสจะต้องปรับปรุงประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนและสังคมจิตวิทยาของแต่ละเทศบาลด้วย และต้องไม่ลืมว่าประชาชนที่จะให้มีส่วนร่วม นั้น ไม่ใช่ประชาชนที่เป็นผู้บริหารหรือผู้นำท้องถิ่นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเท่านั้น จะต้องหมายรวมถึงประชาชนที่เคยถูกกำหนดให้ไม่มีปากมีเสียงในสังคมด้วย

ขอบเขตของการมีส่วนร่วมจะต้องครอบคลุมได้ตั้งแต่การกำหนดปัญหาความต้องการในแผนพัฒนานั้น วางนโยบายจนถึงการตัดสินใจ ซึ่งสามารถที่จะนำมากำหนดเป็นขั้นตอนในการดำเนินการได้ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ก. ขั้นตอนการวางแผน

(๑) การประชุมระดับกลุ่ม และระดับชุมชนย่อย

คณะกรรมการวางแผน หรือ คณะอนุกรรมการสาขาต่าง ๆ ที่แต่งตั้งขึ้นจะต้องสำรวจและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นอย่างกว้างขวาง เพื่อศึกษาถึงปัญหาหรือความต้องการของประชาชนต่าง ๆ แล้วนำมากำหนดเป็นแนวคิดในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนา การให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะทำให้เรารู้ว่า

เราวางแผนไปทำไม ซึ่งคำตอบก็คือเพื่อแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะการวางแผนจะต้องมอง ถึงทั้งในปัจจุบันและในอนาคต จะต้องมีการ สำรวจและรวบรวมปัญหาอย่างกว้างขวาง ทั้งจากการค้นพบตัวปัญหานั้นเอง จากการ วิจัยพบหรือจากการเสนอแนะจากบุคคลภายนอก วิธีการรวบรวมปัญหาควรพิจารณาอยู่ ๒ วิธี คือ การประชุมรับฟังปัญหาจากประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และตามแหล่งแห่งที่ อยู่อาศัยของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ หรือกล่าวอีก นัยหนึ่ง การประชุมรับฟังความเห็นจากกลุ่ม อาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้ประกอบการโรงแรม อุตสาหกรรม กลุ่มกรรมกรผู้รับจ้างในสถาน- ประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม และ จากชุมชนย่อยในแต่ละพื้นที่ของเทศบาล ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สะท้อนปัญหา ความต้องการและความคิดเห็นต่อการพัฒนา เทศบาลอย่างกว้างขวาง

ข้อมูลจากการประชุมระดับกลุ่ม และ ระดับชุมชนย่อย ตามพื้นที่นี้ จะทำให้คณะ- กรรมการหรือคณะอนุกรรมการวางแผน พัฒนาเทศบาลได้ข้อมูล ทั้งข้อมูลด้านปริมาณ (สถิติตัวเลข) และข้อมูลคุณภาพ สำหรับใช้ เป็นแนวทางระบุปัญหาที่จะเป็นทิศทางการ พัฒนาเบื้องต้นอย่างถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

(๒) จัดให้มีการประชุมรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชน

เมื่อคณะกรรมการหรือคณะ- อนุกรรมการสาขาต่าง ๆ ได้นำข้อมูลจาก การประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ทั้งระดับกลุ่ม และระดับชุมชนย่อยไปจัดทำ เป็นสภาพปัญหาและทิศทางการพัฒนาเทศ- บาลเบื้องต้นแล้ว ควรจัดให้มีการประชุมแบบ พบปะประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน ทุกกลุ่มทุกคนได้เข้าอภิปรายซักถาม และ เสนอความเห็นเกี่ยวกับการระบุสภาพปัญหา และทิศทางการพัฒนา เพื่อให้เกิดความเห็น พ้องต้องกันในแนวความคิดปัญหาและทิศทาง การพัฒนาไปแนวทางเดียวกัน หรืออย่างน้อย ก็จะได้เปิดโอกาสให้สาธารณชนได้สะท้อน ความเห็นหรือแม้แต่ความขัดแย้งในชุมชน ของตน

ข. ชั้นระหว่างการวางแผน : การเชิญผู้มีประโยชน์ เกี่ยวข้องมาร่วมในการ วางแผน

ในชั้นนี้คณะอนุกรรมการฯ สาขา ต่าง ๆ ควรเชิญผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาแต่ละสาขาเข้ามาร่วมกับคณะ- อนุกรรมการสาขาด้วย เช่น แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยวของเทศบาล ควรเชิญผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประกอบกิจการโรงแรมและที่พัก ผู้ประกอบการกิจการร้านอาหารและภัตตา-

การ ผู้ประกอบการสถานเริงรมย์ และผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยว เป็นต้น กลุ่มบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ แม้ว่าจะไม่ได้เข้าร่วมเป็นอนุกรรมการสาขา แต่ก็จะทำให้คณะกรรมการวางแผนพัฒนาเทศบาลสาขาต่าง ๆ ได้รับฟังความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่กระบวนการวางแผน รวมทั้งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงจุดเน้นของการวางแผนเพื่อปรับแนวทางการลงทุนของตนให้สอดคล้องและเหมาะสม

ค. ขั้นตอนประกาศใช้แผน : การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนก่อนที่จะนำแผนไปดำเนินการ หลังจากทีคณะกรรมการสาขาได้วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ กำหนดทางเลือกและรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ แล้วคณะกรรมการวางแผนพัฒนาเทศบาลจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อประกาศแนวนโยบายหลักของแผนพัฒนาเทศบาลต่อสาธารณชน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งตัวแทนกลุ่มบุคคลต่าง ๆ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากแผนพัฒนาฯ ได้เห็นโฉมหน้าหรือภาพรวมของแผนพัฒนาเทศบาลทั้งหมด ทั้งนี้คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลจะต้องเสนอแนวทาง

นโยบายและประเด็นการพัฒนา แล้วรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มและประชากรเป็นข้อมูลป้อนกลับไปสู่การปรับปรุงแผนขั้นสุดท้ายก่อนประกาศใช้

๕. เราได้อะไรจากการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน?

แม้ว่าการมีส่วนร่วมจะเป็นยาวนานนอกที่เชื่อกันว่าจะทำให้ท้องถิ่นประสบความสำเร็จในการพัฒนา และจะทำให้แผนพัฒนาของเทศบาลได้รับการยอมรับ แต่การมีส่วนร่วมไม่ใช่ยาวิเศษที่สามารถรักษาได้สารพัดโรคหรือเป็นแก้วสารพัดนึกที่จะบันดาลคำตอบได้ทุกคำถาม เพราะชุมชนแต่ละชุมชนย่อมมีลักษณะและปัจจัยแวดล้อมต่างกัน จึงขึ้นอยู่กับผู้บริหารท้องถิ่นจะเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมอย่างไรกับพื้นที่ของตนในอันที่จะระดมสรรพกำลังการเข้าร่วมของประชาชนในการวางแผนในแต่ละลักษณะและกลวิธีที่กล่าวไว้

อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่จะได้อย่างชัดเจนจากการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลอาจกล่าวได้ ดังนี้

(๑) ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ในจุดหมายปลายทางของการพัฒนาของประชาชนในสวนรวม เพราะเป็นหลักการที่จะก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารท้องถิ่น

วารสารข้าราชการ ๓๐

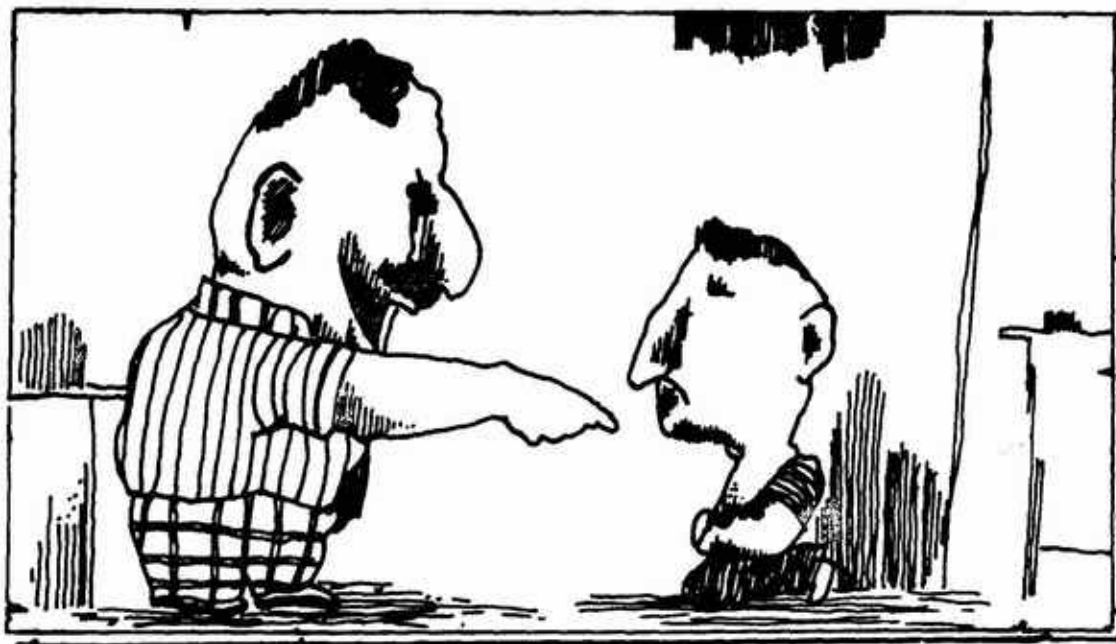
กับประชาชน หรืออีกนัยหนึ่งผู้วางแผนพัฒนา
กับผู้ที่ได้รับผลจากการพัฒนานั้น

(๒) เป็นพื้นฐานของอุดมการณ์ประชาธิปไตย เพราะเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น รูปเทศบาลแบบโดยตรง นอกเหนือไปจากการมีส่วนร่วมทางอ้อม และการมีส่วนร่วมแบบเปิดโอกาส

(๓) เป็นการสร้างบรรยากาศการลงทุน

ของท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดการจ้างงาน เพราะ นักลงทุนสามารถปรับการลงทุนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของเทศบาลได้

(๔) เป็นวิธีการวางแผนที่ผสมผสานการลงทุนของเทศบาลและของเอกชนเข้าด้วยกัน ที่สอดคล้องกับกลวิธีการพัฒนาของประเทศที่มุ่งจะผสมผสานการลงทุนของภาครัฐและภาคเอกชน

ข้าราชการกับการบริการประชาชน

ชัยอนันต์ สมุทวณิช

คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยปกติ ข้าราชการในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ย่อมมีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ของประชาชน เพื่อให้บ้านเมือง “ร่มเย็น-เป็นสุข” อยู่แล้ว ก่อนสมัยแห่งการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎรมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ด้านเดียวในแง่ที่ว่ากิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นนั้น ข้าราชการเป็นฝ่ายกำหนดโดยประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติตามด้วยการให้ความร่วมมือกับข้าราชการโดยผ่านทางกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งรัฐอาศัยเป็นจุดเชื่อมที่สำคัญระหว่างรัฐกับประชาชนทั่วประเทศ การให้บริการของรัฐเน้นหนักไปในรูปของการดูแลความสงบเรียบร้อย สาธารณูปโภค การศึกษา และการสาธารณสุข ซึ่งบริการเหล่านี้ก็ไม่อาจกระทำได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในท้องที่ ๆ อยู่ห่างไกลออกไป เนื่องจากทรัพยากรของรัฐทั้งในรูปของเงิน, วัสดุ-อุปกรณ์, กำลังคน และวิทยาการ (เทคโนโลยี) มีอยู่อย่างจำกัด การได้รับบริการจากรัฐจึงมักจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบพึ่งพา ยิ่งระบบราชการขยายตัวมากขึ้นเท่าใด และหน่วยงานแต่ละหน่วยมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มี กฎ, ระเบียบ และมีสายบังคับบัญชายาวขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชนผู้รับบริการ ก็จะมีความเป็นทางการมากขึ้น

การที่รัฐยอมรับแนวทางการพัฒนาแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ตลอดจนเปิดโอกาสให้ข้าราชการที่มีความคิดก้าวหน้าได้ใช้แนวทางการปฏิบัติงานภายในกรอบแห่งนโยบาย แต่ไม่ติดขัดกับระบบมากจนเกินไป ได้บริหารโครงการที่เน้นการพัฒนาจิตใจและความคิดมากกว่าการพัฒนาวัตถุ ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการเปลี่ยนแปลงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชนซึ่งจะต้องมีผลดีต่อการทำให้บริการของรัฐเป็นไปโดยตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงมากขึ้น

การให้บริการโดยประชาชนต้องพึ่งพา รัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมากกว่าการมีส่วนร่วมกันทำกิจกรรม และการพึ่งพาตนเอง นั้นยิ่งนานวันเข้า รัฐกับราษฎร ก็ยิ่งจะห่างเหินกันมากขึ้น ทั้งนี้ก็เนื่องมาจาก ความไม่สามารถของรัฐที่จะใช้ทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัด สนองตอบความต้องการของประชาชน ได้อย่างทั่วถึง ทำให้ระบบราชการ และข้าราชการต้องอาศัยหลักเกณฑ์บางประการมา กำหนดว่า กลุ่มบุคคลกลุ่มใดในท้องที่ใดควร ได้รับบริการก่อน หลักเกณฑ์เหล่านี้ในหลายกรณีก่อให้เกิดความได้เปรียบ-เสียเปรียบ ระหว่างประชาชนด้วยกันเอง และนอกจากจะทำให้ความเสียเปรียบที่มีอยู่แต่เดิมดำรงอยู่แล้ว ก็ยังทำให้ช่องว่างของความแตกต่างในหมู่ ประชาชนขยายกว้างมากขึ้นเป็นลำดับด้วย

การขยายตัวของระบบราชการมิได้ หมายถึง การขยายตัวของบริการจากรัฐ หรือการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของบริการนั้น เสมอไป เพราะในบางกรณีการขยายตัวของ หน่วยงาน อาจมีผลเพียงทำให้ข้าราชการใน หน่วยงานนั้นมีความเท่าเทียมกับข้าราชการ ในหน่วยงานอื่น ๆ ภายในระบบราชการมากขึ้น (ในแง่ของระดับตำแหน่ง) แต่ไม่ได้หมายความว่าประชาชนจะได้รับบริการดีขึ้น

ถ้าจะกล่าวให้ชัดเจนลงไปก็คือ เราจะ ต้องถามว่าบริการของรัฐ ที่ข้าราชการมีส่วนร่วม สำคัญในการนำไปสู่ประชาชนนั้น เกี่ยวข้อง กับข้าราชการระดับใดมากที่สุด และไปถึง ประชาชนกลุ่มใดมากที่สุด คำตอบก็คือ

การขยายตัวของระบบราชการ มิได้หมายถึงการขยายตัวของบริการจากรัฐ หรือการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของบริการนั้น เสมอไป เพราะในบางกรณี การขยายตัวของหน่วยงานอาจมีผลเพียงทำให้ข้าราชการในหน่วยงานนั้น มีความเท่าเทียมกับข้าราชการในหน่วยงานอื่น ๆ ในระบบราชการมากขึ้น (ในแง่ของระดับตำแหน่ง) แต่ไม่ได้หมายความว่าประชาชนจะได้รับบริการดีขึ้น

ข้าราชการระดับที่ปฏิบัติงานในสนาม เป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สัมพันธ์กับประชาชนมากที่สุด และรับรู้สภาพความเป็นอยู่และความต้องการของประชาชน (ทั้งที่เป็นความคาดหวัง และที่เป็นความจำเป็น) มากที่สุด แต่ข้าราชการเหล่านี้มักจะพบว่าพวกเขามี ทรัพยากรอย่างจำกัดมาก ที่จะตอบสนอง ความต้องการของประชาชน (แม้แต่ความต้องการที่เป็นความจำเป็น) ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ข้าราชการผู้ปฏิบัติงานในสนาม

มักจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้นำท้องถิ่น มากกว่ากับประชาชนที่ยากจน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้นำท้องถิ่น มีความพร้อมสูงกว่าประชาชนในท้องถิ่น ในการที่จะเข้ามาร่วมทำกิจกรรมตามแผนงานและโครงการที่หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบอยู่ กลุ่มผู้นำท้องถิ่นเป็นกลุ่มบุคคลที่ข้าราชการสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าชาวบ้านโดยทั่วไป จึงมีกำลังเงินและเวลา มากพอที่จะเข้ามาช่วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำเนิน

ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดอย่างหนึ่งของข้าราชการในการให้บริการแก่ประชาชนก็คือ การขาดจิตสำนึกในการรวมพลังกัน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ข้าราชการส่วนใหญ่มักจะปฏิบัติหน้าที่ไปตามระเบียบแบบแผน อาศัยงบประมาณและกำลังคนที่มีอยู่ หากสิ่งเหล่านี้ขาดแคลน ก็มักจะถูกนำมาเป็นข้ออ้างของการไม่สามารถจัดบริการให้แก่ประชาชนได้

กิจกรรมในระดับชุมชนได้ ในขณะที่คนยากจนในชนบทด้อยความรู้, อยู่ห่างไกล, ต้องดิ้นรน ขวนขวายทำมาหากินจนไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการผู้ปฏิบัติการระดับล่างสุด จึงมักจะจำกัดวงแคบเฉพาะกลุ่มผู้นำของชุมชนมากกว่ากัน ประชาชนผู้ยากจนที่มีความต้องการและความจำเป็นในการที่จะได้รับบริการจากรัฐ

จะเห็นได้ว่า ข้าราชการระดับล่างสุดที่กระจัดกระจายอยู่ในชนบทนั้นต้องเผชิญกับแรงกดดันจากทั้งข้างบน (จากผู้บังคับบัญชาระดับสูง) และจากเบื้องล่าง คือ ประชาชนผู้รับบริการ เนื่องจากข้าราชการระดับล่างจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงาน เช่น ต้องจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มสตรี, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ฯลฯ พวกเขาจึงให้ความสนใจกับการดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายโดยละเอียดเนื้อหาเชิงคุณภาพของกิจกรรมดังกล่าว ประชาชนผู้ยากจนจำนวนมากที่ควรจะได้รับการระดมให้เข้ามาอยู่ในกระแสของการพัฒนา และได้รับบริการจากรัฐ จึงยังคงอยู่นอกกระแสและผลของการพัฒนา

ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดอย่างหนึ่งของข้าราชการในการให้บริการแก่ประชาชนก็คือ การขาดจิตสำนึกในการรวมพลังกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ข้าราชการส่วนใหญ่มักจะ “ปฏิบัติหน้าที่” ไปตามระเบียบแบบแผน, อาศัยงบประมาณ และกำลังคนที่มีอยู่

หากสิ่งเหล่านี้ขาดแคลนก็มักจะถูกนำมาเป็นข้ออ้างของการไม่สามารถจัดบริการให้แก่ประชาชนได้ กล่าวอีกทางหนึ่งก็คือ ข้าราชการมักจะไม่ใช้ความพยายามเกินไปกว่าที่จำเป็น การขาดจิตสำนึกที่จะรวมพลังกันนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการประสานงาน และทำให้ทัศนคติแบบ “กรมกู-ของกู” ยังคงมีอยู่อย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามในระยะนี้ได้มีปรากฏการณ์ใหม่ที่น่ายินดี และยกย่องเกิดขึ้นในระบบราชการไทย นั่นคือ การก้าวพ้นจากทัศนคติดังกล่าว โดยผู้ที่ร่วมมือกันทำโครงการโคราชพัฒนา ได้แสดงให้เห็นว่าหากมีจิตสำนึกใหม่ และมีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการแก่ประชาชน โดยผนึกกำลังร่วมกัน แม้จะมีข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐ แต่การกำหนดท่าทีใหม่ของข้าราชการดังที่เป็นอยู่ในโครงการโคราชพัฒนา ก็สามารถทำให้ข้าราชการมีการร่วมมือระหว่างกันเอง แล้วจึงรวมพลังลงไปประสานกับประชาชนเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา โครงการโคราชพัฒนา นี้ชี้ให้เห็นว่าหากข้าราชการปรับทัศนคติเสียใหม่ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของประชาชนแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎรก็จะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น บริการจากรัฐก็จะไม่เป็นไปในลักษณะของการสร้างภาวะการพึ่งพา แต่จะเป็นการไปกระตุ้นและเสริมให้พลังชุมชนที่จะช่วยตัวเอง โดยไม่ต้องรอคอยรัฐเสมอไป สามารถพัฒนาไปได้

การเห็นความสำคัญ และความจำเป็น

ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาของประชาชน เป็นจุดสำคัญในการลดภาวะการที่ชุมชนต้องพึ่งพารัฐมากเกินไป และเป็นการเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนมากขึ้น ในกรณีนี้บริการของรัฐที่เคยให้แก่ชุมชนก็จะมีอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประชาชนมีความผูกพัน เพราะได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการแสดงออกซึ่งความต้องการ และการถกเถียงถึงความจำเป็นของความต้องการนั้น เราจะสังเกต ได้ว่า สิ่งใดที่เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน แล้วประชาชนจะมีความเต็มใจที่จะจัดทำและร่วมกันทำนุบำรุงรักษาตนเอง ไม่ปล่อยปละละเลย แต่สิ่งใดที่เป็นส่วนเกิน เป็นสิ่งที่หน่วยราชการหยิบยื่นให้ โดยที่ชุมชนไม่มีความต้องการอย่างแท้จริง หรือยังไม่อยู่ในวิสัยที่จะดำเนินกิจกรรมนั้นได้ กิจกรรม หรือถาวรวัตถุที่สร้างขึ้นไว้ก็จะไม่มีความสืบเนื่อง

ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพื่อเน้นให้เห็นถึงมิติใหม่ของความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชน ซึ่งได้แก่การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของรัฐที่เป็นกิจกรรมในระดับชุมชนเดิมที่นั้น การมีส่วนร่วม (participation) มักจะมีความหมายหนักไปทางด้านการเมือง เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง, การเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคการเมือง, การเดินขบวน, การประท้วง, ความพยายามในการกดดันให้รัฐบาลดำเนินการตามผลประโยชน์ของกลุ่ม เป็นต้น เมื่อการมีส่วนร่วม

มีความหมายเช่นนี้ รัฐและข้าราชการจึงมีทัศนะว่า การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความวุ่นวาย, ไร้เสถียรภาพ และไม่เป็นผลดีต่อกระบวนการพัฒนา เมื่อย้อนกลับไปดูกลยุทธ์ของการพัฒนาในอดีตที่เน้นความเจริญเติบโต โดยหวังว่าความเจริญนั้นจะมีผลกระจายออกไปเองโดยอัตโนมัติ ก็จะทำให้กลยุทธ์การพัฒนาที่เน้นเรื่องการลงทุนและความเจริญเติบโตนี้ สอดคล้องกับการควบคุมและปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ในสองทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการยอมรับว่า การมีส่วนร่วมมิได้จำกัดวงแคบอยู่เฉพาะในทางการเมือง แต่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการพัฒนาได้ ที่สำคัญก็คือนักวิชาการที่สนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนายังเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นทางเลือกที่จะทำให้สังคมหลีกเลี่ยงการปฏิบัติแบบใช้กำลังรุนแรงได้

แน่นอนว่า การให้บริการของรัฐ ยังจะต้องมีอยู่ต่อไป สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงไปก็คือ การให้บริการของรัฐจะไม่เป็นความสัมพันธ์ทางคิงทางเดียวอีกต่อไป แต่จะเน้นความสัมพันธ์แบบสองทาง และเกิดอันตรกิริยา (interaction) ระหว่างข้าราชการกับประชาชนมากขึ้น เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะในระยะเวลาดิบกว่าปีที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐ (ทั้งพลเรือนและทหาร) ได้หันมาใช้วิธีระดมประชาชนเพื่อเข้าร่วมในการพัฒนามากขึ้น นอกจากนั้นยังมีองค์กรอาสาสมัครเอกชนอีกเป็นจำนวนมากที่มีโครงการพัฒนาแบบเน้นการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

การบริการประชาชนจึงมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในรูปแบบและในเชิงคุณภาพ แต่เดิมมานั้นงานบริการประชาชนเป็นงานของกรม ของกระทรวง ข้าราชการทำงานรับใช้หน่วยงานของตน มากกว่าที่จะรับใช้ชาวบ้าน งานบริการประชาชนในอดีตจึงมีลักษณะเป็นทางการ เป็นเรื่องของระบบราชการมากจนเกินไป ในปัจจุบันระบบราชการมีความอึดตัวเต็มที่เมื่ออาจจะขยายได้ในอัตราที่รวดเร็วเหมือนเช่นเมื่อยี่สิบปีที่ผ่านมา ทรัพยากรทั้งที่เป็นงบประมาณ ดำเนินการ และบุคคลากรก็มีจำกัดมากขึ้น ปัจจัยนี้มีส่วนสำคัญอย่างมากที่ผลักดันให้มีการคำนึงถึง *คุณภาพ* ของการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้มีนโยบาย และความพยายามที่จะนำเอาประชาชน และภาคเอกชนเข้ามาแบ่งเบาภารกิจของรัฐในการให้บริการมากขึ้น

ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรเช่นนี้ ข้าราชการควรปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นไปในทางที่จะช่วยแก้ไขปัญหของประชาชนในลักษณะที่เป็นการสร้างจิตสำนึกใหม่ในการบริการประชาชน ถ้าจะเรียกว่า “จิตสำนึกแบบโคราชพัฒนา” ก็ดูจะเหมาะสม “จิตสำนึกแบบโคราชพัฒนา” อาจสรุปได้ดังนี้:-

•ผู้สนใจโครงการโคราชพัฒนา ๑ โครงการโคราชพัฒนา (กรุงเทพ : สแควร์พริ้นท์, พิมพ์ครั้งที่สอง, ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๗)

วารสารข้าราชการ ๓๖

1. มีความเอาใจใส่ต่อแนวความคิดและ
แนวนโยบายการพัฒนาของรัฐ โดยม
ีความคิดริเริ่มที่จะแปรแนวคิดนั้นให้
มาเป็นแนวการปฏิบัติที่มีแผนงาน
และการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็น
ระบบ
2. มีความมุ่งมั่น มีกำลังใจที่จะปฏิบัติ
งานภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ
โดยพยายามแสวงหาช่องทางร่วมกันใน
การช่วยตนเอง เพื่อผนึกกำลังที่ช่วย
ตัวเองร่วมกันนั้นไปช่วยชาวบ้าน
อีกทอดหนึ่ง
3. มีความเอาใจใส่ในการศึกษา สังเกต
สภาพและความต้องการที่จำเป็นของ
ท้องถิ่น เพื่อปรับการปฏิบัติงานให้เป็น
ไปอย่างสอดคล้องกับปัญหาที่แท้จริง
โดยมีการหมั่นปรึกษา และประเมิน
ผลร่วมกันอยู่เสมอ ไม่ทำงานแบบ
“ไฟไหม้ฟาง” แต่จัดระบบงานให้มี
ความต่อเนื่องเป็นระบบ
4. มีความพยายามอย่างจริงจัง ให้การ
เตรียมตัว ทั้งทางด้านข้าราชการ
และประชาชน ก่อนที่จะมีการเริ่มกิจ
กรรม มีความอดทน ที่จะทำงานแบบ
ค่อยเป็นค่อยไป เป็นขั้น เป็นตอน และ
มีการทำงานโดยไม่ติดระบบมากนัก
5. มีการปลุกจิตสำนึกให้ข้าราชการ

เห็นศักดิ์ศรีของประชาชน มีศรัทธา,
ไว้วางใจ และเน้นการรับใช้ประชาชน
ละลายความคิดยึดถือสังกัด แต่ร่วม
กันคิด-ร่วมกันทำโดยเริ่มต้นจาก
ปัญหาของชาวบ้านจริง ๆ

6. มีการปฏิบัติงานแบบมุ่งเน้นการมี
ส่วนร่วมของประชาชน ให้ประชาชน
มีความคิดพึ่งตนเองด้วย มิใช่รอแต่
ให้รัฐช่วย และให้ประชาชนมีความ
ภูมิใจในการพัฒนาของเขาเอง กล่าว
คือเป็นการพัฒนาที่เน้นการพัฒนา
จิตใจ และความคิดมากกว่าวัตถุ

จิตสำนึกแบบโคราชพัฒนานี้ มีความ
จำเป็น และสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ
ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร และเป็นเงื่อนไข
สำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนา
คุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนั้นแนว
ทางการดำเนินงานแบบนี้ น่าจะเป็นหนทาง
หนึ่งที่มีความเป็นไปได้สูงสุดในการแก้ปัญหา
ระบบราชการไทยที่เรื้อรังมานาน เพราะแท้
ที่จริงแล้ว ภารกิจของระบบราชการก็คือ
เป็นระบบของการให้บริการแก่ประชาชน
แต่การปฏิบัติภารกิจนี้มีอุปสรรคสำคัญ
อยู่ที่ตัวระบบราชการ และข้าราชการเอง
ซึ่งเท่าที่ผ่านมามีวิธีการแก้ไขแบบระบบ
ราชการเช่นกัน นั่นคือ การปรับปรุงองค์การ
การปรับปรุงบุคคลากรด้วยวิธีการเพิ่มพูน
วุฒิ และการฝึกอบรม ซึ่งวิธีการแก้ปัญหา

เหล่านี้ มักจะกระทำอยู่ที่ศูนย์กลาง เช่นมีคณะกรรมการการปฏิรูประบบราชการ มีคณะกรรมการระดับกระทรวง, กรม อยู่มากมาย การปรับปรุงที่กระทำอยู่ในส่วนกลางเหล่านี้ไม่ค่อยมีผลในการแก้ไขปัญหาประสิทธิภาพของระบบราชการในการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนที่ส่วนใหญ่กระจุกกระจายอยู่ในชนบท แต่จิตสำนึกแบบโคราชพัฒนานั้นเกิดมาจากเจ้าหน้าที่ ๆ ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด ซึ่งในฐานะผู้ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายสนองตอบต่อแนวทางการพัฒนาชนบทแบบใหม่ได้ละลายการติดขัดกับกรม-กระทรวง โดยยึดถือเป้าหมายของการพัฒนาประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบเป็นหลัก แบบอย่างเช่นนี้จึงเป็นสิ่งที่ข้าราชการทั่วไปควรเรียนรู้

การที่ข้าราชการจะให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ข้าราชการจะต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ หรือลดอุปสรรคและปัญหาที่มีอยู่ภายในระบบราชการเสียก่อน ประเด็นเรื่องข้าราชการกับการบริการประชาชน จึงมีสองด้าน หรือ สองระดับ ซึ่ง

เกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก นั่นคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และข้าราชการด้วยกันเอง กับความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชนผู้รับบริการ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และข้าราชการจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการในการให้บริการแก่ประชาชนไม่ว่าการให้บริการนั้นจะเป็นในเรื่องการส่งสินค้าออก หรือจะเป็นเรื่องการพัฒนาชนบท

เนื่องจากข้าราชการเป็นกลุ่มบุคคลที่มีจำนวนมากที่สุด ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และรัฐได้ใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากสำหรับระบบราชการเพื่อปฏิบัติการกิจของการบริการประชาชน รัฐบาลจึงควรให้ความสนใจในการพัฒนาจิตสำนึกของข้าราชการที่ปฏิบัติการในส่วนภูมิภาค โดยเน้นการฝึกอบรมร่วมกันให้มากขึ้น และสนับสนุนให้มีกาเรียนรู้จากโครงการที่มีแนวทางการดำเนินงานที่ดี และประสบผลสำเร็จ เช่น โครงการโคราชพัฒนา เป็นต้น

การที่รัฐยอมรับแนวทางการพัฒนาแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ตลอดจนเปิดโอกาสให้ข้าราชการที่มีความคิดก้าวหน้าได้ใช้แนวทางการปฏิบัติงานภายในกรอบแห่งนโยบายแต่ไม่ติดขัดกับระบบมากจนเกินไป ได้บริหารโครงการที่เน้นการพัฒนาจิตใจและความคิดมากกว่าการพัฒนาวัตถุ ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการเปลี่ยนแปลงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชน ซึ่งจะต้องมีผลดีต่อการทำให้บริการของรัฐเป็นไปโดยตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงมากขึ้น

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

คุณภาพชีวิตของคนไม่มี “สี” “ชมพู”

ผมได้ยื่นคำว่า “คุณภาพชีวิต” เป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ ๖ ปีที่แล้ว
ได้ยื่นแล้วถึงอยู่พักใหญ่ จนต้องแอบไปถามท่านผู้รู้ว่ามีหมายความว่ายังไง
ที่ต้องแอบถามโดยไม่กล้าถามอย่างเปิดเผยก็เพราะกลัวเขาจะหาว่าโง่ นะครับ ถึงแม้เราจะ
โง่จริง ๆ แต่ก็ต้องปิดบังอำพรางเอาไว้ก่อนละ

หลังจากแอบถามอยู่พักหนึ่ง ผมก็พอจะเข้าใจความหมายมากขึ้น แต่ก็ยังไม่แน่ใจอยู่ดีว่า
สิ่งที่ผมเข้าใจนั้นถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์หรือไม่

ผมให้คำจำกัดความของคำว่า “คุณภาพชีวิต” ว่าหมายถึง การมีชีวิตและความเป็นอยู่
ที่ดีขึ้นกว่าเดิม เช่น กินดีขึ้น อยู่ดีขึ้น มีความรู้ที่จะช่วยตัวเองสูงขึ้น สุขภาพแข็งแรงมากขึ้น

ถ้าอะไรต่อมิอะไรเหล่านี้ของคนเราดีขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็นอยู่เดิม ผมก็ถือว่าชีวิตของคนเหล่านี้
มีคุณภาพสูงขึ้น ทำให้เขากลายเป็นคนที่มีคุณภาพมากขึ้นสามารถที่จะอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมี
สุขภาพ และทำให้สังคมนั้นโดยรวมพลอยมีคุณภาพตามไปด้วย

ก็อย่างที่บอกนะแหละครับว่า ผมไม่แน่ใจว่าผมตีความได้ถูกต้องหรือเปล่า แต่ถ้าไม่ตีความ
อย่างนี้ ก็ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร

สมมติละกันว่าผมตีความถูก

เราก็มาคุยกันต่อว่า ถ้าคุณภาพชีวิตหมายถึงความเป็นอยู่ หมายถึงความรู้ หมายถึงการ
ศึกษาและการอนามัยต่าง ๆ อย่างนี้ละก็ คนไทยเราในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ผมเชื่อว่าถ้าเราไม่ตั้งความหวังสูงจนเกินไป และไม่เอาไปเทียบกับประเทศที่
เขาเจริญมาก ๆ เราก็คงจะต้องยอมรับกันว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยเรานั้นดีพอสมควร

ถ้าเราเชื่อตัวเลขที่รัฐบาลเคยแถลงเอาไว้ว่า เรามีคนยากจนประมาณ ๑๐ ล้านคนทั่ว
ประเทศ และเราก็สมมติต่อว่า คนยากจนเหล่านี้คือผู้ที่มีคุณภาพชีวิตค่อนข้างแย่ หรือต่ำกว่า

มาตรฐาน เราก็อาจสรุปได้คร่าว ๆ ว่า เรามีประชากรเพียง ๑ ใน ๕ เท่านั้นที่ยังมีคุณภาพชีวิตไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งก็เป็นตัวเลขที่ไม่ถึงกับน่าตระหนกตกใจเกินไป

๑๐ ล้านใน ๕๐ ล้าน ถือว่าไม่มากว่านั้นเถอะครับ

ที่นี่เราก็มาดูต่อว่า ในจำนวนผู้มีคุณภาพชีวิตต่ำนั้น รัฐบาลหรือทางราชการเอาใจใส่หรือไม่

เท่าที่ผมติดตามข่าวคราวทั้งวิทยุ หนังสือพิมพ์ ก็เห็นว่ารัฐบาลเขาเอาใจใส่

มีการกำหนดแผนพัฒนาชนบทยากจนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ และก็เริ่มลงมือช่วยคนยากจนเหล่านั้นอย่างขมุกขมัว

ผมลองเอาแผนชนบทยากจนมาอ่านก็เห็นว่าเป็นแผนที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ๑๐ ล้านคนที่ว่าทั้งสิ้น

เริ่มตั้งแต่ทำอย่างไรจะให้เขามีข้าวปลากิน ทำอย่างไรจะให้เขามีความรู้ในการทำมาหากิน ทำอย่างไรจะให้เขามีสุขภาพร่างกายแข็งแรง

เสร็จแล้วเขาก็จัดโครงการลงไปเป็นชุดเพื่อช่วยให้ชาวบ้านหายจน หายเจ็บ และมีความรู้มากขึ้น

ดูตามแผนที่เขาวางไว้ ถ้าสามารถทำได้ตามนั้น ผมก็เชื่อว่าคงจะทำให้คุณภาพชีวิตของคนชนบทดีขึ้นไม่มากนักน้อย

ปัญหาอยู่ที่ว่า เวลาทำจริง ๆ จะทำได้สักแค่ไหน ข้าราชการที่รับแผนไปปฏิบัติเอาใจใส่หรือเปล่า

ผมก็ได้แต่เอาใจช่วยละครับ และก็คอยติดตามอยู่เรื่อย ๆ รอดูว่าเมื่อไรเขาจะประเมินผล และประกาศผลว่าผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พี่น้องชนบทสำเร็จลุล่วงไปมากน้อยเพียงไร

จำนวนคนจนที่ว่ามี ๑๐ ล้านคน ลดน้อยไปบ้างหรือยัง หรือว่าดันเพิ่มมากขึ้นมาอีกหวังว่าคงจะได้รับพึงผลงานในเร็ว ๆ นี้ละครับ

ประเด็นหนึ่งที่ผมได้ยินคนพูดกันบ่อย ๆ โดยเฉพาะในแวดวงข้าราชการก็คือจะให้เราไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวบ้านได้ยังไง ในเมื่อคุณภาพชีวิตของเราเองก็ย่ำแย่อยู่แล้ว

ฟังแล้วก็เห็นใจครับ เพราะเมื่อมองในบางแง่มุมก็คงจะต้องยอมรับว่าคุณภาพชีวิตของข้าราชการบางกลุ่มยังไม่ค่อยจะดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะข้าราชการชั้นผู้น้อย

แต่ผมก็ไม่อยากจะให้เรื่องนี้กลายเป็นเครื่องบั่นทอนกำลังใจของข้าราชการซึ่งโดย

คุณสมบัติเบื้องต้นแล้วจะต้องเป็นผู้เสียสละ

ระบบราชการไทยไม่เคยปิดบังใคร เขาประกาศอย่างโจ่งครึ่มว่าเขามีเงินเดือนให้เพียงแค่นี้ มีสวัสดิการให้อย่างนี้

ใครก็ตามที่กระโจนเข้าสู่ระบบราชการจะต้องรู้ตัวเสียตั้งแต่เบื้องต้น ซึ่งหมายความว่าเราจะต้องทำใจเสียตั้งแต่แรก

ถ้าเราเทียบกับคนกลุ่มอื่น เช่น พ่อค้า นักธุรกิจ ที่มีรายได้สูง เราจะรู้สึกทันทีว่าคุณภาพชีวิตของเราด้อยกว่า

แต่ถ้าถูกใจสักนิดแล้วลองเปรียบเทียบกับคน ๑๐ ล้านคนในชนบทที่ว่า เราจะเห็นได้ทันทีว่าคุณภาพชีวิตของเราเหนือกว่าเขามากนัก

ผมอยากให้เปรียบเทียบอย่างนี้ครับ เราจะได้มีกำลังใจที่จะลงไปช่วยเหลือปรับปรุงคุณภาพชีวิตของคนที่ดีด้อยกว่าเรา

ก็เอาเถิด ขวัญกำลังใจเป็นเรื่องสำคัญ เรื่องนี้ก็อยากจะทำ ก.พ. ให้ช่วยดูแลให้แก่ข้าราชการทั้งหลายด้วย

อะไรที่พอจะทำให้คุณภาพชีวิตของเราดีขึ้นบ้างก็อย่าละเลยเสียละกัน

ผมไม่แน่ใจว่าคุณภาพชีวิตของข้าราชการมีอะไรบ้าง เท่าที่ได้ยินได้ฟังก็มักจะเป็นเรื่องของ ซี.

ถ้าการได้ ซี.สูงขึ้นจะมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิตของข้าราชการดีขึ้นก็เอาเถิดช่วยกันปรับซี.ให้เยอะ ๆ

ขอไว้เพียงอย่างเดียวเท่านั้นเมื่อได้ซี. สูงขึ้นแล้ว ก็อย่าลืมละกันว่า.....

ชาวบ้านที่ไม่มีซี.เขากำลังรอการปรับปรุงคุณภาพชีวิตจากพวกคุณซึ่งมีซี.

“ชุม”

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ซี.๑๒ มองข้าราชการ

“ซี.๑๒”

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ผมมีความเชื่อมั่นและพูดถึงอยู่เสมอว่า “ข้าราชการ” เป็นกำลังหลักในการผลักดันความก้าวหน้าและพัฒนาชาติบ้านเมืองของเราไปในครรลองที่ถูกต้อง

ครับ...ข้าราชการจำนวนหนึ่งล้านคนเศษ ๆ ในจำนวนประชาชนพลเมือง ๕๑ ล้านคนนี้แหละครับที่ เป็นผู้แบกรับภาระทั้งหลายทั้งปวงทั้งในฐานะข้าราชการและในฐานะประชาชนคนหนึ่ง

ในการพูดถึงเขียนถึงข้าราชการของหลายคนรวมทั้งตัวผมเองในบางที มักจะยกคำกล่าวอ้างซึ่งบางทีคิดว่าโก้เสียเต็มประดา มาเกทับกับเหล่าข้าราชการว่าจะทำอะไรให้คิดถึงหัวอกผู้เสียภาษีมาเป็นเงินเดือนพวกท่านบ้างหรืออะไรทำนองนี้

ทั้ง ๆ ที่ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยที่แท้จริงก็คือบุคคลที่ประกอบอาชีพรับราชการนั่นเอง

ลองไปหาข้อมูลที่กรมสรรพากรดูเถิดครับว่าตัวเลขผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละปีมีการติดตามเก็บได้กี่ราย และกลุ่มอาชีพใหญ่ที่สุดคือกลุ่มอาชีพอะไร

มันก็มีอยู่บ้างหรือครับ สำหรับคนชั่วคราวที่ปะปนอยู่ในวงการ แต่ไม่เข้าใจว่าทำไมจึงต้องเหมารวมกล่าวหาทั้งกลุ่มอาชีพอย่างที่เป็นอย่าง

ข้าราชการชั่วคราว ข้าราชการเลวทราม ข้าราชการไม่ให้ความเป็นธรรม ข้าราชการรังแกประชาชน นั้นยังมีอยู่คู่กับโลกตลอดไป แต่มันยังเป็นข่าวใหญ่อยู่ทุกบ่อย

แต่นั้นเป็นเพียงเปอร์เซ็นต์น้อยนิดเมื่อเทียบกับจำนวนข้าราชการที่กำลังก้มหน้าก้มตาประกอบคุณงามความดีเพื่อประเทศชาติและประชาชนอยู่ทั้งที่มีผู้รู้เห็นและไม่มีผู้รู้เห็น

ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ผมสังกัดอยู่ก็มีการพูดคุยกันเสมอสำหรับเรื่องนี้

เรามีความเห็นว่าการเปิดโปงการกระทำมิชอบของข้าราชการบางผู้คนนั้นก็เป็นที่
อย่างหนึ่งในการพิทักษ์รักษาประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ประกอบกับเป็นความสนอกสนใจ
ของประชาชนอย่างแน่นอน

แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อถึงคราวที่ข้าราชการประกอบคุณงามความดีเราจะละเลยไม่เอามา
เผยแพร่เกียรติคุณอันนั้นได้อย่างไร

ถ้าใครใช้ความสังเกตติดตามก็จะเห็นว่ามี การเสนอข่าวทั้งสองประเภทปะปนกันไป
ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องราวเล็กใหญ่ไม่เท่าเทียมกันก็ตาม

ชีวิตการรับราชการของข้าราชการแต่ละคนถ้าจะว่าไปแล้วจะต้องเผชิญทั้งศึกภายนอก
และศึกภายใน

ศึกภายนอกนั้นก็คือภาระหน้าที่ในการทำงานบริการรับใช้ประชาชนทั้งทางตรงและ
ทางอ้อม ซึ่งย่อมถูกจับจ้องมองจากผู้ใช้บริการ ซึ่งใคร ๆ ก็ต้องการบริการที่ดีที่สุดคุ้มค่าที่สุด

ศึกภายในนั้นมาจากภายในองค์กรหน่วยงานของข้าราชการผู้หนึ่งเอง นับตั้งแต่เพื่อน
ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้บังคับบัญชา

ใครที่เหมาะสมเคราะห์ดีได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ “ลูกน้องคัน-นายคิง” ก็จะมี
โอกาสก้าวไปข้างหน้าอย่างสง่าผ่าเผยและรวดเร็วเกินหน้าเกินตาว่าเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน

แต่ถ้าใครตกที่นั่ง “ลูกน้องทั้ง-นายทับ” ก็คงอับเฉาไปทั้งชีวิต

ประเภทที่สามคือประเภทเรื่อย ๆ มาเรื่อย ๆ นั้น ออกจะมีจำนวนมากกว่าประเภทอื่น
ในตอนเริ่มต้นแล้วพัฒนาไปเป็นประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สองในที่สุด

**เพราะความเป็นจริงในสังคมข้าราชการไทยอย่างหนึ่งก็คือ ระบบอุปถัมภ์
ยังมีอิทธิพลอยู่อย่างสูงส่ง**

ระบบคุณธรรมนั้นเป็นเพียงทฤษฎีสวยหรูปทหนึ่งซึ่งเอา ไว้ใช้กล่าวอ้าง
เวลาอภิปรายหรือทำหนังสือร้องเรียนก็เท่านั้นเอง

อำนาจการเมืองเป็นอีกอำนาจหนึ่งซึ่งอาจจะทำให้ตัวข้าราชการเสียคน
และระบบราชการเสียระบบ

เพราะถ้านักการเมืองที่เข้ามาเป็นผู้บริหารใช้อำนาจเข้าไปแทรกแซงข้าราชการประจำ
มากเกินไปก็จะเกิดความปั่นป่วนวุ่นวายไปทั่วหน้ากัน

ข้าราชการแต่ละคนจำเป็นต้องพยายามหาทางวิ่งเข้าหานักการเมืองเพื่อให้อุ้มชู
ส่งเสริมและแน่นอนก็ต้องทำงานรับใช้นักการเมืองเหล่านั้นเป็นการตอบแทน จะถูกคิดอย่างไร
ไม่สนใจ

ตัวอย่างก็พอมีให้เห็นที่ข้าราชการซี.๗ กระจอก ๆ คนหนึ่งก๊าวพรวด ๆ จนบัดนี้เป็น ซี.๑๐ โห่ใหญ่โตมโหฬารด้วยคำบงการของรัฐมนตรีที่ลูแก่อ่านาจบางคน

ลองนับเวลาครุณะครับ ตั้งแต่วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖ จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๒ ปีเศษ ๆ ยังไม่เต็ม ๓ ปีเต็มเลย ที่รัฐบาลชุดปัจจุบันเข้ารับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

เคยมีข้าราชการกรมไหน กระทรวงไหนบ้าง ที่สามารถเติบโตจาก ซี.๗ ขึ้นเป็น ซี.๘ ก้าวไป ซี.๙ และเลื่อนเป็น ซี.๑๐ ได้โดยความถูกต้องชอบธรรมในเวลาจำกัดและการเลือกสรรของรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงแต่ผู้เดียวได้บ้าง

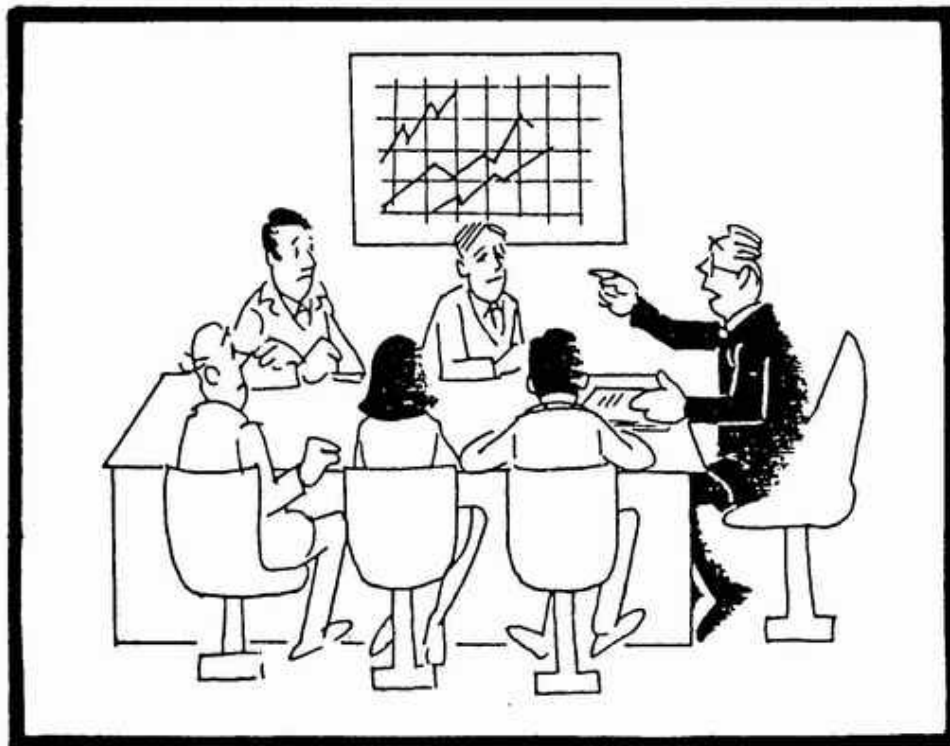
แต่ยุคนี้สมัยนี้มีให้เห็นกันจะ ๆ อย่างนี้ ถ้าไม่เรียกว่าเป็นการใช้อำนาจการเมืองเข้าไปทำให้ข้าราชการประจำวุ่นวายเสียระบบแล้วจะให้พูดว่าอย่างไร

เศษะบุญที่รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงอื่น ๆ เขายังมีคุณธรรมในหัวใจและมีความละเอียด อยู่บ้าง พฤติการณ์ทำนองนี้จึงจำกัดให้เกิดขึ้นได้เพียงกระทรวงเดียว

มิฉะนั้นระบบราชการก็คงพังยับเยิน ไปยิ่งกว่านี้

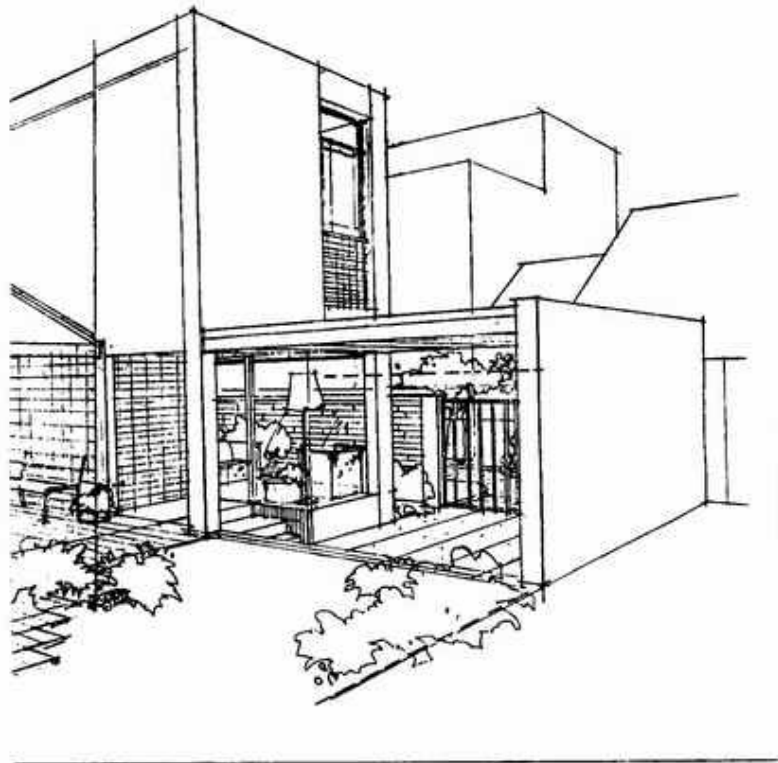
เรื่องของเรื่องมันจึงต้องผูกกันบ้าง ในโอกาสวันข้าราชการพลเรือนเช่นนี้

มิได้มีเจตนาให้คณะผู้จัดทำวารสารข้าราชการฉบับนี้ต้องเคืองคร้อน ไปด้วยเลย..จริง ๆ นะครับ

การจัดการชุมชน : คุณภาพชีวิต ของคนในชุมชนชานเมืองกทม.

มนุชญ์ วัฒนโกเมร

* ได้ข้อมูลเบื้องต้นจากการทดสอบแบบสอบถามของโครงการวิจัยเรื่องการจัดการบริหารชุมชนในเขตชานเมือง ซึ่งผู้เขียนได้ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และขอขอบคุณเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ดร.จุมพล สวัสดิยากร) ประธานกรรมการสาขารัฐศาสตร์ฯ (ดร.กระมล ทองธรรมชาติ) และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย (นายสนั่น วงศ์พัฑฒันธุ์) ที่สนับสนุนโครงการวิจัยนี้

ยุค “อะไร อะไร ก็คุณภาพชีวิต”

ปีนี้เป็นปีแรกที่รัฐบาลกำลังรณรงค์ตามโครงการคุณภาพชีวิตของชาวชนบท กทม. ก็ไม่ยอมน้อยหน้า ได้เริ่มโครงการคุณภาพชีวิตในเขตชุมชนแออัดเหมือนกัน นัยว่าได้ปรับปรุงความจำเป็นพื้นฐาน หรือ จปฐ. (กรุณาทำความเข้าใจความหมาย เอง) ที่ใช้ในชุมชนชนบท เป็นความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) สำหรับคนเมืองหลวงที่อยู่ในชุมชนแออัด เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาชุมชนแออัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับคนในเมืองทั่วไป โดยเฉพาะท่านที่เป็นคนเมืองหลวงที่มีบ้านชองอยู่รอบใน กรุงเทพฯ ต้องเชื่อไว้ก่อนว่าย่อมมีคุณภาพชีวิตกับสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่าคนอื่น ๆ เพราะเรื่องแรก กทม. จะไม่ปล่อยให้ท่านต้องลอยคอลุยน้ำท่วมไปทำงาน

เรื่องที่ ๒ ภายใน ๑-๒ วันก็จะมีรถขยะของ กทม. ไปรับสิ่งที่ท่านไม่พึงปรารถนาถึงหน้าบ้าน และอาจจะลืมหิ้วค่าบริการจากท่านบ้าง

เรื่องที่ ๓ ท่านสามารถใช้บริการน้ำประปาที่สะอาดจนหยดสุดท้าย ดังที่โฆษณาทีวี

เรื่องที่ ๔ แม้ไฟฟ้าสาธารณะตามถนนตรอก ซอย จะเปิดดวงวันดวง เพราะยังไม่เลิกประหยัดพลังงาน แต่ท่านก็มีแสงสว่างเป็นเพื่อนขณะสัญจรไปมายามค่ำคืน

และเรื่องที่ ๕ เป็นที่เชื่อใจได้ว่าอย่างน้อย ๑ ครั้งในวันหนึ่ง ท่านจะเห็นรถสายตรวจของโรงพักนครบาลวิ่งผ่าน และมีตำรวจลงมาเซ็นชื่อในสมุดที่เก็บอยู่ในตู้แดง

กรุงเทพฯยุค ๒๐๐ ปี ย่อมไม่เหมือนกับ

กรุงเทพฯยุค ๑๐๐ ปี คนจากทุกภาคหลังไหลกันเข้ามาเพื่อค้นหาความหมายคุณภาพชีวิตคนที่เคยอยู่รอบในเริ่มเบียดหนายกับมลพิษที่เกิดจากการพัฒนา ก็ขายที่ขายทางให้เขาสร้างตึกแถว พร้อมกับคนที่แยกครอบครัว เพราะอยากมีอิสระ ก็ออกไปอยู่บ้านจัดสรรชานเมือง แบบว่าเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอีกเช่นกัน

ชุมชนของกรุงเทพฯได้ขยายไปจรดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และนครปฐม มีนักเล่นเลขผานาที่เก็บตัวเลขของการขยายชุมชนหมู่บ้านจัดสรรตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ นัยว่ามีหมู่บ้านจัดสรรเฉพาะของพ่อค้าใน กทม. มากถึง ๓๘๕ โครงการ นนทบุรีมี ๔๘ โครงการ สมุทรปราการมี ๓๖ หมู่บ้าน นครปฐม ๔ โครงการ และสมุทรสาคร ๑ โครงการ ส่วนการเคหะฯ ได้สร้างที่พักอาศัยในกรุงเทพฯแล้วไม่ต่ำกว่า ๕๖,๐๐๐ หน่วย

หมู่บ้านจัดสรรในเขต กทม. กระจายทั้งในเขตต่อชานเมืองด้านใน คือ เขตยานนาวา พระโขนง บางเขน บางกะปิ บางกอกน้อย ภาษีเจริญ และราชบุรีบูรณะ

และเขตชานเมืองด้านนอก คือ เขตหนองจอก มีนบุรี ลาดกระบัง บางขุนเทียน ดลิ่งชัน และหนองแขม นักเล่นเลขผานาที่ไม่ปรากฏนามดังกล่าวได้ขยายความอีกว่า ตั้งแต่เมื่อไรไม่ทราบถึงปี ๒๕๒๔ มีการใช้ที่ดินเพื่อหมู่บ้านจัดสรรในกรุงเทพฯและจังหวัดเพื่อนบ้านมากกว่า ๓๐,๐๐๐ ไร่ และ ๗ ส่วนอยู่ในเขตชานเมืองกรุงเทพฯ อีก ๓ ส่วนอยู่จังหวัดเพื่อนบ้านของคน กทม.

มีการประมาณกันคร่าว ๆ ว่าคน กทม. เกือบ ๑ ใน ๕ มีนิวาสถานอยู่ชานเมือง ไม่ว่าจะป็นด้านในหรือด้านนอก และไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งอยู่ในหมู่บ้านจัดสรร ส่วนที่เหลือปลูกไร่ไม้ชายคาในที่ดินที่ซื้อผ่อนมาในยุคของการจัดสรรที่ดินเฟื่องฟู

ชาวชานเมือง กทม. : พลเมืองชั้นสอง

ถ้าเมื่อท่านเกิดมีอุดมคติที่ว่า “ถูกผู้ขายต้องไว้หน้า” กู้เงินไปซื้อบ้านอยู่ชานเมืองหวังจะได้มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่าคนที่อยู่รอบในกรุงเทพฯ ก็ต้องถือว่าท่านเริ่มคิดผิด เพราะท่านจะดีกว่าคนรอบในประการเดียว คือสามารถตายผ่อนส่งได้ยาวกว่า อากาศที่ท่านหายใจเข้าปอดจะมีควันพิษจากท่อไอเสียรถยนต์น้อยกว่าเท่านั้น

แต่ท่านจะต้องซื้อโถส้วมอวกาศในฤดูน้ำท่วมถ้าบ้านท่านมีส้วมซึม นอกจากนี้หน้า

บ้านของท่านอาจเป็นสังเวียนย่อย ๆ ของสุนัขที่แย่งกันคุ้ยถังขยะ บางท่านที่อยู่ไกลไปหน่อยก็โชคดีที่มีโอกาสเพิ่มภูมิต้านทานโรคไวรัส เพราะท่านต้องใช้น้ำบาดาลของหมู่บ้านที่มีราคาพอ ๆ กับน้ำมันดีเซล หรือหลายท่านอาจจะต้องถือไม้ตะพดแนบกายเวลารอรับลูกสาวกลับจากเรียนหนังสือที่หน้าปากซอย แต่ไม่น้อยทีเดียวที่ต้องหอบทีวีสี เตารีด หม้อหุงข้าวไฟฟ้า ใส่ท้ายรถไปทำงาน เพราะท่านกำลังถูกพระเสาร์แทรกมีแขกมาเยือนยามไม่มีคนอยู่บ้าน

ยังมีคนอีกมากมายที่อยู่บนที่ดินจัดสรรต้องลุยโคลนบนถนนดินในหน้าฝน เพราะพ่อค้านักจัดสรรลืมนสร้างถนนคอนกรีต ตามที่สัญญาสัญญาไว้เมื่อคราวจ้อขายที่ และยังมีคนอีกมากมายเช่นกันที่อยู่ในบ้านจัดสรรต้องเผชิญกับการไร้คุณภาพชีวิต เมื่อบริษัทเจ้าของโครงการขายบ้านหมดแล้วปิดโครงการได้ลืมนำค้ำประกันที่จะให้บริการจำเป็นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพราะเขาได้โอนให้คนเหล่านั้นเป็นลูกหนี้ธนาคารเรียบร้อยแล้ว

ความขมขื่นของชาวชานเมือง กทม. บางส่วน ไม่อาจจะโทษใครได้ จะโทษ กทม. หรือแค่เก็บขยะให้คนอยู่อาศัย ๔ ล้านกว่าคนที่อยู่ในเขตรอบใน ก็ยังไม่สามารถเก็บให้ได้ทุกวัน จะโทษตำรวจหรือ ก็เราไม่มีตำรวจพอจะรักษาความสงบได้ทุกต้นเสาไฟฟ้า หรือแม้แต่ทุกต้นวัน ๑๐ ต้นก็ตาม จะโทษพวกพ่อค้าบ้านจัดสรรที่ดินหรือ ก็เขาได้รับเงินไปแล้ว เราได้ที่ได้บ้านไว้ก็บุญโขแล้ว

สุดท้ายต้องโทษพวกเรากันเอง ที่ไม่รู้จักรจัดการชุมชน

ขณะเดียวกัน ชาวชนเมือง กทม. อีกส่วนหนึ่ง ก็มีความสุขและคุณภาพชีวิต.....

ไม่ช่วยตัวเองแล้ว ใครจะช่วยเรา

ที่ชุมชนลาดพร้าวซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ประมาณซอยภาวนา ชาวบ้านแถบนั้นได้รวมหัวเป็นหมู่บ้านนอกทำเนียบ มีผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านครบครัน พล.อ.สายหยุด เกิดผล อดีต ผบ.สูงสุด เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านแห่งนี้ได้รับบริการเป็นอย่างดีจากทางเขต บางกะปิ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีตุ๋ยามตุ๋แดง เป็นระยะ และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเวียนรอบทุกตรอกซอยเป็นประจำ มีรถบริการขนขยะเข้ามาในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ กรุงเทพมหานครได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยแก้ไขระบายน้ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วม หมู่บ้านแห่งนี้กำลังจะจัดตั้งสำนักงานชั้นถาวรมีลูกจ้างประจำรับคำร้อง และให้บริการต่าง ๆ แก่ผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้าน รวมทั้งจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกติดต่อเรื่องบริการอำเภอกับเขตบางกะปิด้วย

หมู่บ้านเมืองทอง ๓ มีอยู่ประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ หลัง อยู่ที่หมู่ ๔ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี หลายท่านไป

อยู่ตั้ง ๕-๖ ปี ยังไม่รู้จักผู้ใหญ่บ้าน และบริษัท ยังไม่เปิดโครงการ แต่คนในหมู่บ้านชอบบริการรวดเร็ว จึงรวมตัวกันตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน เดิมเลือกตั้งกันทั้งคณะ แต่ขัดกับนิสัยคนไทยที่ชอบทำงานเป็นทีม แต่ทีมละคน หลัง ๆ จึงเลือกประธานกรรมการคนเดียว เลือกทุกปี แล้วให้ประธานไปจัดทีมที่เข้าหากันบริหาร แบ่งกันเป็นฝ่าย ๆ เช่น รักษาความสงบ รักษาความสะอาด ระบายน้ำ ไฟฟ้าสาธารณะ เป็นต้น ปัจจุบันประธานเป็นนายทหารอากาศ มีประชุมกรรมการหมู่บ้านเดือนละครั้ง เก็บค่าบริการจากลูกบ้านทุกบ้าน เดือนละ ๑๐๐ บาท ส่วนใหญ่จะเก็บได้ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ อีก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ที่เสียงภาษีหมู่บ้าน คือพวกเช่าบ้าน เจ้าของไม่ได้อยู่เอง กรรมการหมู่บ้านได้ติดต่อให้สุขาภิบาลปากเกร็ดมาเก็บขยะ โดยจ่ายค่าน้ำมันรถให้เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท และให้เบี้ยขยันแก่คนเก็บขยะของสุขาภิบาลอีกเที่ยวละ ๑๐๐ บาท แต่ก็มาเก็บขยะได้เพียง ๓-๔ วันครั้ง กรรมการหมู่บ้านเคยขอร้องนายอำเภอให้ส่งมาบ่อย ๆ นายอำเภอก็ตอบเสียงอ่อย ๆ ขอภัยว่า มีรถอยู่ ๒-๓ คัน ช่อมบ้างดีบ้าง หมู่บ้านจัดสรรในเขตนี้มีตั้ง ๒๐-๓๐ หมู่บ้าน มาได้อย่างนี้ก็ดีแล้วครับ นอกจากนี้กรรมการยังจ้างคนกวาดเก็บขยะตามถนนในหมู่บ้านอีก ๒ คน ๆ ละประมาณ ๑,๘๐๐ บาทต่อเดือน ในเรื่องการดูแลป้องกันแขกยามวิกาล กรรมการได้เลิกการจ้างบริษัทจัดยาม เพราะบริษัทจัดยามเป็นประเภทชอบโฆษณาเกินความจริง และชอบลืมหูลืมตา

หลังเซ็นสัญญา หันมาจ้างคนงานยาม ๑๐ กว่าคนแทน ให้ทำหน้าที่ตลอดทั้งวันทั้งคืน

ทำเอง - คอบคุม - จ้างเขา - ก็เหมือนกัน

ที่หมู่บ้านเมืองทอง ๒ โครงการ ๒ แถวถนนพัฒนาการ เมื่อปี ๒๕๒๖ น้ำท่วมจัดร้านขายพื้นปาเก้ได้เงินจากชาวบ้านไปทุกบ้าน ชาวบ้านจึงรวมกันเลือกตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน จัดเก็บเงินบ้านละ ๑,๕๐๐-๒,๐๐๐ บาท สร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม แล้วมอบฉันทานุมัติให้บริหารหมู่บ้าน เก็บเงินจากชาวบ้านหลังคาเรือนละ ๑๕๐ บาทต่อเดือน ให้บริการหลายอย่าง เรื่องสิ่งปฏิญกุลคณะกรรมการจะจ้างคนงานเก็บรวบรวมจากหน้าบ้าน และถนนตรอกซอยในหมู่บ้านไปรวมยัง “ขยะปลาซ่า” ซึ่งอยู่มุมหนึ่งของหมู่บ้าน เพื่อรอรถขยะของเขตพระโขนงมาไทยเอาไปทำปุ๋ย นอกจากนี้คณะกรรมการหมู่บ้านยังจ้างคนงานยามดูแลตลอด ๒๔ ชั่วโมง รถที่ไม่มีป้ายสติ๊กเกอร์ของหมู่บ้านจะต้องแลกบัตร พลจักรยานยนต์จะตระเวนทุกซอกซอย และประสานงานให้ตำรวจจาก สน.ประเวศมาเยี่ยมเยียนสั่งสรกับไทยยามของหมู่บ้านเป็นระยะ ในเรื่องไฟฟ้าสาธารณะ มีมิเตอร์รวมของหมู่บ้าน คณะกรรมการจะจ่ายเงินให้ กปน. จากรายได้ของหมู่บ้าน

หมู่บ้านสมชายพัฒนา ที่ซอยถนนจรัล ๖๗ บางบำหรุ เขตบางกอกน้อย

ชาวบ้านรวมตัวเป็นชมรมเมื่อปี ๒๕๒๕ มีรัฐธรรมนูญของตนเอง เรียกว่า ระเบียบชมรมหมู่บ้านสมชาย เหตุที่ต้องรวมกัน เพราะทนคร่องกงหลุดจากน้ำท่วมในปี ๒๕๒๓ ไม่ไหวชมรมได้เก็บเงินจากชาวบ้านทำโครงการป้องกันน้ำท่วม เงินเหลือเป็นกองกลาง ๑๒๐,๐๐๐ บาทเศษ จึงพัฒนาเป็นคณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน มีการเลือกตั้งทุก ๒ ปี โดยเลือกประธาน ๑ คน และกรรมการจากซอยละไม่น้อยกว่า ๒ คน แล้วประธานจะไปแต่งตั้งกรรมการให้รับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ เรื่องขยะก็ประสานงานกับเขต เรื่องความปลอดภัยจ้างคนงานยามไว้ ๒ คน และประสานกับตำรวจ สน.ตลิ่งชัน มาประจำป้อมยามและเดินยามตามซอย ชาวบ้านจ่ายเงินบำรุงให้คณะกรรมการเดือนละ ๕๐ บาท และจ่ายค่าไฟฟ้าสาธารณะให้เจ้าของหมู่บ้านเดือนละ ๒๐ บาท เพราะมีมิเตอร์ไฟฟ้าสาธารณะอยู่ที่บ้านของเจ้าของหมู่บ้าน

ที่หมู่บ้านสุดจิตนิเวศน์ เขตบางขุนเทียน การให้บริการที่จำเป็นแก่ชาวบ้านเป็นเรื่องของเจ้าของหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านก็มีชมรมทำหน้าที่คล้ายคณะกรรมการหมู่บ้าน ชมรมทำหน้าที่ต่อเรื่องราคาและคุณภาพของบริการ เจ้าของเก็บค่าบริการรักษาความปลอดภัย ไฟฟ้าสาธารณะในหมู่บ้าน และการเก็บขยะมูลฝอยจากชาวบ้านเดือนละ ๘๐ บาท ส่วนน้ำใช้น้ำบาดาลเพิ่มภูมิต้านโรค โดยคิดเงินเท่ากับอัตราของ กปน. กปน.ขึ้นค่าน้ำ เจ้าของหมู่บ้านก็ขึ้นตาม แต่เวลา กปน.ลด ไม่ทราบว่าจะ

วารสารข้าราชการ ๕๒

เจ้าของหมู่บ้านจะลดให้หรือเปล่า ต้องถาม กรรมการชมรมดูแลเอง

สำหรับหมู่บ้านของคนมีอิฐ เช่น ที่หมู่บ้าน ปัญญา หรือหมู่บ้านนวนธานี ส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ หรือข้าราชการระดับอินทรีผงาคฟ้า หุ่น ไม่มี เวลาสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ตนเอง แต่ท่านก็ ใช้ระบบกำไรจูงใจ ให้บริษัทเจ้าของโครงการ สร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ท่าน

คู่ทางที่ยังเลือนลาง

คณะกรรมการหมู่บ้านที่กล่าวมา เป็น คณะกรรมการนอกทำเนียบที่เป็นผลมาจากการดิ้นรนกระเสือกกระสนของชนชั้นกลาง ชานเมือง ไม่ฟูฟ่าสำหรับทางบ้านเมืองเหมือน คณะกรรมการชุมชนแออัด และคณะกรรมการ เคหะชุมชนของ กทม.กับการเคหะ และไม่ดั่ง เท่ากับคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป. ของกรมการปกครอง และ ของ กอ.ออ.รอ.มอ.นอ.

ผลของการดิ้นค้นหาคำตอบคุณภาพชีวิต ของชาวชานเมืองหลวง ให้ความรู้แก่เราหลาย ประการ

๑. ชุมชนคนชั้นกลางที่มีการจัดตั้งกรรมการหมู่บ้านเหน้อยหน้อย แต่จ่ายบ้าง การ ประสานกับฝ่ายบ้านเมืองเจ้าของท้องที่ดีกว่า ชุมชนที่ไม่มีการจัดตั้ง แต่.....

๒.ถ้าชุมชนที่มีผู้หลักผู้ใหญ่เป็น กรรมการหมู่บ้าน จะได้รับบริการและการ

ประสานงานฝ่ายบ้านเมือง เจ้าของท้องที่ดี เยี่ยม และจ่ายน้อยหน้อย

๓. ชุมชนคนมีสตางค์ มักจ่ายหนักเพื่อ ซื้อบริการคุณภาพชีวิต ทุกอย่างที่ยาวหน้า แม้กระทั่งบริการตัดหญ้า

๔. ชุมชนใดที่ไม่มีการจัดการชุมชน หรือ ไม่จ้างให้คนอื่นจัดให้ อย่างชุมชนคนมีอิฐ อย่าหวังเลยว่าจะได้บริการคุณภาพชีวิต

ขณะนี้หลายชุมชนในเขตชานเมืองที่มีการจัดการกำลังแสวงหาคำตอบที่ซ่อนอยู่ใน ส่วนลึกหลายคำถาม ทำอย่างไรคณะกรรมการ ชุมชนจึงจะได้รับการยอมรับ และมีสู่ทาง การประสานงานกับทางบ้านเมืองเจ้าของท้องที่ อย่างเป็นทางการ?

แต่คำตอบที่เขาต้องการไม่ใช่ระเบียบ กฎหมายที่กำหนดรูปแบบการจัดตั้งกรรมการ ชุมชนที่เหมือนกันทั่วกรุงเทพฯ หรือทั่วประเทศ พวกเขาต้องการค้นหาการยอมรับฐานะ คณะ กรรมการชุมชนที่เขาคิดตั้งขึ้นเอง ไม่ใช่ค้นหา รูปแบบหรือโครงสร้าง เพราะปัญหาและความพร้อมของชุมชนเมืองทอง ๓ ไม่เหมือนกับ ชุมชนคลองกุ่ม

ทำอย่างไรสภาเขต กทม. จะมีความ สัมพันธ์กับคณะกรรมการชุมชน? หรือทำ อย่างไรคณะกรรมการชุมชนจะมีความสัมพันธ์ กับสภาเทศบาลหรือสุขาภิบาล?

แต่เขาไม่ต้องการคำตอบที่จะให้มีการ แบ่งล็อกแบ่งซอย และบังคับให้จัดตั้งเป็นชุมชน โดยปราศจากความผูกพันทางชุมชน หรือ

ทำอย่างไรฝ่ายบ้านเมืองจะให้
บริการโดยเฉพาะการเก็บขยะ
มูลฝอยได้บ่อยครั้งขึ้น? ให้สัม-
ปทานเก็บขยะแก่เอกชนเป็น
เขต ๆ ไปเลยจะได้ไหม?

ความต้องการที่จะรวมกันเป็นชุมชน และเขา
ไม่ยากที่จะถูกบังคับให้จัดตั้งกรรมการ เมื่อ
เขายังไม่ต้องการหรือไม่พร้อมที่จะจัดตั้ง

ทำอย่างไรฝ่ายบ้านเมืองจะให้บริการ
โดยเฉพาะการเก็บขยะมูลฝอยได้บ่อยครั้ง
ขึ้น? ให้สัมปทานกับขยะแก่เอกชนเป็นเขต ๆ
ไปเลยจะได้ไหม?

เขาพร้อมที่จะจ่ายให้เอกชนที่ได้รับสิทธิ
สัมปทาน ถ้าราคายุติธรรมและบริการดีพอ
ราชการหรือ กทม. จะได้ไม่ต้องจ้างคนเก็บ
ขยะ ไม่ต้องจ้างคนเก็บเงินค่าขยะและจะได้
ไม่ต้องซื้อและซ่อมรถขนขยะ

แต่บังเอิญคำถามของชนชั้นกลางขานเมือง
จะต้องตอบร่วมกัน ระหว่างฝ่ายบ้านเมืองกับ
ฝ่ายชาวขานเมือง อยากรู้คุณภาพชีวิตฉันใด
ก็ต้องรู้จักการจัดการชุมชนฉันนั้น อยากรู้
ประชาชนรักฉันใด ก็ต้องช่วยเขาแสวงหาคุณภาพ
ชีวิตฉันนั้น

ท่านต้องใช้น้ำบาดาลของหมู่-
บ้านที่มีราคาพอ ๆ กับน้ำมัน
ดีเซล หรือหลายท่านอาจจะต้อง
ถือไม้ตะพดแนบกายเวลารอรับ
ลูกสาวกลับจากเรียนหนังสือที่
หน้าปากซอย แต่ไม่น้อยเลยที่
เดียวที่ต้องหอบที่วีดี เทารีด หม้อ
หุงข้าวไฟฟ้าใส่ท้ายรถไปทำ
งาน เพราะท่านกำลังถูกพระ-
เสาร์แทรก มีแขกมาเยือนยาม
ไม่มีคนอยู่บ้าน

และที่แน่ ๆ คงไม่มีใครต้องการให้ใคร
รื้อเอา จปฐ. ที่กำลังฟูฟักกันอยู่ ไปยึดยึดให้
ชาวขานเมืองยุ่งวุ่นวายจนขาดคุณภาพชีวิต

กลไกหลักของแผ่นดิน

ผมนั่งอยู่ตรงนี้...นั่งอยู่บนถนนของคนทำหนังสือพิมพ์ อาชีพที่ต้องสอดส่องสัมผัสกับ
สิ่งรอบตัวไม่รู้สิ้นรู้สุด

บุคคลอาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้องเข้ามาอยู่ในงานเขียนของผมมากกว่าอาชีพอื่นก็คืออาชีพ
ข้าราชการ

ไม่ได้คิดว่า ข้าราชการคือ “เป้า” ของหนังสือพิมพ์

แต่เป็นเพราะคนทำหนังสือพิมพ์มีความรู้สึกร่วมกันสถานหนึ่งว่า ข้าราชการคือ
“ตัวแปร” ของประเทศ

- ประเทศชาติจะเจริญรุดหน้าไปได้ก็เพราะข้าราชการเป็นองค์ประกอบสำคัญ

- ประเทศชาติจะล่าหลังไปไม่รอดก็เพราะข้าราชการอีกเหมือนกัน

กลจักรของการพัฒนาบ้านเมืองอยู่ตรงนี้เอง

เมืองไทยจะดี ๆ ชั่ว ๆ ก็อยู่มาได้อย่างที่เห็น ฉะนั้นถ้าเป็นอย่างที่เขาพูดกันว่า “ข้าราชการบ้านเรามันแย่” หรือ “ระบบราชการของเรามันห่วย” ...บ้านนี้เมืองไทยจึง
ไปนานแล้ว

ขอข้าราชการอย่าน้อยเนื้อต่ำใจกับ “การตีหัวไม่เลือกหน้า” อย่างนี้เลย

ครับ-การตีหัวไม่เลือกหน้านั้นยังความท้อแท้ให้แก่คนดี ๆ มานักต่อนักแล้ว

มันเป็นวิสัยปกติของสังคมมนุษย์ที่ชอบเอาความเลวของคนส่วนน้อยไปละเลงใส่ให้คน
ส่วนใหญ่ที่อยู่ร่วมองค์กรเดียวกันให้พลอยมัวหมองไปด้วย

ลักษณะดังกล่าวนี้ไม่ใช่เพิ่งมี-แต่มีมานานแล้ว

ไม่งั้นจะมีคำพังเพยโบราณว่า “ปลาตายตัวเดียว เหม็นไปทั้งข้อง” ได้อย่างไร
นำสงสารปลาตัวที่ยังไม่ตาย

นำสงสารข้าราชการดี ๆ ที่ต้องพลอยสะเทือนใจทุกครั้งที่อาชีพข้าราชการตกเป็น
เป้าของการเหยียบย่ำโจมตี

โดยเฉพาะข้าราชการพลเรือน

มีอย่างเดียวที่จะทำได้ในภาวะที่ถูกเหยียบย่ำคือ เงียบ, เจย..และ ทน

ใครมีขีดความอดทนต่ำ-เขาว่าอย่ามาเป็นข้าราชการพลเรือน ถึงเป็นได้ก็เอาดีไม่ได้
ไม่ลาออกเองก็ถูกเขา ไล่ออกเอาสักวัน

**ผมควรจะเขียนถึงจุดไหนอีกหนอที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของข้าราชการ-
พลเรือน?**

อ้อ...ก็ต้องเรื่องระหว่าง “ข้าราชการประจำ” กับ “ข้าราชการการเมือง” ชินา..
เพราะบนถนนของอาชีพหนังสือพิมพ์ ผมได้ยินเสียงบ่นของความเหนื่อยหน่ายต่อเรื่องนี้
มาตลอดเวลา

ข้าราชการประจำบ่นให้ฟังว่า..“**นักการเมืองชอบรังแกจิตใจข้าราชการ...
ก้าวก่างานของข้าราชการ..และตีแค้นจะเอาแต่ใจตัวเอง**”

ฝ่ายนักการเมืองหรือข้าราชการการเมืองก็บ่นว่า “...**ข้าราชการประจำนั้นทำงาน
อีตอาด เข้าขามเย็นขาม ถ้าไม่จีไม่ไซก็ไม่มีความที่จะทำนโยบายที่วางไว้ให้
ปรากฏผลออกมาได้**”

ผมเป็นคนนอก...ได้สดับรับฟังเรื่องนี้ที่ใครก็ตัดสินไม่ได้สักทีว่าใครควรจะผิด
เพราะเหตุผลของความขัดแย้งนั้นฟังได้ทั้งสองฝ่าย
แต่จุดบรรจบน่าจะยุติได้ถ้าทั้งสองฝ่ายเป็นคนดีและรู้ว่า “**หน้าที่**” ของตัวอยู่ตรงไหน
ถ้านักการเมืองคนนั้นเป็นคนดี เขาก็ไม่ทำตัวเป็นปัญหาให้ข้าราชการประจำ
ถ้าข้าราชการประจำเป็นคนดีและทำงานจริงก็ย่อมไม่สร้างปัญหาให้ข้าราชการ
การเมืองที่มาเป็นนายต้องอีตอาด

ถามตัวเองเสียก่อนเถอะว่า **เราปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถแล้วหรือยัง?**

ถ้าตอบตัวเองได้ว่า **เราปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจจริง มีความซื่อสัตย์สุจริตจริง
ก็ไม่ต้องกลัวนักการเมือง**

ไม่มีนักการเมืองคนไหนกล้ารบกับคนดี ๆ หรอกครับ

เพราะรบแล้วเขาพัง

ที่เขากล้ารบ, กล้าฟัน, กล้ารังแกเอาได้นั้น หลับตานึกดูเถิด..ล้วนแล้วแต่มีแผลเหวอะ
หวะอยู่ทั้งนั้น

ถ้าจะสู้กับนักการเมือง ต้องเอาความดีเป็นปราการ, เอาความซื่อสัตย์เป็นอาวุธ สู้กัน
เมื่อไรต้องชนะเมื่อนั้น

นักการเมืองบ้านเราพังสนิทไปเพราะพ่ายความดีของข้าราชการประจำไปเยอะแล้ว
มิใช่หรือ?

แม้แต่เรื่องที่นักการเมืองใช้อำนาจที่มีอยู่ให้คุณให้โทษข้าราชการโดยไม่เป็นธรรมนั้น
...มองลงไปให้ลึกลงไปเถิดสาเหตุมันมาจากข้าราชการด้วยกันนั้นแหละรังแกกันเอง

เพียงแต่ยิ้มมือข้าราชการการเมือง
ข้าราชการที่คอยประจบประแจงนักการเมืองที่เป็นนายนั้นแหละตัวดี เป็นตัวการที่ทำให้
นักการเมืองขำใจ และนี่ก็ถูกอยู่ในที่
เขาอาจจะได้เลื่อนขั้น, เลื่อนยศ, ได้ตำแหน่งที่ดีกว่า
แต่ทว่าในมุมกลับ-เขาเอาตีนถีบคนอื่นลงเหวไปพร้อมกัน
นำสมเพท-นำเวทนา
เขาเอาศักดิ์ศรีของข้าราชการประจำไปสยบอยู่แทบเท้าของ **“ใครก็ไม่รู้”** ซึ่งเผอิญ
เข้ามาเป็น **“นาย”**
ทุกวันนี้ข้าราชการประเภทที่ยิ่งในศักดิ์ศรี ถือกติ **“ทำแต่งานลูกเดียว”** จึงท้อแท้
กับอนาคต
มองหาความรู้รุ่งโรจน์ไม่เห็น
เพราะถูกข้าราชการที่ **“มีเส้น”**, หรือข้าราชการที่วิ่งประจบเจ้านายคว้าเอาไปกิน
เสียร่ำไป
ผมไม่สบายใจเลยที่ใครต่อใครพูดกันว่า **“ทุกวันนี้ถ้าไม่มีเงิน, ไม่มีเส้น....**
รับราชการไม่มีวันเจริญ”
เพราะถ้าเป็นอย่างที่ว่านี้จริง ก็แปลว่าประเทศนี้อยู่ไม่ได้แน่นอน
ถึงจะเป็นความจริงก็เป็นความจริงอยู่ในวงแคบ
ข้าราชการพลเรือนจะต้องต่อต้านสารบบที่เลวทรามอย่างน้อยอย่าให้ลูกหลานขยายวง
ออกไป
“เอาความดีเป็นปรากฏ-เอาความซื่อสัตย์เป็นอาวุธ” ไม่มีใครทำอะไรเรา
ได้หรอกครับ
นักการเมืองเดินเข้ามา...เดินเข้ามาแล้วก็เดินออกไป แต่กลไกข้าราชการ
ประจำต้องอยู่เป็นหลักของแผ่นดิน!

นั้ตร เชิงคอย

นสพ.แนวหน้า

“ถึง ข้าราชการผู้เกี่ยวข้อ”

วิโรจน์ ธิรคุณโกวิท

ถึง ข้าราชการผู้เกี่ยวข้อ

ผมได้อ่านข่าวชิ้นหนึ่งจากหนังสือพิมพ์ BANGKOK WORLD ฉบับประจำวันที่ ๓ มีนาคม ซึ่งได้อ้างข่าวจากสำนักข่าว AP ที่อ้างข่าวจากนิตยสาร People อีกต่อหนึ่ง เขาว่า คนชื่อดัง ๆ นั้นมักจะเป็นผู้มีรายได้มากกว่าคนอื่น ๆ จะยกเว้นก็แต่ในกรณีของผู้นำของค่ายคอมมิวนิสต์เท่านั้น เพื่อให้เห็นจริงเห็นจัง เขาก็รายงานข่าวต่อไปว่า

ก็อย่าง ชิลเวสเตอร์ สตอลโคเน่ คนที่แสดงเรื่อง “แรมโบ” กับ “ร็อคกี” นั้นใจ หมอขอค่าแสดงเรื่องละ ๑๒ ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ ๓๑๒ ล้านบาท ส่วนนางสาวบารา สไตรแซนด์ ซึ่งจะว่าสวยหรือก็เปล่า เธอขอค่าแสดงน้อยหน่อยแค่เรื่องละ ๕ ล้านเหรียญ (๑๓๐ ล้านบาท) หรืออย่างแม่สาวมาดอนนา นักร้องเพลงร็อกยอดนิยม คำอัดเพลงชุด “Like a Virgin” (อาจแปลว่า “เหมือนสาวบริสุทธิ์”) ของเธอชุดเดียว ราคาอีก ๘ ล้านเหรียญ (๒๐๘ ล้านบาท)

แล้วลองเทียบกับเงินค่าจ้างทั้งปีของ

ผู้นำค่ายคอมมิวนิสต์ดูนะครับ นายโกบาชอฟ ผู้นำของสหภาพโซเวียต ก็ได้แค่ปีละ ๑๘,๗๐๐ เหรียญ (หรือประมาณ ๔๘๖,๒๐๐ บาท) ถัดไปก็นายฟิเดล คาสโตร ผู้นำคิวบา คนนี้ก็แค่ ๙,๖๐๐ เหรียญต่อปี (เท่ากับ ๒๕๐,๐๐๐ บาท) ส่วนคนที่ผมว่าน่าสนใจ และอยากให้พวกเราสนใจมากที่สุด ก็คือ ท่านตั้งเสี่ยวผิง หรือ ปู่แดงของใครหลาย ๆ คน ท่านผู้นี้ได้เงินค่าจ้างจากภาษีอากรของประชาชนจีนเพียงปีละ ๒,๒๐๐ เหรียญ ตกเป็นเงินไทยก็ยังคงแค่ ๕๗,๒๐๐ บาท

Gorbachev... \$18,700 a year.

Streisand... worth \$100 million.

Deng... \$2,200 a year.

ผมลองเอาเงินประจำปีของท่านตั้งมาคิด ออกเป็นเงินเดือน ท่านผู้นี้ก็จะได้รับเงินเพียง เดือนละ ๔,๗๖๖ บาท กับอีก ๖๗ สตางค์ เท่านั้น แล้วยังไม่รู้ว่าจะต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายเหมือนอย่างข้าราชการไทยหรือไม่ เห็นตัวเลขแล้วผมรู้สึกสงสารท่านตั้งเป็นอัน มาก ดูที่หรือทำงานรับใช้ชาติมานานแสนนาน อย่างพูดถึงเรื่องเกษียณอายุหรือต่ออายุราชการ เลยครับ ท่านตั้งรับใช้ชาติมาจนแทบจะเรียก ว่าจะต้องล้มหายตายจากกันอยู่รอมร่อแล้ว คิดดูซิครับ ปีนี้ท่านมีอายุตั้ง ๘๒ ปีเข้าไปแล้วยังอุตส่าห์รับใช้ประเทศชาติโดยได้รับเงินเดือน แค่ ๔,๗๖๖.๖๗ บาทเท่านั้น

ขออย่าเอาเงินเดือนของท่านตั้งไปเทียบกับ เงินเดือนของท่านนายกฯ หรือท่านผู้ว่าฯ กทม. เลยนะครับ เอามาเทียบกับเงินเดือนของข้าราชการ ทั่ว ๆ ไปนี่แหละครับ จะได้ไม่ต้องไปเสียใจ ว่าเราได้เงินเดือนกันน้อย แล้วงานที่จะต้องทำ ต้องรับใช้ประชาชนมันก็มากเสียเหลือเกิน ที่ให้ เอามาเทียบนี้ ก็เพราะอยากให้พวกเราได้มี กำลังใจทำงานกันต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง

ผมว่าใคร ๆ ก็คงพอรู้กันอยู่ นะครับว่า ความหมายของคำว่า “ข้าราชการ” นั้นมีว่า อย่างไร บางคนอาจจะดูในความหมายที่กว้าง ขวางมาก คล้าย ๆ กับว่าถ้าใครสักคนมาทำ งานรับเงินค่าจ้างจากภาคีอากรของประชาชน คน ๆ นั้นก็คือข้าราชการ พอใครคนนั้นทำงาน ไม่ดี ก็ว่าเสียดายภาคีอากรที่เอาไปจ้างคน นั้น ๆ มาทำงาน เรียกว่า ถ้าใครไม่ได้ทำงาน ให้กับเอกชน บางทีก็ถูกเหมารวม ๆ กันไปว่า

เป็นข้าราชการทั้งหมดเลย ไม่ว่าจะ เป็น ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ กทม. ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ข้าราชการ ตุลาการ ข้าราชการรัฐสภา ฯลฯ และรวมทั้ง พนักงานรัฐวิสาหกิจ ก็พลอยติดร่างแหเข้าไป ด้วย ถ้าไปเปิดพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน เขาจะไม่ว่าอย่างที่ผมพูดข้างต้นนี้หรอก นะครับ เขาให้ความหมายของคำว่า “ข้าราชการ” เป็นสองนัย คือ “คนที่ทำราชการตาม ทำเนียบ” กับ “ผู้ปฏิบัติราชการในส่วนราชการ”

ภาษาอังกฤษเองก็มีคำเรียก “ข้าราชการ” ได้ตั้งหลายอย่าง เช่นว่า civil servant, government officer หรือ government official หรืออย่างที่ใช้กันในเอกสารทางการทูตก็ เรียกว่า Government Service ภาษาฝรั่งเศส ก็ว่า fonctionnaire (ฟองซียงแนร์) ภาษาสเปน ก็ว่า servidor civil (แซร์ปิดอร์ ซิบิล) หรือ Funcionario (ฟังก์ซียงนารีโอ)

ผมขอนำเอาคำภาษาจีนมาเทียบไว้ด้วย อีกภาษาหนึ่งเถอะนะครับ ถ้าเป็นภาษาจีน กลางเขาจะเรียกข้าราชการว่า “เงินผู้เหิน- หยวน” และภาษาแต้จิ๋วก็ว่า “เง้งฮู้หนั่งฮิว” ซึ่งทั้งหมดที่ว่ามาทุกภาษาที่จะมีความหมาย ไกลเคียงกันอยู่ นั่นคือ ถ้าไม่หมายความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล” ก็จะมี ความหมายว่า “ผู้รับใช้ประชาชน” ฟังแล้วคงรู้สึกครึ้มอก ครึ้มใจเหมือนผมทุกคนนะครับ ประเทศไทย เราสมัยก่อนนี้มักชอบมีคำว่า “ข้า” เสมอ ๆ เช่น ข้าไท ข้าแผ่นดิน ข้าหลวง และกระทั่ง ข้า

คุณรู้ไหม ผมรู้สึกปลาบปลื้ม
ใจทุกครั้งที่ได้ทราบข่าวจาก
นสพ.ว่า มีประชาชนเขียนจด-
หมายมาชมเชยข้าราชการมาก
มาย

คุณรู้ไหม ผมรู้สึกปลาบปลื้มใจทุกครั้ง
ที่ได้ทราบข่าวจาก นสพ. ว่ามีประชาชนเขียน
จดหมายมาชมเชยข้าราชการมากมาย ไม่ว่าจะ
เป็นคอลัมน์ “ไว ตาทิพย์” หรือ “เรื่องชั่ว
ตาเป็นต้อ” (ผมสมมุติขึ้นมาเอง) ก็อย่างเช่น
ชมว่าข้าราชการคนนั้นคนนี้ มีธรรมาจริย
เอื้อเฟื้อ และให้บริการแก่ประชาชนที่มาติดต่อ
งานเป็นอย่างดี หรือไม่ก็ชมว่า ยอมสละหยาด
เหงื่อและกำลังงานโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย
ซึ่งก็เป็นความจริง เพราะมีข้าราชการบางคน
ตายคางานมาแล้ว กระทั่งทรัพย์สินเงินทอง
ที่ข้าราชการมักขาดแคลนกัน ก็ยังยอมสูญเสียสละ
ขยขย ผมเองยังรู้สึกต่อไปว่าที่มีคนชอบกล่าวหา
ข้าราชการว่าเป็นคนอย่างนั้นอย่างนี้ อาจต้อง
ฟังหูไว้หู จะเชื่อไปทั้งหมดก็คงเป็นไปไม่ได้
แต่จะปฏิเสธว่าไม่เป็นจริงเสียเลย ก็คงไม่ถูกอีก
คงต้องขอให้ชะลอเรื่องหรือดูใจกันไปก่อน ผม
จึงไม่เคยเชื่อคำกล่าวที่ว่า “ตำราวจที่ดีของ
ประชาชน ไม่คดโกง แต่ซื่อสัตย์ มีอยู่คน
เดียว คือ คนที่อุ้มเด็ก ยืนอยู่บนแท่นที่หน้า
กรมตำรวจ” คุณก็คงเห็นด้วยกับผมที่จะไม่
เชื่อกับคำกล่าวเช่นนั้น แต่ผมก็ไม่นิยมที่จะได้

ยินใครมาพูดว่า ก็ข้าราชการมีตั้งเยอะตั้งแยะ
มันก็ต้องมีที่ชั่วกันบ้าง เพราะผมไม่ทราบว่
คำว่า “บ้าง” นั้นนะมันกินความหมายลึกหรือ
กว้างสักแค่ไหน

ผมเคยเห็นครูที่เดินไปสอนหนังสือเป็น
ระยะทางไกล ๆ ด้วยหน้าตาที่แจ่มใส หวัง
เพียงว่าสักวันหนึ่ง ลูกศิษย์ตัวน้อย ๆ จะได้
ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศได้มากที่สุด โดย
ไม่นำพาว่าตัวเองและครอบครัวจะมีความเป็น
อยู่ต่ำต้อยเพียงไร เคยเห็นนายอำเภอที่เรียน
จบมาทางเศรษฐศาสตร์ โดดลงไปโคลง
เพื่อวัดความตื่นลึก ก่อนจ่ายเงินให้กับประชาชน
ตามโครงการ กสช.ฯ เคยเห็นพัฒนากรออก
ท้องที่ โดยขี่ จยย.เข้าไปในแดน ผกค. โดย
ไม่ครั้นคร้ามฯ เคยร่วมรอนแรมไปกับเจ้าหน้าที่
สาธารณสุขเพื่อนำความรู้ทางด้านสุขภาพ
อนามัย พร้อมยาที่จำเป็นเข้าไปในหมู่บ้านที่
ทุรกันดารฯ เคยไปในดินแดน ๔ จังหวัดภาคใต้
ที่เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กต้อง
ใส่ใจในเด็กที่เป็นอิสลามเท่ากับเด็กที่เป็นพุทธ
ไม่เช่นนั้นก็จะเกิดปัญหาลูกกลมใหญ่โดย เคย
เห็นเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรธรณีออก
เจาะหาแหล่งน้ำเพื่อให้ประชาชนมีน้ำบริโภค
ตลอดทั้งปี ถ้าไม่พบแหล่งน้ำก็ต้องตั้งหน้า
ตั้งตาหากันต่อไป จะหยุดเสียก็ไม่ได้ เพราะ
ทุกข์ของประชาชนคือทุกข์ของข้าราชการ
ที่พูดกันว่าทุกข์ของประชาชนคือทุกข์ของ
แผ่นดินนั้นอาจไม่ถูกต้อง เพราะแผ่นดินนั้น
ไม่มีความรู้สึกตอบสนอง และไม่แน่ใจว่าจะมี
เมตตาธรรมหรือไม่ บางที่ทั้ง ๆ ที่ไม่เชื่อ
ไสยศาสตร์ แต่ข้าราชการก็ไม่อาจลบหลู่หรือ

ผมเคยเห็นครูที่เดินไปสอนหนังสือเป็นระยะทางไกล ๆ ด้วยหน้าตาที่แจ่มใส เคยเห็นนายอำเภอที่เรียนจบมาทางเศรษฐศาสตร์ โคดลงไปในคลองเพื่อวัดความตื้นลึก ก่อนจ่ายเงินตามโครงการ กสข. เคยเห็นพัฒนากรออกห้องที่โดยขี้จักรยานยนต์เข้าไปในแดน ผกค. โดยไม่ครั้นคร้าม เคยรอนแรมไปกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อนำความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยพร้อมยาที่จำเป็นเข้าไปในหมู่บ้านที่ทุรกันดาร เคยเห็นเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรธรณีออกเจาะหาแหล่งน้ำเพื่อให้ประชาชนมีน้ำบริโภคทั้งปี ถ้าไม่พบแหล่งน้ำก็ต้องตั้งหน้าตั้งตาหากันต่อไปจะหยุดเสียไม่ได้ เพราะทุกข์ของประชาชนคือทุกข์ของข้าราชการ

กล่าวคำให้ระคายหูแก่ผู้ที่เสื่อมใสได้เลย ถ้าจะมีชาวบ้านบอกว่าต้นไม้ต้นนั้นต้นนี้มีเทพเจ้าคนที่เป็นข้าราชการปกครองที่ดีก็ต้องยกมือไหว้เอาไว้ก่อน ส่วนใจจะเชื่อหรือไม่เอาไว้ว่ากันทีหลัง

แล้วผมก็ยังเคยเห็นข้าราชการกรมป่าไม้ที่ออกเดินป่า เพื่อจับไล่ผู้มุ่งร้ายต่อทรัพยากรของชาติ ทั้ง ๆ ที่หลายคนกลัวตาย และกลัวว่าถูกเมียตัวเองจะเดือดร้อน แต่เมื่อเป็นหน้าที่ก็ต้องทำไป คนที่รู้จักหลายคนก็ต้องตายจากไปทั้ง ๆ ที่กลัวนั่นเอง เคยเห็นข้าราชการกรมประมงนำพันธุ์ปลาพระราชทานออกไปแจกจ่ายให้ประชาชนตามหมู่บ้านที่สามารถจะเลี้ยงเพาะในนาข้าวได้แล้ว ให้รู้สึกชื่นในหัวใจ พวกเขาเหล่านี้ช่วยนำน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยเมตตาจากกษัตริย์ราชมาสู่ปวงชนโดยแท้ เคยเห็นหมอที่โรงพยาบาลให้การดูแลคนป่วยเจ็บโดยมิได้หับนอน ยิ่งโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านที่ทำตัวเป็นอันธพาล หรือยอมให้เป็นที่พักพิงแก่อันธพาล ก็จะมีปัญหาการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บจากการต่อสู้รบ ไม่หาคัดไหว เพียงเพื่อให้ชีวิตของพวกเขาคงอยู่ตลอดไป หมอ พยาบาล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลมิเคยได้ปรึปาก ผมเองไม่เคยได้ยินเรื่องเหล่านี้เลย ตีแต่ว่าผมไปเห็นมาด้วยตาของตัวเอง จึงใคร่นำความรู้สึกนั้นมาขยายสู่กันฟัง

มีอยู่ในบางครั้งที่พบประชาชนบางกลุ่มบางพวกโกรธแค้นข้าราชการ ด้วยเหตุที่คิดว่าฝ่ายหลังเอากฎหมายมาตีกรอบล้อมรอบตัวเอง

เช่น จะตัมเหล่าเถื่อนกินเองก็ห้าม จะพนันมวย
ตุ๊กก็ห้าม ตีไก่ก็ยังไมยอมอีก ฯลฯ ชาวบ้าน
ก็เลยเกลียดข้าราชการ ซึ่งถ้าเป็นอย่างนี้ผมว่า
ก็ควรยอมให้เขาเกลียดบ้างละครับ ขอเพียงแต่
ข้าราชการเราได้ลงไม้ نرمเสียก่อน อย่าทำ
ให้เจ็บขาดจนไม่เห็นแก่หน้ากัน เช่น จุด
กระซากลากถูผู้ต้องหาต่อหน้าลูกเมียหรือ
ญาติพี่น้อง เหมือนกับว่าเขาไม่ใช่คน

นอกจากปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง
และอธิบดี ที่เป็นข้าราชการชั้นสูง ซึ่งเราจะ
ต้องให้ความเคารพนับถือ เรายังจะต้องมีบุคคล
ที่มาจากภายนอกที่เข้ามาในตำแหน่งที่เราจะ
ต้องให้ความเคารพนับถือไปไม่ถึงหย่อนกว่ากัน
นั่นก็คือ ข้าราชการการเมือง ซึ่งกล่าวโดย
ทั่วไปก็คือ รัฐมนตรีนี้แหละ รัฐมนตรีนั้นเขา
ถือกันว่าเป็นเจ้ากระทรวง ใครจะไปต่างประเทศ
ใครจะป่วยเกินกำหนดที่อธิบดีจะอนุญาตได้
ใครจะขอบำเหน็จพิเศษเกินกว่า ๓ ชั้นขึ้นไป
 ฯลฯ ก็ต้องมาขออนุมัติจากรัฐมนตรี หรือถ้า
เป็นเรื่องที่สูงกว่านั้นก็ต้องขอให้รัฐมนตรี
นำเสนอ ค.ร.ม. เพื่อพิจารณา

ที่เอาเรื่องของรัฐมนตรีมาพูดตรงนี้ ก็
เพราะมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะเตือนใจพวกเราบาง
คนที่พยายามมองข้าราชการการเมืองเป็น
ส่วนเกินของระบบราชการ เราไม่ควรจะต้อง
มาเสียเวลาไล่เรียงเป็นรายตัวว่า รัฐมนตรีคน
นั้นคนนี้ไม่ดี เอาเป็นว่ารัฐมนตรีส่วนใหญ่เป็น
คนดีก็แล้วกัน ทั้งยังเป็นตัวแทนของประชาชน
หรือแม้จะเป็นบุคคลผู้มาจากการแต่งตั้ง เขา

ก็ต้องเป็นผู้มีความสามารถและประสบการณ์
ที่ดีเป็นพิเศษเหนือบุคคลธรรมดาสามัญทั่วไป
ที่สำคัญที่สุดข้าราชการการเมืองนั้นถือได้ว่า
เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงที่จะให้บริการของรัฐ
ไปสู่ประชาชนโดยแท้จริง ทั้งปริมาณ คุณภาพ
และบางที่ต้องการความรวดเร็ว ต้องการให้
ผลงานนั้นบรรลุเป้าหมายในช่วงเวลาที่ตนอยู่
ในตำแหน่ง สิ่งเหล่านี้ควรจะต้องทำความเข้าใจ
ใส่ใจ และร่วมมือผลักดันโครงการต่าง ๆ ให้
มันวิ่งฉิวเข้าสู่เป้าอย่างที่สองฝ่ายหนึ่งต้องการ
มิใช่มุ่งจะคอยขัดขวาง หรืออ้างระเบียบราชการ
โน่นนี่เพื่อเอาตัวรอดไปวัน ๆ ระเบียบราชการ
ซึ่งพวกเราเองนั่นแหละเป็นผู้สร้างมันขึ้นมา
ถ้ามันเกิดพูดได้ มันคงพูดบ่นให้ได้ยินว่า “มัน
เป็นแค่กระดาษ เวลาจะไม่ใช้ก็เอาไปโยนไว้ที่
มุมห้อง ปล่อยให้ปลวกมาทำลาย หรือแมงมุม
มาทำรัง หรือจิ้งจกมาขั้รด ปล่อยให้ฝุ่นมาทับถม
ตามกาลเวลาที่ล่วงเลยไป เวลาจะใช้ก็หยิบมา
อ้างกับคนโน้นคนนี้ ทั้ง ๆ ที่หมึกที่พิมพ์บน
กระดาษก็เจือจางไปเสียสิ้น ก็ยังอุตส่าห์ไปเติม
ให้มันชัดขึ้น หรือบางทีก็พิมพ์ข้อความเดิมขึ้น
มาใหม่ ก็ในเมื่อของเก่ามันยังพิมพ์ขึ้นมาใหม่ได้
ทำไมจะแก้ไขข้อความเสียใหม่ไม่ได้เล่า?”
นั่นเป็นเสียงบ่นที่ผมคาดว่าจะได้ยินจากแผ่น
กระดาษนะครับ

ข้าราชการการเมืองที่เราพูดถึงเมื่อครู่
นี้แหละครับที่เป็นผู้มีส่วนช่วยให้งานบริการ
ประชาชนของพวกเขาเหล่าข้าราชการประจำ
ทั้งหลายออกเป็นผลงานสู่ประชาชนได้เร็ว
ยิ่งขึ้น ถ้าไม่มีพวกเขาเสียแล้ว ใครเล่าที่จะ

วารสารข้าราชการ ๖๒

ทำให้เรื่องผ่าน ค.ร.ม. ได้ราบรื่น ทำให้ได้รับงบประมาณ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ โดยไม่ขาดตกบกพร่อง และที่สำคัญที่สุดคืองานของพวกเขาจะไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชน และวงการสื่อมวลชนทั้งหลาย เหตุผลก็เพราะพวกเขาเหล่านี้เป็นนักประชา-

สัมพันธ์ที่เก่งกาจที่สุดของประเทศ ฉะนั้นจึงรู้สึกดีใจที่เห็นข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองให้ความร่วมมือกันในอันที่จะทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีได้โดยถ้วนหน้ากัน ขอสาธุและคารวะไว้ตรงนี้ด้วยใจจริง

และใคร่จะขอเลียนแบบคำกล่าวของท่านลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีสหรัฐ ที่ว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” ผมอยากจะพูดว่า “ข้าราชการของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” คำกล่าวนี้ถ้าเกิดเป็นอมตะต่อไป ผมขอไม่สงวนลิขสิทธิ์ครับ

ควรมีควมแล้วแต่จะคิด.

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

สัมภาษณ์ทัศนะ : ข้าราชการกับ การบริการ ประชาชน

คุณทวี ชูทรัพย์
เลขาธิการ ร.พ.ช.

- จากประสบการณ์ที่รับราชการ
ในตำแหน่งผู้บริหารมานาน คิดว่า
ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อข้าราชการ
เป็นอย่างไร?

- เผอิญมาถามคำถามนี้ต่อร.พ.ช. คำ
ตอบของผมจึงต้องเป็นว่า ประชาชนในขอบ
ข่ายที่ ร.พ.ช.ทำงานด้วยนั้นมีความรู้สึกที่ดี
มีใจรักใคร่ข้าราชการของร.พ.ช.มาก ซึ่ง
อาจจะแตกต่างกับส่วนราชการอื่น เพราะเมื่อ
รัฐบาลก่อตั้งร.พ.ช.ขึ้นมาเมื่อยี่สิบปีก่อน
หน้านี้ก็เพื่อเร่งรัดพัฒนาชนบทสร้างคະແນ
ນิยม เอาการเมืองบังหน้า เอาการพัฒนาตาม
หลังผลงานในส่วนนี้ของร.พ. ช.ได้ผล จึงทำ
ให้ราษฎรในพื้นที่พึงใจรักใคร่ร.พ.ช.

ผมสังเกตเห็นว่าเมื่อผมไปตรวจราชการ
ในส่วนราชการเดิมที่ผมทำงานอยู่นั้น ราษฎร
ไม่ได้มาสนใจเกี่ยวข้องกับ แต่เวลาที่ผมไป
ตรวจงานของร.พ.ช.นั้น เมื่อชาวบ้านรู้เขาก็
จะมาผูกข้อไม้ข้อมือ ขอบอกขอไปทำงาน
ให้เพราะฉะนั้น เมื่อเอาคำถามนี้มาถามเลขา-
ธิการร.พ.ช. ก็ต้องได้คะแนนเต็มเลย

สัจธรรมในย่อหน้าข้างบนที่ว่าชาว
บ้านไม่ได้มาสนใจเกี่ยวข้องกับนั้น เกิด
ขึ้นสมัยที่ท่านเลขาธิการร.พ.ช.ดำรงตำ-
แหน่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์

ท่านเลขาธิการถูกขึ้นไปค้นและหยิบ
ภาพที่มีชาวบ้านมาผูกข้อไม้ให้ท่านเลขา-
ธิการร.พ.ช. และบอกต่อมาว่า พวกที่เห็น
ในภาพนั้นเป็นชาวบ้านจริง ๆ ไม่ใช่ข้าราชการ
ร.พ.ช. ภาพนั้นได้เลยครับ

- แต่ถ้ามองทัศนคติของประชาชนอย่างรวม ๆ แล้ว ผมว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มีคนพึงใจหรือไม่พึงใจข้าราชการ ผมพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ก้าวล่วงเกินหน่วยงานอื่น แต่อาจพูดได้อย่างเป็นกลาง ๆ ว่า เราต้องดูถึงปรัชญาของงานของส่วนราชการนั้น ๆ ถ้าเป็นหน่วยงานที่ตามคอยไปให้อะไรกับเขาอย่างร.พ.ช.นี้เขาต้องชอบแน่ เราก็ต้องเอามาวัดกันดูว่า หน่วยงานที่เขารักมีมากไหม หน่วยงานที่เขาไม่ชอบมีมากไหม?

- **ที่พูดกันอยู่ว่า ราษฎรไปติดต่อราชการที่ไร มักไม่ได้รับความสะดวกในการรับบริการ บางที่ก็มีการเอารัดเอา**

เปรียบ เรือร้องประโยชน์ตอบแทน ท่านมีความเห็นว่าในปัจจุบันดีขึ้นไหม

- ถ้ามองกันในแง่ข้อตำหนิโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ผมก็เห็นว่าเป็นธรรมดา เมื่อประชาชนมาติดต่อราชการแล้วไม่ได้ตั้งใจก็ต้องบ่นต้องว่า คือที่เขาว่าคนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อมันก็มี แต่ว่าสำหรับร.พ.ช.แล้ว คนรักคงจะเป็นผืนเสื่อ คนชังอาจจะเท่าผืนหนัง คนชอบเราต้องมีมากกว่า เพราะเราไม่ได้ทำ

ความเสียหายให้เขา แล้วหากจะดูจากสภาวะข้อบ่นของประชาชนที่ว่า ราชการนี้ติดต่อด้วยยาก ผมก็ว่าในปัจจุบันนี้ดีขึ้นมากแล้ว

ในสมัยก่อนเป็นไปได้ทั้งสองทาง คือประชาชนเองก็ไม่ค่อยจะรู้เรื่องของทางราชการเท่าไรนัก ฝ่ายทางราชการเองก็ยังมีรูปแบบของระบบศักดินาอยู่มาก มาในระยะหลัง ๆ ความเป็นศักดินาต่าง ๆ เราก็ว่ากล่าวกันเองในหมู่ข้าราชการอยู่มากฝ่ายราชการจึงลดเรื่องนี้ลงไปเยอะ ในขณะที่เดียวกัน ฝ่ายประชาชนก็ได้รับการศึกษามากขึ้น มีความรู้มากขึ้น เข้าใจถึงระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งความเป็นธรรมต่าง ๆ ด้วยเพราะฉะนั้น เมื่อต่างฝ่ายต่างก็เข้าใจกันมากขึ้น ความรู้สึกว้าขาราชการกับประชาชนติดต่อกันไม่รู้เรื่องก็ลดน้อยลง

- **มีความพยายามที่จะจัดทำจรรยาบรรณของข้าราชการขึ้น ท่านคิดว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นไหม?**

- ผมคิดว่าสำนึกในความรับผิดชอบของข้าราชการที่จะต้องมีการติดต่อกับ

ประชาชนนั้น โดยข้อเท็จจริงมีอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าสำนักอันนี้หรือความตั้งใจจะแน่วแน่หรือเบี่ยงเบนไปมากน้อยแค่ไหน ความจริงมันขึ้นอยู่กับตัวข้าราชการผู้นั้นอยู่บ้าง และขึ้นอยู่กับมากกับสภาวะแวดล้อมของทางราชการ

ถ้าเราพยายามสร้างจรรยาบรรณหรือประมวลข้อบังคับขึ้นมามันก็จะมีที่ใช้ในส่วนน้อย เราจะพบว่าข้าราชการที่ทำงานติดต่อกับประชาชนโดยตรงนั้นมักเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ข้อว่ากล่าวในเรื่องความบกพร่องก็มาลงตรงนี้หมด ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่พูดง่าย ๆ ก็คือเป็นมวยหน้อย จะพูดจะจากก็นิมวล ข้าราชการผู้ใหญ่มันได้เปรียบตรงที่มันอยู่ในห้อง สิ่งที่มาทวนหัวอกหัวใจมันน้อย จึงมีสภาพอารมณ์ที่ควบคุมตัวเองได้ดี สมัยผมอยู่อำเภอ เสมียนอำเภอมีชาวบ้านมาแห่ห้อม สภาวะแวดล้อมไม่ดี กลุ่มชนที่มาติดต่อด้วยก็มีส่วนขยายอารมณ์ให้เสียเหมือนกัน เรื่องแบบนี้ไม่ใช่ที่เราไม่สั่งไม่สอนกัน

เราจะมาให้หน้าหนักกันบ้างไหมว่า ข้าราชการที่จะทำงานติดต่อกับประชาชนนั้น เราควรที่จะ Up grade ขึ้นมาสักหน่อย และเราควรพยายามที่จะให้ความสะดวกสบาย อย่างอื่นในการติดต่อกับราชการกันบ้าง ต้องดูเหมือนกันว่าที่ลูกที่นั่งพอกันใหม่ ไม่ใช่ข้าราชการมาติดต่อกับเป็นสิบคนมีเก้าอี้ให้หนึ่งไม่กี่ตัว หรือต้องลุกมายืนท้าวโตะหัวจะชนกันหรือหายใจรดกัน ใจความที่เราไม่ได้จัดสิ่งเหล่านี้ให้เขา เวลาเมื่อไรก็ไปว่าข้าราชการชั้นผู้น้อย ความจริงไม่น่าจะโทษเขา ต้องโทษ

การที่เราไม่สามารถจัดทำให้มีสภาวะแวดล้อมที่ดีได้ต่างหาก

พลตำรวจโทเสน่ห์

สิทธิพันธ์

- รองอธิบดีกรมตำรวจฝ่ายบริหาร

- กรมตำรวจมีโครงการหรือแนวทางการอย่างไรเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติต่อประชาชน

- งานของตำรวจเป็นงานที่สัมผัสกับประชาชนมากที่สุด เป็นหน่วยงานเดียวที่เปิดบริการประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้บริการในอันที่จะบำบัดความทุกข์ร้อนใด ๆ ก็ตาม

คนที่ไปหาดำรวจนะ ถ้าเขาไม่มีทุกข์ เขาไม่ไปหรอกที่เขาไปโรงพักเพราะเขามีเรื่องเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือ เพราะฉะนั้นก็เป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องตอบสนองให้สัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่ประชาชนต้องการ ถ้าตำรวจทำได้ ผู้ที่ไปติดต่อก็พอใจสร้างความรู้สึกอบอุ่นขึ้นมา เพราะเขามีทุกข์แล้วเขาได้รับการช่วยเหลือถึงแม้จะไม่สัมฤทธิ์ผลตามที่เขาต้องการ แต่ตำรวจก็ต้องทำให้เขาเข้าใจว่า ไอ้เรื่องที่เขาต้องการนะ มันทำได้แค่ไหน อย่างไร

เราจึงมีหลักการว่า เมื่อคนมีทุกข์มาแล้วเราอย่าไปสร้างความทุกข์ให้เขายิ่งขึ้นไปอีก ด้วยการต้อนรับที่ไม่ดี การพูดจาไม่ดี หรือการไม่แสดงไมตรีจิต

นี่ถ้าวารสารข้าราชการมีจำนวนพิมพ์เท่าไทยรัฐ และคอลัมน์สัมภาษณ์ทัศนะนี้จะมีข้าราชการตำรวจอ่านเท่า ๆ กับที่อ่านคอลัมน์ของไวตาทิพย์ หรือคอลัมน์ของนายดาบเคน บอกได้เลยว่าวันพรุ่งนี้เราคงจะได้เห็นตำรวจไทยเป็นอย่างไร “ท่านรองเหม” ของตำรวจทั้งหมด พุดมาทั้งสองย่อหน้านั้น และผู้สัมภาษณ์เองก็มีความเชื่อมั่นมานานแล้วว่า ตำรวจที่ให้บริการที่ดีแก่ประชาชนนั้นมีอยู่มาก ไม่ได้เป็นอย่างที่ใครบางคนเปรียบเปรยเชิงเสียดสีในลักษณะที่ว่า ตำรวจที่ให้บริการที่ดีจริง ๆ นั่นคือตำรวจรูปปั้นที่อุ้มเด็กยืนอยู่หน้ากรมตำรวจเท่านั้น

- ผมเห็นว่างานของตำรวจนี้เป็นงานที่มีโอกาสมากนะครับ มีโอกาสมากกว่าหน่วยงานอื่นที่จะสร้างศรัทธาให้แก่ประชาชน เรามีโอกาสตลอดทั้ง ๒๔ ชั่วโมงเลย หน่วยงานอื่นเขาไม่ได้มีโอกาสถึงขนาดนี้ เราจึงควรเอาโอกาสมา ๆ นี้มาสร้างภาพพจน์ในทางบวกให้มากขึ้น

และตอนนี้เราก็ทำอยู่แล้วในทุกระดับชั้น ตั้งแต่อธิบดีจนถึงพลตำรวจ

เรามีการปรับปรุงวิธีการที่ว่าทำอย่างไรจึงจะสร้างศรัทธาให้แก่ประชาชน สมัยก่อน

นี้ จนเห็นว่าเมื่อเราขึ้นไปบนสถานีตำรวจจะมีลิบเวรนั่งอยู่ที่โต๊ะสูง ๆ ประชาชนขึ้นไปติดต่อก็ต้องยืนแหงนหน้าพูดกับลิบเวร มันทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดี แต่ความจริงแล้วเรื่องนี้เขาก็มีเหตุผล คือนั่งอยู่สูง ๆ อย่างนั้นมันมีโอกาสป้องกันคนที่จะเข้ามาจู่โจม แต่นั่นมันก็เป็นเหตุการณ์สมัยเก่า

เดี๋ยวนี้เราคิดว่า ความรู้สึกแรกของประชาชนนั้นเขาจะศรัทธาเราหรือไม่กับภาพที่เห็นนั้น เราจึงปรับปรุงเสียใหม่ให้ลิบเวรนั่งโต๊ะธรรมดา เวลาพูดจาก็เสมอระดับเดียว

กัน หน้าตาก็มองเห็นกัน นี่เป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เราแก้ไขเดี๋ยวนี้เราเน้นในเรื่องการให้บริการแก่ประชาชนมาก เราจัดอัตรากำลังในเรื่องนี้ไว้ด้วย จัดเจ้าหน้าที่รับโทรศัพท์ ถ้ามีอัตรากำลังเราก็จะใช้ตำรวจหญิง ซึ่งกรมตำรวจเชื่อว่าจะใช้ความละมุนละไม่ได้ดีกว่า นี่เป็นแนวทางนะครับ

ถ้าเราพบกันครั้งแรกแล้วเกิดความอบอุ่นจิตใจ เรื่องราวต่อ ๆ ไปก็จะดำเนินไปได้ด้วยดี

- จรรยาบรรณของตำรวจจำเป็นไหม?

อันนี้เป็นแนวความคิดว่า ข้าราชการควรมีองค์ประกอบอะไรบ้างที่จะมาเป็นส่วนให้ข้าราชการได้ตระหนักและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตน และคิดว่ามันคงจะก่อให้เกิดผลดี แต่เราจะสรุปอะไรขึ้นมาเป็นจรรยาบรรณ เป็นจริยศึกษา หรือเป็นศีลธรรมนั้นก็เป็นเรื่องหนึ่ง แต่ส่วนลึกมันขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบหรือความรู้สึกของบุคคล เราไปตั้งจรรยาบรรณไว้ต่าง ๆ นี่ถ้าเขาไม่มีความรับผิดชอบแล้วมันก็ไม่สามารถจะเกิดผลดีได้

ความสำนึกในหน้าที่ต่างหากที่เป็นเรื่องสำคัญ นี่เป็นหลักการที่เราใช้ในการอบรมสั่งสอนผู้ใต้บังคับบัญชา คือให้มีความสำนึกว่าหน้าที่ของตำรวจเราคือการสร้างศรัทธาให้แก่ประชาชน สร้างความเป็นธรรมในสังคม ใช้กฎหมายให้เกิดคุณประโยชน์แก่ผู้บริสุทธิ์ และให้เป็นโทษรุนแรงแก่ผู้กระทำผิด

นี่แหละคือจรรยาบรรณ มันไม่ได้เป็นเพียงตัวอักษรที่บัญญัติไว้เท่านั้น

คุณปรีชา

เกษมสันต์ ณ อยุธยา

รองปลัดกระทรวง

สาธารณสุข

- ท่านเห็นว่าปัจจุบันประชาชนมีทัศนคติอย่างไรต่อข้าราชการ

- เท่าที่ได้พูดคุย ก็ไม่ค่อยเป็นไปในทางบวกนัก จากการที่ได้รับทราบจากหนังสือพิมพ์หรือคนพูดอยู่เรื่อย ๆ เขามักจะว่า ข้าราชการต้องใช้เงินเยอะแยะจากภาษีอากร ส่วนใหญ่ก็เอามาเป็นเงินเดือน เขาก็รู้สึกที่เราได้เป็นผู้ใช้เงินของเขาโดยที่ทำอะไร

ให้น้อยมาก พวกข้าราชการกินเงินของเขา แล้วไปทำงานอื่นไม่ได้ จึงต้องมารับราชการ มักจะมองเห็นว่าข้าราชการเป็นพวกที่ขาดคุณภาพและความสามารถ

• **ท่านคิดว่าจะมีวิธีการใดที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อข้าราชการให้เป็นไปในทางบวกบ้างไหม**

การที่จะแก้ภาพพจน์โดยการชี้แจงนี้ดิฉันเห็นว่าเป็นการเสียเวลา มันอยู่ที่การกระทำมากกว่า ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วนี้ การที่คนเขามารับราชการก็เป็นเพราะการที่ต้องการทำงานให้กับประชาชน ต้องการงานเพื่อส่วนรวม จึงไม่ต้องการงานเพื่อผลประโยชน์ของบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งโดยตรง อันนี้เป็นทัศนคติของดิฉัน ซึ่งมีความคิดว่าถ้าไปทำงานบริษัทหรืออื่น ๆ ก็เป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งดิฉันก็เคยทำมาแล้ว แต่เมื่อเขามารับราชการก็รู้สึกพอใจมากในแง่ที่ว่าเราได้ทำเพื่อส่วนรวม เพื่อความถูกต้อง เพื่อความยุติธรรม เพื่อผลประโยชน์ของบุคคลที่มีโอกาสน้อยในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีโอกาสเหมือนกับผู้มีเงินมีฐานะอยู่ในสังคม อย่างไรก็ตามแก้ไขได้ที่เป็นหน้าที่ของเรา เราก็จะต้องทำ ไม่ใช่จะมาเห็นกับชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มผลประโยชน์

- **บทบาทหน้าที่ของข้าราชการโดยส่วนรวมควรจะเป็นอย่างไร**

- บทบาทของเขาก็ควรจะทำตามหน้าที่ให้ดีที่สุด ไม่ควรจะรวบอำนาจ กลายเป็นว่าคนอื่นทำอันโน้นไม่ดี ทำอันนี้ไม่ดี แล้วคิดจะมาทำเอง ไม่ใช่อย่างนั้น ส่วนของเราให้ทำให้ดีที่สุดเสียก่อน แล้วทุกอย่างมันก็จะดีขึ้นมาเอง ไม่ใช่ว่าคิดจะสร้างอาณาจักร และได้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะดีกว่ามากมาย ราชการของเรายังขาดการประสานงานที่ดี และข้าราชการยังไม่ได้ทำหน้าที่ของตนดีพอ ในทัศนคติของดิฉัน ควรจะทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด อยู่ในกรอบ ถ้าจะต้องมีการไปเกี่ยวข้องนอกเหนือจากหน้าที่ ก็ควรที่จะประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดี

- **แผนงานโครงการในแผน ๖ นี้ อาจจะต้องเนื่องมาจากแผน ๕ ที่เป็นการให้บริการแก่ประชาชน**

- เป้าหมายหลักของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งต่อเนื่องมาจากแผน ๕ คือเรื่อง คุณภาพชีวิต ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตภูมิภาค ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยการสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้ดีขึ้น

- **ความก้าวหน้าของโครงการ ประ-**

ชายชนส่วนภูมิภาคตื่นตัวจากการเข้าไปกระตุ้น และการให้ความช่วยเหลือของ กระทรวงสาธารณสุข มากน้อยเพียงใด

- เรื่องนี้ก็กระทำอยู่เรื่อย ๆ เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เนื่องจากว่าประชาชนใน ส่วนภูมิภาคนี้ กระจัดกระจายอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นจำนวนกว่า ๙๐% ของประชาชนในชนบท ต้องทำความเข้าใจกันมาก แต่เท่าที่ได้พบเห็นมา ก็มีหลายท้องถิ่นที่เป็นไปตามเป้าหมาย สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่ขณะเดียวกันรัฐก็ต้องเข้าไปให้ถึงประชาชนเพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้มากยิ่งขึ้น

- จรรยาบรรณของข้าราชการควรประกอบด้วยคุณสมบัติประการใดบ้าง

ชื่อสัตย์ สุจริต และมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ความรับผิดชอบนี้ไม่ได้หมายความว่า เรามีหน้าที่เขียนหนังสือก็เขียนไป แต่มีหน้าที่ว่าเขียนหนังสือยังไงให้เร็วปรับปรุงงานของตัว อันนั้นถือเป็นความรับผิดชอบส่วนหนึ่ง ทำงานติดต่อกับประชาชน ทำงานของเราให้ลุล่วงด้วยดี ให้ประชาชนเขาได้รับบริการที่ดี

**คุณนวลจันทร์ เพียรธรรม
เจ้าของกิจการธุรกิจการ
ท่องเที่ยว**

- คุณนวลจันทร์ คิดว่าประชาชนโดยทั่วไปมีทัศนคติต่อข้าราชการอย่างไร

- เนื่องจากงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับข้าราชการหลาย ๆ หน่วยและของหลายประเทศ จึงพูดได้ว่ามีประสบการณ์เกี่ยวกับการติดต่อสัมผัสกับข้าราชการมาก ไม่ว่าจะเป็นของไทยเราเอง จีน แดง อินเดีย ประเทศแถบยุโรป ตลอดจนสหรัฐอเมริกา จนทำให้อยากจะคิดว่าอาชีพข้าราชการนี้เป็นอาชีพอาถรรพณ์ ไม่ว่าจะประเทศใด ก็ดูเหมือนกันไปหมด แม้กระทั่งประเทศคอมมิวนิสต์ เพราะฉะนั้นจะไม่พูดว่าดีหรือเลว เนื่องจากเลว

เหมือนกันหมด ทำให้ไม่ประหลาดใจที่เห็นข้าราชการไทยมีพฤติกรรมอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะว่าประเทศอื่น ๆ ก็เหมือนกัน จึงต้องทำใจเมื่อต้องติดต่อกับข้าราชการ พฤติกรรมที่พูดถึงนี้ได้แก่

๑. การขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน

๒. มนุษย์สัมพันธ์น้อยมาก ชอบทำตัวเป็นนาย เห็นประชาชนผู้มาติดต่อเป็นผู้ขอตนเป็นผู้ให้ ซึ่งเป็นความคิดที่ตรงกันข้ามกับธุรกิจที่เราจะต้องเป็นผู้ขอให้ประชาชนมาใช้บริการ และประชาชนคือผู้ให้

๓. ไม่เห็นความสำคัญของการรักษาเวลา และค่าของเวลา อาจจะเป็นเพราะงานราชการไม่เคยคิดถึงเรื่องกำไรขาดทุนอย่างเอกชน เพราะว่าถึงจะขาดทุนตัวเองก็ยังอยู่ได้ สำหรับเอกชนนั้น ความอยู่รอดขององค์กร บริษัท คือความอยู่รอดของพนักงาน

๔. มีการเล่นพรรคเล่นพวกโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวม ซึ่งถ้าเป็นบริษัทแล้ว เขาจะเล่นพวกก็เพื่อผลประโยชน์ของบริษัทเท่านั้น แต่ราชการจะเล่นพรรคเล่นพวกเพื่อเอาตัวอยู่รอด

๕. ข้าราชการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อย ไม่ค่อยเห็นจะมีการพัฒนาในงานเท่าที่ควร มักย่ออยู่กับที่ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะต้องผ่านขั้นตอนมากก็ได้

คุณवलจันทร์คิดว่าจะสามารถปรับปรุงตัวข้าราชการให้ดีขึ้นได้อย่างไร

- การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของข้าราชการให้เขาคิดว่าเขาเป็นผู้รับใช้ประชาชน แทนที่จะเป็นนายประชาชนนั้น คงต้องทำการปลูกฝังกันแต่ในวัยเด็ก นอกจากนั้นแล้วคงจะต้องเปลี่ยนระบบการทำงานของรัฐบาล ประการด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอยากจะให้คิดเปรียบเทียบว่ารัฐนั้นเหมือนกับบริษัทขนาดใหญ่ที่คำนึงถึงเรื่องกำไร ขาดทุน ความคุ้มทุนในการใช้จ่ายงบประมาณด้านต่าง ๆ ซึ่งในฐานะประชาชนผู้มีส่วนเป็นเจ้าของเงินภาษีอากร ก็รู้สึกเสียตายนเงินมากที่ใช้จ่ายไปอย่างไม่คุ้มค่า

- เคยประทับใจกับการปฏิบัติงานที่ดีของข้าราชการไทยบ้างไหม

- อาจจะมีแต่นึกไม่ออก เพราะดูจะหาได้น้อยเต็มที แต่ในระยะเวลา ๒-๓ ปี ที่ผ่านมานี้ มีความรู้สึกที่ข้าราชการรุ่นหลังพยายามปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เช่น การทำงานของเขตต่าง ๆ ซึ่งปรับปรุงดีขึ้น ดูเหมือนว่ากำลังเป็นดาวรุ่ง

คุณศิริ เปรมปรี

ผู้อำนวยการเขตดุสิต

- ท่านคิดว่าประชาชนมีความรู้สึกต่อข้าราชการอย่างไรบ้าง

- สำหรับงานทางด้านราชการของสำนักงานเขตใน กทม. ซึ่งมี ๒๔ เขต โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่สำคัญ คือ การให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้มาติดต่อ และในขณะเดียวกันปัญหาหลักก็ ทำอย่างไรที่จะให้ประชาชนผู้รับบริการหรือมาติดต่อราชการที่เขตนั้น ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด นั่นก็คือ การให้บริการที่ดี ให้ความเข้าใจ

เขาในข้อขัดข้องต่าง ๆ กล่าวกันโดยทั่วไปแล้ว ผมคิดว่า ประชาชนมักจะมองในแง่ของข้าราชการที่ให้บริการในระดับอำเภอหรือระดับเขตไปในแง่ต่าง ๆ หลายแง่ อาทิ เช่น อาจจะมองในแง่ของความล่าช้าทำงาน ไม่ได้ผล เข้าขามเย็นขาม หรือหนักไปในทางรีรอเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือทุจริตต่อหน้าที่นั้น อันนี้เป็นสิ่งที่เราได้ตระหนักอยู่เสมอถึงความรู้สึกอันนี้ และคิดว่าทำอย่างไรจะให้ประชาชนได้เข้าใจและได้ทราบถึงแก่นแท้ว่า ข้อขัดข้องนั้นเกิดขึ้น

เพราะอะไร ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับตัวเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ และผู้บริการในระดับเขตที่จะสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนมากที่สุดสำหรับใน กทม. นี้ ผมขอย้ำอีกนิดนะครับว่า นโยบายของคณะผู้บริหาร กทม. หรือ ปลัด กทม. นั้น พยายามเป็นอย่างยิ่งที่จะแก้ภาพพจน์ในเรื่องนี้ และพยายามที่จะให้บริการแก่ประชาชนนั้นให้ได้ผลรวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ เพื่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

- **ตามที่ท่านได้กล่าวว่า กทม. ได้พยายามแก้ไขภาพพจน์ต่าง ๆ ออกจะขอเรียนถามในรายละเอียดว่าการแก้ภาพพจน์ได้ใช้วิธีการใดบ้าง**
- เป็นธรรมดาอยู่เองที่การทำงานกับคนหมู่มาก หรือการให้บริการประชาชนที่มีอยู่หลายล้านคน สำหรับในเขตดุสิตนี้ มีประชาชนอยู่ในเขตถึง ห้าแสนหกหมื่นคนเศษ ในประชากรห้าล้านกว่าคนใน กทม. นี้ แต่ละคนก็ต่างจิตต่างใจกัน ติดต่อราชการก็มีแต่ละเรื่อง แต่ละราวที่ไม่เหมือนกัน บางที่ติดต่อในงานเดียวกัน ลักษณะคล้ายกัน มาก่อนมาหลัง เราแจกหมายเลข แต่เรื่องในรายละเอียดไม่เหมือนกัน ประชาชนก็คิดว่าทำไมมีการข้ามหมายเลข ข้ามลำดับ ก็บ่นกันหลายประการ ในด้านการปรับปรุงทำให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจนั้น เราก็ต้องนึกกันว่าข้าราชการของเรานั้น ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ก็มีบางคน

ถ้าหากว่าเราพบสิ่งที่ไม่ดีเราก็ต้องว่ากล่าว ตักเตือนให้แก้ไข หรือลงโทษกันตามควร แล้วแต่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านที่ติดต่อกับประชาชน เช่น งานทะเบียน หรืองานปกครอง การจดทะเบียนสมรส หรือหมวดนิติกรรมให้เข้าอะไรต่าง ๆ หรือทำบัตรประชาชน ประชาชนมักจะบ่นกันมากกว่าล่าช้า พิธีรีตองมาก อันเป็นปัญหาอุปสรรคประการหนึ่งก็อยู่ที่ระเบียบด้วย อย่างไรก็ตาม การแก้ไขทัศนคติที่ติดต่อกับประชาชนนั้น ก็ได้เน้นอยู่ ๒ ประการใหญ่ ก็คือ

๑. ให้ผู้ปฏิบัตินั้นได้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของตัวเอง ให้เกิดมีความศรัทธา รัับผิดชอบในหน้าที่เป็นเบื้องต้นว่า เราจะต้องบริการประชาชน เราจะต้องศึกษาระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้ดี เพื่อที่จะได้เอื้ออำนวยให้เขาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

๒. นอกจากนั้นแล้ว ก็ต้องให้รู้จักการประหยัด ประมาทตน อย่าได้มีความคิดที่จะทำให้ตนเองนั้นโดดเด่น ฟุ้งเฟื่อง นั่นคือหลักประหยัด อย่าให้มีรสนิยมสูง ในขณะที่มีรายได้ต่ำ เป็นต้น ก็เพื่อที่จะไม่ให้เขามองในแง่ค่าใช้จ่ายที่จะต้องจัดหาเป็นการเปิดช่องเพื่อการทุจริต ในกรณีที่ประชาชนมาติดต่อ แล้วมีข้อขัดข้องประการใดนั้น ก็อยากให้มีชี้แจงข้อขัดข้องดังกล่าวให้ผู้นั้นเข้าใจ อย่าได้ปิดสวระ หรือพูดทิ้งท้ายไปว่าไม่ได้อย่างเดียว เขาก็ไม่เข้าใจว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร แล้วก็โกรธ

ไปในที่สุด หรือถูกดำเนินทำให้ภาพพจน์ของข้าราชการโดยทั่วไปแล้วเสีย และหากว่าประชาชนคนใดที่ต้องการที่จะได้รับความรวดเร็ว แล้วไปเสียเงินเสียทองกันในเรื่องอื่นโดยไม่จำเป็น ไม่ควรที่จะไปให้ หรือถ้ามีการเรียกร้องแล้วก็น่าจะบอกผู้บังคับบัญชา หรือบอกไปยังผู้หลักผู้ใหญ่ หรือไปทำเป็นบัตรสนเท่ห์ ขอให้มีความรู้กันจริง เราก็จะได้ลงโทษ ซึ่งในยุคนี้ คณะผู้บริหาร กทม. เข้มงวดกวาดขันในเรื่องนี้มาก

- โครงการการเข้าถึงประชาชนที่เขตดำเนินการอยู่นั้น ได้แก่

๑. การเข้าร่วมประชุมชี้แจงหน่วยอาสาสมัครต่าง ๆ เช่น ไทยอาสาป้องกันชาติ ลูกเสือชาวบ้าน อาสาบรรเทาสาธารณภัย และคณะกรรมการชุมชนแออัดในเขตพื้นที่ เป็นต้น อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจว่า ทางเขตได้ให้บริการอะไร ประชาชนต้องการอะไร หรือมีข้อบกพร่องอะไร อะไรที่เขาควรจะช่วยตัวเองได้ อะไรที่เขาเหล่านั้นช่วยตัวเองไม่ได้ หรือได้บางส่วน และต้องการให้ราชการเข้าไปเสริม หรือบางอย่างต้องการโดยต้องใช้งบประมาณบ้าง เขตก็ได้รับมาเพื่อเสนอผู้บังคับบัญชาวินิจฉัยสั่งการเป็นลำดับในหลายเรื่อง

๒. และในบางครั้งบางคราวเราได้จัด

หน่วยบริการเคลื่อนที่ เช่น หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ หน่วยตัดผมเคลื่อนที่ บริการปราบยุง เป็นต้น ก็คิดว่าชุมชนแออัด กดี ตลาดกดี ก็คงจะได้เห็นเป็นระยะ

1- จรรยาบรรณของข้าราชการน่าจะครอบคลุมถึงคุณสมบัติประการใดนั้น

- คุณสมบัติตามที่ระเบียบหรือกฎหมายบัญญัติไว้เป็นเบื้องต้น สำหรับเรื่องตัวบุคคลนั้น น่าจะมีความอ่อนน้อมถ่อมตน และประหยัด เพื่อที่จะได้ร่วมและรู้สำนึกว่าผู้ที่ติดต่อเรานั้น เขามีกิจธุระจำเป็น เดือดร้อน จึงต้องมาถึงเรา เมื่อมาแล้วเขาไม่ได้รับความสะดวก ความพึงพอใจ เพราะการกล่าววาจาที่ไม่สุภาพ หรือการปฏิเสธอย่างไม่มีเยื่อใยไม่ได้ชี้แจงให้เข้าใจข้อขัดข้องนั้น ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ทำให้ไม่เข้าใจกัน แล้วก็ถูกตำหนิหรือวิพากษ์วิจารณ์กัน จากสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก ทุกคนสามารถรักษาวินัย ใจสัตย์ซื่อ และใช้วาจางาม หรือใช้ปัญญาภิรียววาจางาม ผมคิดว่าจะเป็นเครื่องช่วยให้ภาพพจน์ต่าง ๆ ที่เคยได้ฟังทางสื่อมวลชน โทรทัศน์ ประชาสัมพันธ์ว่า ข้าราชการนั้น คือ ผู้ที่ทำให้ประชาชนผู้รับบริการนั้นเกิดความพึงพอใจ

- แนวการเสริมสร้างสำนึกในหน้าที่การให้บริการต่อข้าราชการนั้น ท่านมีแนวความคิดอย่างไร

- เรื่องนี้ เราได้พยายามพูดย้ำทุกครั้งที่มีการประชุมในทุกๆระดับ สำหรับเขตดุสิต การจัดให้มีการประชุมทุกเดือน ๆ ละ ๑ ครั้ง เป็นการที่ผู้บังคับบัญชาต้องสอดส่องดูแล และให้กำลังใจ และพยายามปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย อาทิเช่น ถ้าเราจะเน้นเรื่องการทำงานให้ตรงเวลา แล้วอย่ากลับก่อนเวลาที่ไม่จำเป็น ถ้าจะกลับก่อนก็ให้ลาให้ถูกต้อง การที่เราจะว่าผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ตัวเราเองจะต้องมาทำงานให้ตรงเวลา หรือมาแต่เช้าและกลับหลังเวลา ก็จะสามารเป็นตัวอย่างในการที่จะไปว่าคนอื่นเขาได้

คุณกิตติพันธ์ เหดระกุล เจ้าของปั๊มน้ำมัน

- จากการที่ได้มีโอกาสติดต่อกับ ข้าราชการ คุณกิตติพันธ์ มีความรู้สึกอย่างไรบ้างกับตัว ข้าราชการ และการทำงานของ ข้าราชการ
- ในปัจจุบันเท่าที่เห็นก็รู้สึกว่าการปรับปรุง ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ก่อนนี้รู้สึกว่าการทำงานล่าช้า เคยไปที่กระทรวงพาณิชย์เมื่อ ๒-๓ ปีก่อน ตอนนั้นบ่ายโมงกว่าแล้ว ยังไม่ทำงาน ไม่รับเรื่องอะไรเลย ยังนั่งแช่กันอยู่ แต่ปัจจุบันนี้ดีขึ้น การทำงานรวดเร็วขึ้น และสะดวกขึ้นหลายอย่าง คงจะดีขึ้นเรื่อย ๆ นะครับ ผมคิดว่า เพราะเมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้น ทุกอย่างก็จะต้องดีขึ้น
- คุณกิตติพันธ์ คิดว่าในปัจจุบัน ประชาชนทั่วไปเห็นว่าข้าราชการ เป็นคนประเภทไหน อยากจะให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไรบ้าง
- ข้าราชการบางส่วนก็ยังมีอยู่ที่เป็นประเภท เข้าขามเย็นขาม ที่ผมเห็นว่าน่าติดอยู่ก็เห็นจะ

เป็นเรื่องการดื่มสุราระหว่างพักทานข้าวกลางวัน ผมเห็นบ่อยเพราะว่าแถวนี้มีหน่วยงานราชการตั้งอยู่หลายแห่ง ข้าราชการก็เยอะ ร้านอาหารก็เยอะ ส่วนมากเวลากลางวันผมออกไปทานข้าว ก็มักจะเห็นว่าราชการชอบมานั่งดื่มสุรา โต๊ะหนึ่งก็ขวดหนึ่ง หรือไม่กี่แบนหนึ่ง ซึ่งผมคิดว่าตัวกลับเข้าไปทำงานแล้วก็คงจะทำได้ไม่นาน ถ้าจะทำได้ก็ไม่ได้เหมือนเดิม ประสิทธิภาพการทำงานต้องลดลงแน่

- คิดว่าจะมีแนวทางใดบ้างที่จะสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการให้ดีขึ้น และประชาชนจะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ข้าราชการเราดีขึ้น
- เรื่องการปรับปรุงนี้ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งผมคิดว่าตอนนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะให้ความสะดวกสบาย

แก่ประชาชน ความรวดเร็วในการติดต่อราชการ คืออย่างบางหน่วยแทนที่จะตั้งอยู่ที่เดียวกัน ก็จับแยกกันเสีย ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องเดียวกัน ต้องทำต่อกัน ทำให้ประชาชนที่มาติดต่อต้องลงไปวิ่งมา ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ด้วย ส่วนประชาชนที่จะช่วยให้ระบบราชการดีขึ้น ก็อยู่ที่ว่าการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการถ้าเขามีกฎวางไว้ยังไง ก็ควรทำตามนั้น รวมถึงการเข้าคิวรอหรืออะไรพวกนี้ด้วย ไม่ใช่ว่ามาถึงก็บอกว่าผมรีบขอผมก่อน

- **สำหรับการฉ้อราษฎร์บังหลวงที่พูดกันว่ายังมีอยู่ในวงราชการนั้น คุณกิตติพันธ์มีแนวความคิดว่าประชาชนจะช่วยสอดส่องดูแลลดพฤติกรรมดังกล่าวลงได้อย่างไรบ้าง**

- เรื่องคอร์รัปชัน ก็อยู่ที่ตัวประชาชนเองว่าจะให้โอกาสแก่ข้าราชการในการคอร์รัปชันแค่ไหน ถ้าประชาชนไม่ให้โอกาสก็คงจะไม่มี อย่างการติดสินบนเจ้าพนักงานก็เกิดจากประชาชนก่อน ส่วนเรื่องการคอร์รัปชันเงินงบประมาณนั้น เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ที่จะต้องคอยสอดส่องดูแล แต่ปัจจุบันที่เกิดขึ้นประจำวัน เช่น สอดแบงค์ร้อยเข้าไปในเอกสาร เพื่อให้สะดวกรวดเร็ว อันนี้ก็อยู่ที่ประชาชนเองที่เป็นผู้สร้างระบบนี้ขึ้นมา แล้วจะมา

ไว้วางก็ไม่ได้เพราะประชาชนเป็นคนสร้าง ถ้าประชาชนไม่ทำ ระบบนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น จนเป็นการทำให้ข้าราชการเขาคิดนิสัยเสียแล้ว อันนี้จะไปโทษข้าราชการเองก็ไม่ได้ ต้องโทษตัวประชาชนด้วย

- **อยากจะฝากอะไรให้กับทางราชการ ให้ได้รับทราบว่าการรณอยากให้เห็นข้าราชการดีขึ้นในเรื่องอะไรบ้าง**

- คงจะมีมากไปหมดเลย แต่อย่างแรกก็ไม่อยากเห็นข้าราชการดื่มสุราตอนกลางวัน คิดว่าผลเสียอย่างมากเลยต่อการทำงาน เพราะว่าจะเข้าทำงานบางที่บ่ายโมงครึ่ง ป้ายสองโมงยังไม่เข้าทำงานเลย นั่งดื่มเหล้ากันอยู่ ผมว่าถ้ากลับเข้าไปทำงานก็คงจะทำได้ไม่ดีตามปกติ ผมคิดว่าขอเอาเรื่องนี้เป็นอย่างแรกก่อน ส่วนเรื่องอื่นให้ผู้ใหญ่เขาจัดการกัน ผมอยากจะขอร้องเรียนการดื่มสุรานี้ก่อน เอาเรื่องนี้ให้ได้ก่อนก็แล้วกัน

ผมไม่อยากเห็นข้าราชการนั่งดื่มสุราตอนกลางวัน กว่าจะเข้าทำงานบางที่ก็ตั้งป้ายสองโมงแล้วก็ตามงานไม่ดี

คุณบุญแสง ชีระภากร

นักศึกษា

คณะรัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒน

บริหารศาสตร์

- ขอเรียนถามทัศนคติของคุณบุญแสงเกี่ยวกับระบบราชการและตัวข้าราชการ
- ถ้าจะพูดถึงระบบราชการก็เปรียบได้เหมือนกับองค์กรขนาดใหญ่มาก ซึ่งมีวิวัฒนาการจากอดีตมา จะอยู่ในฐานะที่เป็นระบบที่มีหน้าที่ปกครอง แต่ปัจจุบันนี้ผมคิดว่าแนวโน้มจะลดลงบ้างนิดหน่อยที่ว่าฐานะผู้ปกครองจะลดลงบ้าง อย่างไรก็ตามในสายตาของประชาชนแล้ว ระบบราชการก็ยังเป็นระบบของผู้ปกครองอยู่นั่นเอง ทางด้านทัศนคติของตัวข้าราชการคือตอนนี้ข้าราชการยังทำตัวเป็นผู้ปกครองอยู่ ยังไม่ได้ทำตัวเป็นผู้รับใช้ประชาชนเลยนะครับ ทัศนคตินี้เป็นของคนไทยโดยเฉพาะ ทั้งตัวข้าราชการและตัวประชาชน ตัวข้าราชการก็ยังถือว่าตัวเองเป็นผู้ปกครอง และประชาชนก็ยอมรับในสถานภาพนั้น ๆ ด้วย

- คุณบุญแสง คิดว่าจะมีแนวทางใดบ้างที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติดังกล่าวข้างต้นได้
- เรื่องการเปลี่ยนแปลงนี้ ก็ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติคนไทยทั่วประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก คงจะต้องทำทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้นนั้นควรจะเน้นที่ตัวข้าราชการโดยการฝึกอบรมต่าง ๆ ประเภทนั้น ส่วนในระยะยาวก็ต้องปรับปรุงทั้งด้านตัวประชาชนและตัวข้าราชการ เราจะใช้ภาษาที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Socialization คือช่วยกันอบรมมาตั้งแต่เด็ก ๆ การกำหนดหลักสูตรตั้งแต่ชั้นประถมขึ้นมาจนถึงชั้นมัธยมซึ่งถือว่าเป็นระยะยาว
- จากการที่ได้รับฟังมาในข้างต้นนี้ คุณบุญแสงก็ยังเห็นว่าข้าราชการเรายังยึดถือแนวความคิดของระบบศักดินาคังเดิม มีความรู้สึกของนาย

กับข่าวอยู่ แล้วลักษณะการทำงาน ของข้าราชการในปัจจุบันเห็นเป็น อย่างไร

- เท่าที่ประสบมากับตัวเอง ผมก็ไปมาไม่ก็
หน่วยงานนัก แต่ผมก็เคยพบลักษณะการ
ทำงานที่ล่าช้าและไม่ค่อยจะรับผิดชอบกัน
เท่าไรหรอก อย่างผมไปติดต่อขอข้อมูล การ
เข้าไปก็จะต้องไปถึงโต๊ะรับหนังสือก่อน
เขาจะส่งต่อกันไปเรื่อย ๆ ผมไปหลายกอง
เขาจะชี้ต่อกันไปห้องโน้น ๆๆๆ แล้วหาตัวผู้
รับผิดชอบจริงไม่ได้เลยซักคนเดียว ไม่รู้ว่า
เรื่องนี้ควรจะอยู่ที่โต๊ะไหนกันแน่ แต่ถ้าเป็น
การบริการประชาชน เช่น ทำบัตรประ
ชาชน ขอสำเนาทะเบียนบ้าน หรือการเสีย
ภาษี เขาจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดย
ตรง แต่ถือว่ายังไม่เป็นการให้บริการอย่าง
แท้จริง คล้ายกับไปขอร้องให้ทำ ทั้ง ๆ ที่
มันเป็นหน้าที่ของข้าราชการ ข้าราชการ
ในปัจจุบันยังขาดความสำนึกในการรับใช้
ประชาชนอยู่
- จะฝากข้อคิดอะไรไปยังข้าราชการ
บ้าง เพื่อเป็นข้อเตือนใจในการ
ปฏิบัติงานให้บังเกิดผลดีต่อไป
- ก็อยากให้ข้าราชการได้สำนึกว่า ในสถาน
ภาพหนึ่งตัวเองก็เป็นประชาชนที่ต้องไปขอ
รับบริการเหมือนกัน การที่เราได้รับ
บริการที่ดีเราย่อมพอใจ แล้วเราก็น่าจะเอา
สิ่งที่เราพึงพอใจไปมอบให้คนอื่นเขาบ้าง

คุณชาญยุทธ วรรณพัฒน์ พนักงาน ด้านอุบัติเหตุ เขตการเดินรถที่ ๙

ข.ส.ม.ก

- จากการที่คุณชาญยุทธ ได้เคย
ไปติดต่อเพื่อรับบริการจากทางราช
การในรูปแบบต่าง ๆ อาจจะขอ
เรียนถามว่า คุณชาญยุทธรู้สึกอย่างไร
บ้างกับข้าราชการ
- ทุกวันนี้ผมรู้สึกว่าดีกว่าเก่าเยอะ สำหรับ
การไปติดต่อราชการที่อำเภอ (เขต) ผมคิด
ว่าเป็นเพราะท่านผู้ว่าฯ คนปัจจุบัน เพราะ

ที่อำเภอได้ขยายเวลาทำงานจากปกติเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ที่ต้องทำงานในช่วงเวลาเดียวกัน มาติดต่อได้ในช่วงเย็นหลังเลิกงานแล้ว ทำให้สะดวกมากขึ้น

- **โดยทั่วไปแล้ว ในความเห็นของคุณชาณฤทธนั้นเห็นว่าความรู้สึกที่ประชาชนมีต่อข้าราชการในปัจจุบัน เป็นไปในทิศทางใด**
- รู้สึกว่าข้าราชการโดยมากที่ไปติดต่อยกเว้นที่อำเภอแล้ว เขามักจะไม่ค่อยสนใจประชาชนเท่าที่ควร ยังทำตัวเป็นนาย

ประชาชนอยู่

- **ควรจะปรับปรุงตัวอย่างไร**
- ความมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนมากขึ้น
- **มีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่อยากจะฝากไว้ เป็นข้อคิดสำหรับข้าราชการบ้างหรือไม่**
- เวลาที่ประชาชนไปติดต่อ อยากให้เป็นกันเองมากที่สุด ไม่ใช่คิดว่าเป็นนายกับบ่าว

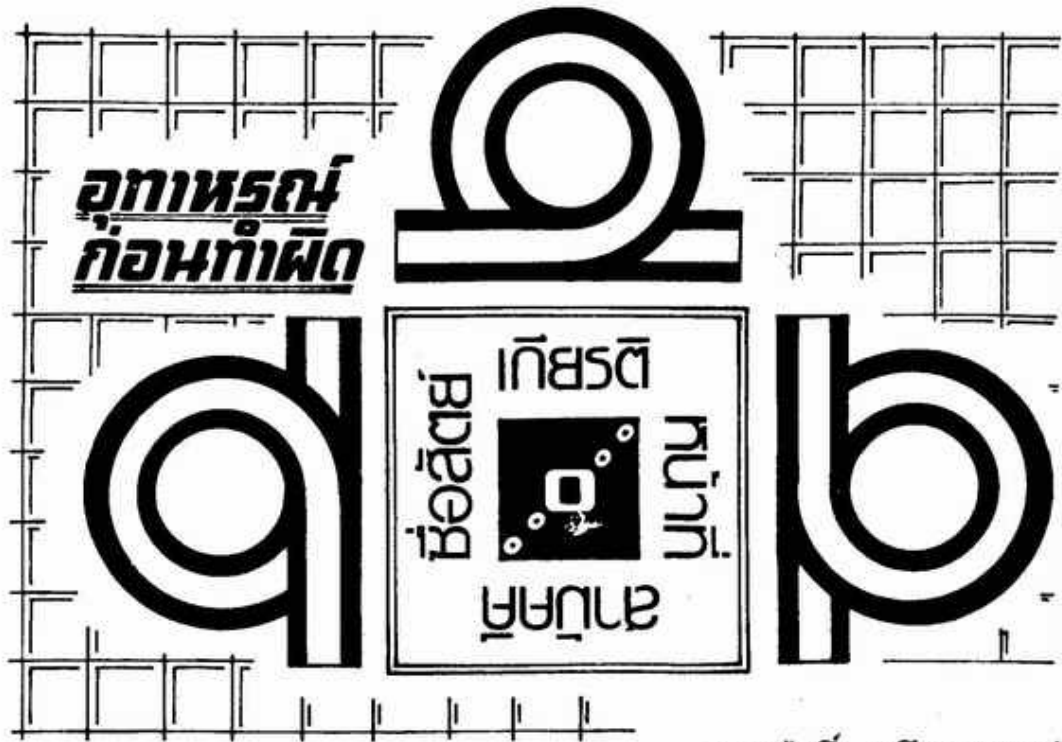
อภิรักษ์นันทนาการ

จาก

ร้านตุ้มทอง

๕๐/๑๘๒ ลาดพร้าว บางกะปิ กทม.

วินัยข้าราชการ

เอกศักดิ์ ตริกรุณาสวัสดิ์

๑ เมษายน เวียนมาบรรจบครบอีก ๑ รอบแล้ว วันคืนเปลี่ยนไป วัยของเรา ก็แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลาเช่นกัน. ภาวะเศรษฐกิจของชาวบ้าน รวมตลอดถึง ประเทศชาติก็ตกอยู่ในภาวะคับขันพอสมควร ทำให้ข้าราชการตลอดจนชาวบ้าน ชาวช่องต่างก็อ้าปากวาบปาก พุดอะไรไม่ออก ได้แต่กลอกหน้าดำขำวารกรอกหม้ออยู่ ทุกวัน เงินเดือนก็ต้องใช้อย่างจำกัดจำเขี่ย กระเบียดกระเสียนอยู่ตลอดเวลาเอาละ เดือนนี้ก็นำอุทธรณ์ก่อนทำผิดในส่วนที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนของ ข้าราชการทั้งต่อเพื่อนข้าราชการและประชาชนโดยเฉพาะการให้บริการแก่ประชาชน มาบอกกล่าวเล่าสู่กันฟังเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจแก่เพื่อนข้าราชการทั้งหลายจะได้ปฏิบัติ หน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนของตนอย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ถ่ายเอกสาร

นายชื่อ มีหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการใช้วัสดุสำนักงาน รวมตลอดถึงการใช้เครื่องถ่ายเอกสาร ด้วย นางสาวทองม้วน ได้นำเอกสารที่ไม่ใช่เอกสารของทางราชการมาขอถ่ายเอกสาร นายชื่อ จึงได้ชักใช้ไล่เรียง เป็นเหตุให้นางสาวทองม้วน ไม่ค่อยพอใจ และเกิดโต้เถียงกันขึ้น พร้อมกันนั้น นางสาวทองม้วน ได้พูดก้าวร้าวนายชื่อ ด้วย (ผลที่สุดก็ไม่ได้ถ่ายเอกสารนั้น) การกระทำของ นางสาวทองม้วน เป็นการไม่สุภาพเรียบร้อยและไม่รักษาความสามัคคีระหว่างเพื่อน เป็นความ ผิดตามมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับ คือ ภาคทัณฑ์

ห้องพักรักษาผู้ป่วย

คืนหนึ่งระหว่างเวลา ๐๐.๓๐ น. ถึง ๐๘.๓๐ น. นางฟ้า ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ หน้าที่เวรรักษาพยาบาลประจำหอผู้ป่วยพิเศษ ครั้นถึงเวลาประมาณตีสองเศษ มีผู้ป่วยด้วย โรคหอบหืดอย่างแรงมาขอรับการรักษาพยาบาล แพทย์เห็นว่าผู้ป่วยหอบหืดและอ่อนเพลียมาก จึงรับตัวไว้รักษาและส่งตัวไปพักที่เรือนคนไข้พิเศษ เพื่อจะได้ดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ปรากฏว่า นางฟ้า ไม่ยอมให้พักทั้งที่เรือนพิเศษยังมีห้องพักรักษาอยู่ชั้นบนถึงสองห้อง กลับส่งตัวผู้ป่วยไปพัก ที่เรือนพักรักษาผู้ป่วยธรรมดาแทน โดยอ้างว่าถ้ารับไว้ที่เรือนคนไข้พิเศษแล้ว การให้การพยาบาลจะ ไม่สะดวกในด้านอุปกรณ์ทางการพยาบาล ซึ่งไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด การกระทำของนางฟ้า เป็นการไม่ให้ความสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน เป็น ความผิดตามมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ ได้รับคือ ภาคทัณฑ์

ตรวจร้านค้าแก๊ส

นายฝน กับพวกอีก ๒ คน ได้ออกตรวจร้านค้าไปในที่ต่าง ๆ จนกระทั่งไปตรวจค้น ร้านค้าแก๊สแห่งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบดูว่าร้านค้าแห่งนี้ มีการลักลอบถ่ายแก๊สออกจากถังหรือไม่ ปรากฏว่าเจ้าของร้านค้ากลับอ้างว่ารู้จักกับ ส.ส. เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความยำเกรง แต่นายฝน กลับพูดจาไม่สุภาพในลักษณะที่ว่ารู้จักใครไม่สำคัญ เขามีหน้าที่ตรวจก็จะตรวจ ทำให้เกิดมี การโต้เถียงกันขึ้น หลังจากนั้น เจ้าของร้านค้าจึงได้ร้องเรียนต่อทางราชการ การกระทำของ นายฝน เป็นการกระทำที่ไม่สุภาพเรียบร้อยต่อประชาชนในราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

วารสารข้าราชการ ๘๒

เป็นความผิดตามมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘
โทษที่ได้รับคือ ภาคทัณฑ์

แลกเหรียญ

นางสาวสมใจ มีหน้าที่จ่ายแลกเหรียญกษาปณ์ชนิดราคาต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน แต่เมื่อมีผู้มาขอแลกเหรียญกษาปณ์ทองคำ กลับไม่ยอมให้แลก โดยอ้างว่าปิดบัญชีแล้วบ้าง ไม่มีเหรียญกษาปณ์ทองคำเหลือในหีบเก็บเงินคลังนอกบ้าง ทั้ง ๆ ที่ยังมีเหรียญกษาปณ์ทองคำอยู่ในหีบเก็บเงินคลังนอกตลอดเวลา การกระทำของนางสาวสมใจ เป็นการไม่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน เป็นความผิดตามมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ภาคทัณฑ์

รอ....รอ

เวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. นายดำ ได้ยื่นเรื่องราวขออนุญาตทำการค้าที่ดินต่อนายดินไว้ จนกระทั่งเวลา ๑๒.๐๐ น. เรื่องก็ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ นายดิน จึงนัดหมายให้นายดำ มาติดต่อในการตอนบ่ายอีกครั้งหนึ่ง ครั้นถึงเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น. นายดำ ได้มาติดต่ออีก แต่ไม่พบนายดิน เพราะเวลานายดิน ยังมีได้มาปฏิบัติหน้าที่ จนกระทั่งเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. นายดิน จึงได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ แต่ก็มีได้ให้ความสนใจนายดำ ซึ่งตนได้นัดไว้แต่อย่างใด จนกระทั่งนายดำ ซึ่งนั่งรอนานแล้วหมดความอดทน และต้องถอนเรื่องกลับคืนไป การกระทำของนายดิน เป็นการไม่ให้ความสะดวกและความสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน เป็นความผิดตามมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ภาคทัณฑ์

ด่าผู้บังคับบัญชา

นายพล ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของนางสาวทองดี และนางสาวทองคำ ได้เรียกนางสาวทองคำ มาสอบถามเรื่องการทำงานในหน้าที่ของนางสาวทองดี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของนางสาวทองคำ รongลงมาจากนายพล นางสาวทองคำ จึงได้ตอบข้อซักถามของนายพล ไปพร้อม ๆ กับกล่าวว่า “แกทำงานไม่เป็นหรอก ทำงานด้วยปาก คอยเกาะผู้ใหญ่ เทียวเป็นเมียน้อยเขาคันรู้กันทั้งศาล” จนเกิดมีการร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชา การกระทำของนางสาวทองคำ เป็นการไม่สุภาพเรียบร้อย และไม่รักษาความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนข้าราชการ เป็นความผิดตาม

มาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๑๐% ๑ เดือน

พดลมเป็นเหตุ

บ่ายวันหนึ่งในฤดูร้อน นางสาว เดินไปเปิดพดลมเพื่อบรรเทาความร้อนของตน แต่นายสม ซึ่งทำงานอยู่ข้าง ๆ พดลมได้ก่อให้เกิดปัญหาคือ กระดาษที่นายสม จะต้องใช้ทำงาน และวางอยู่บนโต๊ะกระจัดกระจายไป นายสม จึงเดินมาพ่นพดลมให้เบาลง ทำให้นางสาว ไม่พอใจ และเกิดการโต้เถียงกันขึ้น นางสาว ใจร้อนคว้าแก้วน้ำตีศีรษะนายสม ตกเลือดไหล แต่นายสม ไม่ตั้งใจดำเนินคดี การกระทำของนางสาว เป็นการไม่รักษาความสามัคคีระหว่างเพื่อน ข้าราชการ เป็นความผิดตามมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน

ขอพบเป็นการส่วนตัว

นายใหญ่ ได้มีคำสั่งย้ายนายน้อย จากที่ทำงานเดิมไปอยู่ที่อำเภอใหม่ในจังหวัดเดียวกัน ทำให้นายน้อย ไม่พอใจ นายน้อย จึงได้มาขอพบนายใหญ่ เพื่อสอบถามถึงสาเหตุที่ย้ายในครั้งนี้ ปรากฏว่านายใหญ่ไม่อยู่ นายน้อยจึงได้เขียนข้อความในกระดาษว่า “เรียน เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด พรุ่งนี้ขอพบเป็นการส่วนตัว” แล้วนำกระดาษแผ่นดังกล่าวไปปิดไว้ที่หน้าห้องของนายใหญ่ ครั้นนายใหญ่กลับมาปฏิบัติราชการ นายน้อยก็จะเปิดประตูตามนายใหญ่ เข้าไปในห้องทำงานทันที แต่มีข้าราชการอื่นได้กันไว้เสียก่อน จึงเกิดการชุลมุนผลักใสกันขึ้น การกระทำของนายน้อย เป็นการไม่สุภาพเรียบร้อย เป็นความผิดตามมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน

ก่อนการประชุม

ในการประชุมประจำเดือนทุกวันสิ้นเดือนของหน่วยราชการแห่งหนึ่ง มีระเบียบวาระการประชุม ๑๒ เรื่อง เมื่อประธานในที่ประชุมได้ดำเนินการประชุมจนถึงวาระการประชุมที่ ๗ จึงเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมซักถาม นายรักดี จึงได้สอบถามถึงเรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิที่จะได้รับเหรียญพิทักษ์เสรีชน ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่มีในวาระการประชุม ประธานได้อธิบายหลักเกณฑ์อย่างคร่าว ๆ ให้ฟัง ส่วนรายละเอียดให้นายรักดี ติดต่อสอบถามกับเจ้าหน้าที่ผู้รับ-

ผิดชอบ นายรักดี จึงได้สอบถามต่อไป โดยยกตัวอย่างผู้ที่ตนเห็นว่าไม่เหมาะสม เพราะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานเสี่ยงภัยในท้องที่อย่างแท้จริง แต่ได้รับการเสนอชื่อ ส่วนผู้ที่ปฏิบัติงานในท้องที่แท้จริงกลับไม่ได้รับการเสนอชื่อ ประธานก็ได้อธิบายหลักการเสนอชื่อผู้ที่สมควรให้ฟัง แต่ นายรักดี กลับโต้แย้งว่าการเสนอชื่อครั้งนี้ไม่ยุติธรรม ประธานก็ได้พยายามชี้แจงปัญหาดังกล่าวอีก นายรักดี กลับโต้แย้งและก่อความไม่สงบเรียบร้อยในที่ประชุม โดยการส่งเสียงดังและขอให้ผู้ที่เข้าร่วมประชุมปรบมือสนับสนุนความเห็นของตน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมได้ปรบมือและส่งเสียงเฮฮาเป็นจำนวนมากพอสมควร ประธานจึงได้สั่งให้นายรักดี หยุดพูด นายรักดี ก็หยุดพูดชั่วขณะหนึ่ง และได้โต้แย้งขึ้นมาอีกในขณะที่ประธานกำลังพูดชี้แจงต่อที่ประชุมให้ทราบชัดเจนขึ้น พร้อมกันนั้น นายรักดี ก็ได้พูดท้าทายว่า หากประธานเห็นว่าตนเป็นผู้ผิด ที่ได้ซักถามปัญหาในที่ประชุมแล้ว ก็ขอให้ลงโทษหรือย้ายตนได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมง ประธานจึงสั่งให้นายรักดี ออกจากที่ประชุม และเห็นว่าเกิดเหตุวุ่นวายจนไม่สามารถดำเนินการประชุมต่อไปได้ และเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินเดือนในวันดังกล่าวด้วย จึงได้สั่งยุติการประชุม การกระทำของนายรักดี เป็นการไม่สุภาพเรียบร้อยต่อผู้บังคับบัญชา เป็นความผิดตามมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๑๐% ๒ เดือน

ถึงมีผัวแล้วพี่ก็ยังรัก

เวลาประมาณทุ่มเศษ นายรุ่ง ได้ไปดื่มสุรากับเพื่อนจนกระทั่งเวลาประมาณเที่ยงคืน จึงกลับบ้านพัก ก็ได้พบกับเพื่อนกับพวกนั่งดื่มสุรากันอยู่ข้างบ้านพักของตน และได้แฉะร่วมวงดื่มสุราต่ออีกสักครู่ นางสาว ภรรยาของนายรุ่ง ได้มาตามให้กลับบ้าน และก่อนที่จะกลับบ้าน นายรุ่ง ได้เดินไปปัสสาวะห่างจากวงเหล้าประมาณ ๓ เมตรเศษ ส่วนนางสาว ยืนรออยู่ที่วงเหล้าพอดีนักสุรากลกก็ได้ร้องเพลง “ถึงมีผัวแล้วพี่ก็ยังรัก” ขึ้น (นางสาว เคยมีสามีมาแล้ว และได้หย่าขาดจากสามีเดิมมาแต่งงานกับนายรุ่ง) ทำให้นายรุ่ง เข้าใจผิดคิดว่าเพื่อนร้องเพลงเสียดสีตน จึงเกิดการต่อว่าและชกต่อยกัน นายรุ่ง สู้อำนาจไม่ได้ จึงวิ่งไปที่บ่อนยามหน้าที่พัก ครวามีคของยามมากวัดแกว่งจนเพื่อนได้รับบาดเจ็บ นายรุ่งจึงได้หลบหนีไปอยู่กับมารดาเป็นเวลา ๑๒ วัน เมื่อมีการเจรจากลางคำทำขวัญกันเป็นที่พอใจแล้ว นายรุ่งจึงกลับมาปฏิบัติราชการตามปกติ สำหรับคดีอาญาขอหาพยายามฆ่าผู้อื่นนั้น พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง การกระทำของนายรุ่ง เป็นการไม่สุภาพเรียบร้อยต่อเพื่อนข้าราชการ และประพฤติชั่ว ตามมาตรา ๗๖ และมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๑๐% ๓ เดือน

รอกำแผล

นายเซย ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ จึงเรียกแท็กซี่ให้พาไปส่งโรงพยาบาลเพื่อทำแผล หลังจากทำบัตรผู้ป่วยแล้วได้ไปขอรับบริการที่ห้องทำแผล ซึ่งมีนางสาวสร้างบุญ ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในห้องทำแผลนั้น นางสาวสร้างบุญ ได้บอกให้นายเซย ออกมารอข้างนอกก่อน นายเซย ก็ออกมานั่งรออยู่ประมาณ ๓๐ นาที พนักงานทำบัตรมาพบนายเซย รออยู่ข้างนอกห้อง ก็บอกให้กลับเข้าไปที่ห้องทำแผลใหม่อีกครั้งหนึ่ง นางสาวสร้างบุญ ก็ได้บอกให้นายเซย ออกไปรอนอกห้องอีก โดยบอกว่ายังไม่ว่าง นายเซย จึงเดินกลับออกไปพร้อมกับฉีกบัตรผู้ป่วยทิ้ง นางสาวสร้างบุญ เห็นเช่นนั้น จึงร้องด่านายเซย ว่า “สิ๊กออกมาจากพระไม่ดูฤกษ์ดูยาม บ้านอยู่ที่ไหน จะตามไปด่าให้ถึงบ้าน” นายเซย จึงเดินกลับมา และเกิดการโต้เถียงกันขึ้น การกระทำของนางสาวสร้างบุญ เป็นการไม่สุภาพเรียบร้อยและไม่ให้ความสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน ตามมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ตัดเงินเดือน ๑๐% ๔ เดือน

เจ็บ + ป่วย

เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น.เศษ มีคนถูกแทงบาดเจ็บสาหัส ญาตินำส่งสถานีนอนามัย ซึ่งนายแสนดีเป็นเจ้าของหน้าที่อยู่ แต่ไม่พบผู้ใด ญาติผู้ป่วยทราบว่านายแสนดี ไปอยู่ที่หมู่บ้าน จึงได้ไปตามให้มาช่วยเหลือ นายแสนดี บอกว่าจะตามไปที่หลัง แต่ก็มีได้ไปในทันที ปล่อยให้เจ้าหน้าที่อื่นที่มาพบทำการรักษาพยาบาล และนำส่งโรงพยาบาลแล้วจึงได้กลับถึงสถานีนอนามัย และในวันต่อมาเวลาประมาณ ๐๕.๐๐ น. มีราษฎรมาติดต่อขอความช่วยเหลือให้ไปดูอาการป่วยของภรรยาซึ่งกำลังป่วยหนักที่บ้าน นายแสนดีก็ปฏิเสธว่าไม่ไปและบอกให้พากรรยามารักษาที่สถานีนอนามัย เมื่อถูกราษฎรผู้นั้นรบเร้าหนักเข้า นายแสนดีเกิดบันดาลโทสะและด่าว่าราษฎรผู้นั้นด้วยวาจาหยาบคาย เป็นการไม่สุภาพเรียบร้อย และไม่ให้ความสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน เป็นความผิดตามมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น

จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนบริษัท

นางสาวแสนดี ได้ไปยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัท นายแสงดาว

ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ในฐานะนายทะเบียนได้เรียกนางสาว แสนดีให้เข้าไปพบในห้องทำงาน (หลังจากเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับคำขอตั้งกล่าวเรียบร้อย และนำเสนอนายแสงดาวแล้ว) พร้อมกับพูดจากับนางสาวแสนดีว่า ทางสำนักงานมีสวัสดิการ ให้กับข้าราชการ อยากจะให้นางสาวแสนดี ช่วยบริจาคเงินให้แก่สวัสดิการด้วย แต่นางสาวแสนดี รู้ว่าไม่เป็นความจริง และรู้ว่านายแสงดาว จะเรียกร้องเงินเพื่อเป็นค่าตอบแทนในการดำเนินการ ให้ นางสาวแสนดี จึงทำเป็นว่าไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจว่า นายแสงดาว พูดเรื่องอะไร จนกระทั่ง นายแสงดาว หمدความอดทน จึงได้พูดกับนางสาวแสนดีว่า “ทำไมถึงเป็นคนโง่อย่างนี้ละ พูดจนอย่างนี้แล้วยังไม่เข้าใจอีกว่าหมายความว่าอย่างไร เรื่องนี้จะผ่านไปก่อนเรื่องหนึ่ง แต่ครั้งต่อไปขอค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานบ้าง” แล้วจึงสั่งการให้รับจดทะเบียนได้ หลังจากนั้น ก็มีการร้องเรียนในกรณีนี้ การกระทำของนายแสงดาว เป็นการพยายามอาศัย ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์ที่มิควร และดูหมิ่นเหยียดหยามราษฎร เป็นความผิด ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง และ ๘๑ มาตรา ๗๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ให้ออกจากราชการ

ฤทธิสุรา

นายฟ้า เสพสุรามีนมาแล้วใช้ให้ อ.ส.ผู้ได้บังคับบัญชายิงปืนขึ้นฟ้าในตลาด ขณะมีงาน เทศกาล ทำให้ชาวบ้านต่างพากันตกใจและมามุ่งดู แล้วนายฟ้า ก็ได้ใช้ให้ อ.ส. ไปตามพ่อค้า และหัวหน้างานจัดงานเทศกาลมาพบ และสอบถามว่าการจัดงานเทศกาลนี้ ได้ขออนุญาตหรือไม่ ก็ได้รับคำตอบว่าขออนุญาตแล้ว ก็ไม่เป็นที่พอใจ และสั่งให้ อ.ส.ทำร้ายชาวบ้าน แต่ อ.ส.ไม่ยอม ปฏิบัติตาม นายฟ้าจึงได้เตะและทำร้ายร่างกาย อ.ส. และแกล้งจับราษฎรไปส่งสถานีตำรวจ โดยปราศจากเหตุผล การกระทำของนายฟ้า เป็นการกดขี่ข่มเหงราษฎร เป็นความผิดตาม มาตรา ๗๗ วรรคสอง และมาตรา ๘๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โทษที่ได้รับคือ ปลดออก

ปัญหาเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือน

เรื่อง การเบิกเงินช่วยเหลือบุตร

ถาม : นาทยา (สมาชิกใหม่)

นาย ก และนาง ข เป็นสามีภริยากัน รับราชการทั้งสองคน นาย ก เบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร ๓ คน (บุตรติด นาย ก ๑ คน และเกิดกับนาง ข ๒ คน) ต่อมาคนทั้งสองได้หย่ากัน บุตร ๒ คนที่เกิดกับนาง ข อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของนาง ข และนาง ข เบิกเงินช่วยเหลือบุตร ๒ คนตลอดมา ต่อมานาง ข มีสามีใหม่ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันและสามีใหม่มิได้รับราชการ นาง

ข เกิดบุตรกับสามีใหม่ ๑ คน เมื่อปี ๒๕๒๘ นาง ข จะทำเรื่องเบิกเงินช่วยเหลือบุตรที่เกิดจากสามีใหม่ ๑ คนนั้น ได้หรือไม่

ตอบ ตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร พ.ศ. ๒๕๒๑ ให้ข้าราชการมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือบุตรครอบครัวละไม่เกิน ๓ คน โดยนับตั้งแต่บุตรคนแรกเป็นลำดับไปจนถึงบุตรคนที่สาม ไม่ว่าบุตรจะเกิดจากการสมรสครั้งใด ตามปัญหาการที่นาง ข มีบุตรที่เกิดกับนาย ก ที่แท้จริงเพียง ๒ คน และเมื่อหย่ากับนาย ก แล้ว บุตร ๒ คนอยู่ในความอุปการะของนาง ข นาง ข ก็มีสิทธิเบิกเงินช่วยเหลือบุตรได้ทั้ง ๒ คน

และต่อมาเมื่อนาง ข มีบุตรเพิ่มอีก ๑ คนกับสามีใหม่ นาง ข ก็มีสิทธิเบิกเงินช่วยเหลือบุตรสำหรับบุตรคนที่ ๓ ได้ เพราะยังไม่เกิน ๓ คน

เรื่อง สิทธิของข้าราชการที่เกษียณอายุ

ถาม : สมาชิกเลขที่ จ.๐๐๖๑

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะทราบขั้นตอนในการที่ข้าราชการครบเกษียณอายุราชการ มีการปฏิบัติอย่างไร ดังนี้

๑. เมื่อข้าราชการครบเกษียณอายุราชการในปลายปีงบประมาณ ๒๕๒๙ (กันยายน ๒๕๒๙) จะต้องส่งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ในการขอรับบำเหน็จหรือบำนาญยื่นต่อผู้ใด และมีเอกสารที่จะต้องเตรียมส่งประการใดบ้าง

๒. เมื่อข้าราชการเกษียณอายุ จะเบิกค่าขนย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมได้บ้างหรือไม่ สมมุติว่า นาย ก รับราชการอยู่ที่อำเภอหนึ่งในจังหวัดลำปางมีความประสงค์จะขนย้ายครอบครัวไปอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เช่นนี้จะเบิกค่าขนย้ายได้หรือไม่ ถ้าเบิกได้จะส่งใบสำคัญที่จังหวัดลำปางหรือจังหวัดกำแพงเพชร และต้องส่งใบสำคัญภายในกี่วัน

ตอบ ๑. ในกรณีที่ข้าราชการครบเกษียณอายุราชการในปีงบประมาณใด ให้ผู้ที่เกษียณอายุมีสิทธิขอรับบำเหน็จหรือบำนาญได้ โดย

ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการขอรับ และการจ่ายบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๒๗ กล่าวคือ ให้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอรับตามแบบที่กรมบัญชีกลางกำหนดต่อเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่องบำเหน็จบำนาญของจังหวัด กรม ทบวง หรือกระทรวงที่ตนสังกัดอยู่ครั้งสุดท้าย ก่อนเกษียณอายุเพื่อเจ้าหน้าที่จะได้รวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในระเบียบดังกล่าว เช่น สมุดประวัติ หรือแฟ้มประวัติ คำสั่งบรรจุเข้ารับราชการ คำสั่งหรือแจ้งความการเกษียณอายุ สำเนาคำสั่งเลื่อนเงินเดือนในวันที่ ๓๐ กันยายน ของปีที่ย่อจากราชการ บันทึกรับรองเวลาทวีคูณ วันลาต่าง ๆ หลักฐานการโอน (ถ้ามี) หลักฐานเวลาราชการตอนเป็นทหารหรือตำรวจ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้เกษียณอายุจะต้องระบุในคำร้องให้ชัดเจนว่าจะขอรับบำเหน็จหรือบำนาญและรับทางกรม กระทรวง หรือจังหวัดใด หรือรับทางธนาคารที่มีข้อตกลงกับกระทรวงการคลัง โดยให้ยื่นก่อนครบเกษียณอายุประมาณ ๖ เดือน และเจ้าหน้าที่จะต้องรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้เสร็จเรียบร้อยภายใน ๖๐ วันนับแต่วันได้รับคำร้องแล้วส่งไปยังกระทรวงการคลัง โดยส่งตรงไปยังกองอนุมัติจ่าย ๒ (กองบำเหน็จบำนาญเดิม) กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เพื่อพิจารณาสั่งจ่ายบำเหน็จหรือบำนาญให้ต่อไป

๒. กรณีเกษียณอายุราชการ ข้าราชการมีสิทธิเบิกค่าขนย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม

ได้ ซึ่งภูมิลำเนาเดิมของข้าราชการได้แก่
ท้องที่ที่เริ่มรับราชการหรือกลับเข้ารับราชการใหม่ ผู้เดินทางซึ่งออกจากราชการ
(เกษียณอายุ) เบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
สำหรับตนเองและบุคคลในครอบครัวได้
เฉพาะค่าเช่าที่พัก ค่าพาหนะและค่าขนย้าย
สิ่งของส่วนตัวเท่านั้น และต้องกระทำภายใน
๑๘๐ วัน นับแต่วันออกจากราชการ ถ้าเกิน
ต้องได้รับความตกลงจากกระทรวงการคลัง
แต่ผู้เดินทางอาจเลือกเดินทางกลับท้องที่อื่น
ที่มีภูมิลำเนาเดิมก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาต
จากอธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่
กรณี แต่ค่าใช้จ่ายจะต้องไม่สูงกว่าค่าใช้จ่าย
ในการเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม

กรณีที่ นาย ก รับราชการอยู่ที่อำเภอ
หนึ่งในจังหวัดลำปาง มีความประสงค์จะขน
ย้ายครอบครัวไปยังอำเภอเมือง จังหวัดกา
แพงเพชร ถ้าจังหวัดที่ นาย ก ย้ายไปอยู่เป็น
ภูมิลำเนาเดิมของนาย ก ก็มีสิทธิเบิกค่าขน
ย้ายได้ตามสิทธิ แต่ถ้าจังหวัดที่ นาย ก จะ
ขนย้ายไปอยู่มิใช่เป็นภูมิลำเนาเดิม เช่น อาจ
จะเป็นบ้านเกิดของ นาย ก กรณีเช่นนี้ถ้าค่า
ใช้จ่ายในการเดินทางกลับไม่สูงกว่าค่าใช้จ่าย
ในการเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม เมื่อได้รับ
อนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว นาย ก
ก็มีสิทธิเบิกค่าขนย้ายได้

ส่วนการส่งเงินยืมในกรณีเดินทางกลับ
ภูมิลำเนาเดิม ให้ผู้ยืมส่งใบสำคัญคู่จ่ายและ
เงินเหลือจ่าย (ถ้ามี) ให้แก่ส่วนราชการที่จ่าย
เงินให้ยืม (จังหวัดลำปาง) โดยทางไปรษณีย์

ลงทะเบียนหรือธนาณัติ แล้วแต่กรณีภายใน
สามสิบวันนับจากวันได้รับเงิน

เรื่อง การลงชื่อในหนังสือ ราชการและการแต่งตั้งให้รักษา การในตำแหน่ง

ถาม : สมาชิกเลขที่ พ.๐๐๙๖

ข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบข้าราชการพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.
๒๕๒๖ เรื่องการลงชื่อและตำแหน่งในหนังสือ
ราชการซึ่งเกิดการสับสนในการปฏิบัติแก่
หัวหน้าส่วนราชการจังหวัด/อำเภอ เช่น
เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ฯลฯ ดังนี้

๑. กรณีที่หัวหน้าส่วนราชการจังหวัด
ไม่อาจปฏิบัติราชการได้หรือไม่สามารถ
ปฏิบัติราชการได้เป็นครั้งคราว เช่น ไป
ราชการท้องที่โดยรีบด่วน เป็นครั้งคราว
หรือติดการประชุม ฯลฯ ผู้ช่วยหัวหน้าส่วน
ราชการจังหวัดจะปฏิบัติหน้าที่แทนโดยอัตโนมัติโดยมิต้องมีคำสั่งจากผู้ว่าราชการจังหวัด
ให้รักษาราชการในตำแหน่งได้หรือไม่ หรือ
ว่าตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการฯ ไม่
สามารถลงชื่อแทนหัวหน้าส่วนฯ ได้ในทุก
กรณี เว้นแต่มีคำสั่งให้รักษาราชการใน
ตำแหน่งเท่านั้น

๒. ในทางปฏิบัติของหัวหน้าส่วนฯ ของ
หน่วยงานต่าง ๆ นั้น เมื่อหัวหน้าส่วนฯ ไม่อยู่
เช่น ติดประชุม ไปราชการท้องที่โดยเร่งด่วน

(เช่น ติดตามผู้ว่าฯ ติดตามเสด็จฯ) เป็นต้น ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนจะปฏิบัติหน้าที่แทนโดยลงชื่อแทนในการออกหนังสือ ออกคำธรรมเนียมใบอนุญาตและอื่น ๆ ในทันที จะมีความผิดทางกฎหมายหรือไม่ ส่วนการลงชื่อแทนในตำแหน่งนั้น บางหน่วยงานใช้คำว่า รักษาราชการแทนก็มี รักษาราชการในตำแหน่งก็มี หรือทำการแทนก็มี ไม่ทราบว่าเป็นการถูกต้องในทางปฏิบัติหรือไม่

๓. เมื่อหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดซึ่งเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาค เช่น ปศุสัตว์จังหวัด ฯลฯ ไม่สามารถปฏิบัติราชการได้เหมือนข้างต้น ถ้าจะให้หัวหน้าหน่วยงานซึ่งเป็นข้าราชการส่วนกลาง แต่มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เช่น สถานีตรวจและรักษาโรคสัตว์ สถานีผสมเทียม เป็นต้น ปฏิบัติราชการแทนได้หรือไม่ ถ้าได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีเจ้าสังกัดใครเป็นผู้ออกคำสั่งให้หัวหน้าหน่วยงานดังกล่าวไปรักษาราชการในตำแหน่งหรือรักษาราชการแทนตอบ

๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดไว้ในภาคผนวก ๓ การลงชื่อและตำแหน่ง ดังนี้

๑. หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมขึ้นไปหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ลงชื่อในหนังสือทุกกรณี นอกจากที่กำหนดใน ๒

การลงชื่อแทน ผู้ลงชื่อแทนจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือมอบอำนาจให้ปฏิบัติหน้าที่แทน รักษาราชการแทน ปฏิบัติ

ราชการแทน รักษาการในตำแหน่ง หรือทำการแทนตามที่มีกฎหมายกำหนด

๒. หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมขึ้นไปหรือผู้ว่าราชการจังหวัดจะกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดลงชื่อในหนังสือได้เฉพาะหนังสือที่อยู่ในหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น หรือของส่วนราชการซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของผู้ดำรงตำแหน่งและหนังสือดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กับส่วนราชการระดับกรมหรือจังหวัด

ผู้ลงชื่อตามวรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับต่ำกว่ากรมหรือหัวหน้าหน่วยงานจะมอบหมายเป็นหนังสือให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองลงไปเป็นผู้ลงชื่อแทนในเรื่องใดก็ได้

ตามบทบัญญัติข้างต้น กำหนดไว้มีความหมายว่า หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมขึ้นไป (อธิบดี ปลัดกระทรวง หรือตำแหน่งเทียบเท่า) หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้นที่จะเป็นผู้มีอำนาจลงชื่อในหนังสือราชการทุกกรณี เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น กรณีมีระเบียบกำหนดว่าการลงชื่อในเรื่องออกธรรมเนียมใบอนุญาต ถ้าหัวหน้าส่วนราชการไม่อยู่ก็ให้ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการลงชื่อแทนได้ ถ้าเป็นกรณีกำหนดไว้ชัดเจนแบบนี้ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการก็สามารถลงชื่อได้ แต่ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เฉพาะก็ไม่อาจกระทำได้ สำหรับในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมขึ้นไป หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

จะให้ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองหรือหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด ฯลฯ ลงชื่อในหนังสือได้ก็เฉพาะในกรณีที่หนังสือนั้นอยู่ในหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น หรือของส่วนราชการซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งการลงชื่อในหนังสือดังกล่าวต้องไม่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กับส่วนราชการระดับกรมหรือจังหวัดและในกรณีนี้หัวหน้ากองหรือหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดจะต้องมอบหมายเป็นหนังสือให้ตำแหน่งรองลงไปเป็นผู้ลงชื่อแทนและต้องเป็นกรณีไม่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กับส่วนราชการนั้น

ดังนั้น เมื่อหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด เช่น เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ฯลฯ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เป็นครั้งคราว และเป็นกรณีที่ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับเรื่องนี้กำหนดเรื่องการลงชื่อไว้อย่างชัดเจนแล้ว ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดจะปฏิบัติราชการแทนและลงชื่อในหนังสือราชการได้จะต้องเป็นกรณีที่หนังสือนั้นอยู่ในหน้าที่ของหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด และหนังสือดังกล่าวต้องไม่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กับส่วนราชการระดับจังหวัดเท่านั้น ซึ่งการจะดำเนินการข้างต้นได้นั้น หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดจะต้องมอบหมายโดยทำเป็นหนังสือให้กับผู้ดำรงตำแหน่งรองลงไป

๒. “ปฏิบัติหน้าที่แทน” ใช้ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี

คนใดคนหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรี เพราะนายกรัฐมนตรีตาย หรือขาดคุณสมบัติ และคณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่ หรือถ้าไม่มีตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

“รักษาราชการแทน” กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดว่า การรักษาราชการแทน ให้ใช้ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงฯ ปลัดกระทรวง รองปลัดกระทรวง อธิบดี รองอธิบดี เลขานุการรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการระดับกอง หรือหัวหน้าส่วนราชการระดับแผนก หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

“รักษาการในตำแหน่ง” กำหนดไว้ในมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งคำว่า รักษาการในตำแหน่งใช้ในกรณีที่ตำแหน่งข้าราชการว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติราชการได้เป็นครั้งคราว ซึ่งเป็นกรณีมิใช่ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ก็ให้ผู้บังคับบัญชา

แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนที่เหมาะสมรักษา
การในตำแหน่งนั้นชั่วคราวได้ ซึ่งกรณีเช่นนี้
กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งได้
เป็นคราว ๆ เมื่อมีตำแหน่งว่าง หรือผู้ดำรง
ตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเพื่อ
ความเหมาะสมแก่สถานการณ์เป็นครั้งคราว
ไป

“ทำการแทน” ก็บัญญัติไว้ในกฎหมาย
บริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งใช้ในกรณีดังนี้

(ก) ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบ
อำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองผู้ว่าราชการ
จังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหัวหน้า
ส่วนราชการจังหวัด คนใดทำการแทนตาม
ระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และ
ต้องไม่ใช่ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อ
บังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นกำหนด
เรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น

(ข) ในกรณีที่นายอำเภอมอบอำนาจ
โดยทำเป็นหนังสือให้หัวหน้าส่วนราชการ
อำเภอคนใดคนหนึ่งทำการแทน และต้องไม่ใช่
ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ
มติคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นกำหนดเรื่องการ
มอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น

ดังนั้น ตามที่เป็นปัญหา เมื่อหัวหน้าส่วน
ราชการจังหวัดไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติราชการ
ได้ ก็จะต้องพิจารณาก่อนว่ามีกฎหมาย
หรือระเบียบปฏิบัติกำหนดให้ผู้ช่วยหัวหน้า
ส่วนปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าส่วนไว้โดย

เฉพาะหรือไม่ ถ้ามีก็สามารถดำเนินการได้
ตามที่กฎหมายกำหนด แต่ถ้าไม่มีกรณีจะให้ผู้
ช่วยหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดปฏิบัติราชการ
แทนก็จะต้องมีการมอบหมายโดยทำเป็น
หนังสือตามที่กำหนดไว้ในระเบียบงานสาร
บรรณ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ผู้ช่วยหัวหน้าส่วน
ราชการที่ได้รับมอบหมายก็สามารถปฏิบัติ
ราชการแทนโดยสามารถลงชื่อในหนังสือ
ราชการที่ไม่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กับส่วน
ราชการนั้นได้ แต่ถ้าหากต้องการให้ผู้ช่วย
หัวหน้าส่วนราชการปฏิบัติหน้าที่ หรือลงชื่อ
ในหนังสือได้เช่นเดียวกับหัวหน้าส่วนราชการ
จังหวัดซึ่งไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เป็น
ครั้งคราว กรณีก็จะต้องดำเนินการแต่งตั้ง
ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดไปรักษา
การในตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด
นั้น ตามนัยมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘
ซึ่งในกรณีที่เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนี้
จะมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

ส่วนกรณีที่ว่าผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการ
จังหวัดปฏิบัติราชการโดยลงชื่อแทนใน
การออกหนังสือ ออกค่าธรรมเนียมใบอนุญาต
และอื่น ๆ นั้นก็ต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป
ว่าได้มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้เกี่ยวกับ
เรื่องการลงชื่อในเอกสารสิทธินั้น ๆ หรือ
ไม่ ถ้าหากได้มีการกำหนดไว้ว่า ถ้าหัวหน้า
งานไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้ผู้ช่วยหัวหน้า
งานลงชื่อในเอกสารสิทธิแทนได้ กรณีเช่นนี้
ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการก็สามารถลงชื่อ

ได้ แต่ถ้าไม่ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจน กรณีเช่นนี้ผู้ช่วยก็ไม่อาจกระทำได้

๓. การดำเนินการแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งต้องดำเนินการต่อเมื่อมีตำแหน่งข้าราชการว่างลงหรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ข้าราชการที่เห็นสมควรรักษาการในตำแหน่งนั้นชั่วคราวได้ และผู้บังคับบัญชาที่จะเป็นผู้สั่งการได้นั้นจะต้องเป็นอธิบดีหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจบังคับบัญชาในตำแหน่งนั้นเท่านั้น ดังนั้น ตามที่หารือมานี้ เมื่อหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดไม่อาจปฏิบัติราชการได้ อธิบดีจะสั่งให้ข้าราชการใด ๆ ที่เห็น

สมควรหรือหัวหน้าหน่วยงานซึ่งเป็นข้าราชการส่วนกลาง แต่มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคไปรักษาการในตำแหน่งนั้นได้

สำหรับการดำเนินการแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งต้องดำเนินการต่อเมื่อมีตำแหน่งข้าราชการว่างลงหรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ อาจล่าช้าและเกิดผลเสียแก่ทางราชการได้ การแก้ปัญหาในเรื่องนี้ก็โดยดำเนินการให้อธิบดีมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนตามนัยข้อ ๔๒ วรรคสุดท้ายแห่งประกาศคณะปฏิบัติฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๑๕ ซึ่งมีส่วนราชการต่าง ๆ หลายแห่งได้มอบอำนาจในเรื่องเช่นนี้ไว้แล้ว

* งานด่วน!! เราธิบดีชอบ *

พิมพ์หนังสือระบบออฟเซท 7 วันได้

โทร. 5793352 ไรอพิมพ์ พันนี้

รับพิมพ์ แผ่นที่พิเศษ หนังสือ เอกสารทางวิชาการ
วิทยานิพนธ์ แด่ตติลลิต หนังสืออนุสรณ์ หนังสืองานศพ
และหนังสือที่ระลึกต่างๆ ในระบบออฟเซท 7 วันได้

งานด่วน รวดเร็ว ทั้ใจ ตรงต่อเวลา

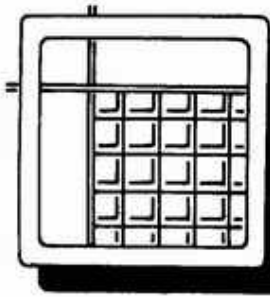
อย่าสิห สิหที่อื่นหิปัญหา ไม้หิเวลา หา.. ฟันนี้

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี้ ฟันบลิซซิง

FUNNY PUBLISHING LIMITED PARTNERSHIP

๓๔๑/๑ ซอยเสนานิคม ๑ แขวง ร.ร. สมุทรโศติ ๓ พหลโยธิน กทม. โทร. 5793352

กฎหมายและระเบียบใหม่ พร้อมคำอธิบาย

ที่ นร ๐๖๑๐/ว ๒

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

เรื่อง การรับรองหลักสูตรการศึกษาของส่วนราชการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาข้าราชการ โดยเป็น
โครงการร่วมระหว่างส่วนราชการกับสถาบันการศึกษา
เรียน (กระทรวง ทบวง กรม และจังหวัด)

ตามที่ส่วนราชการบางแห่งได้ขอให้ ก.พ. รับรองหลักสูตรการศึกษาบางหลักสูตร ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ส่วนราชการนั้นได้จัดขึ้นโดยร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาข้าราชการในสังกัด โดยคาดหวังว่าผู้ที่เข้าอบรมตามหลักสูตรดังกล่าวจะมีความรู้ความสามารถทางวิชาการสูงขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ การงาน การดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม นั้น

ปรากฏว่า หลังจากที่ ก.พ. ได้พิจารณารับรองหลักสูตรดังกล่าวไปแล้ว ส่วนราชการนั้น ๆ ก็มักจะขอให้ ก.พ. พิจารณากำหนดให้หลักสูตรนั้นใช้ทดแทนคุณวุฒิที่ ก.พ. ได้กำหนดให้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งบางตำแหน่งต่อไปอีกด้วย

ก.พ. ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วมีความเห็นว่า โดยที่หลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมที่ส่วนราชการแต่ละแห่งจัดขึ้นนั้น มีข้อแตกต่างกันหลายประการ ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรด้านคุณวุฒิของผู้เข้าศึกษา และด้านกำหนดระยะเวลาศึกษา เป็นต้น เนื่องจากหลักสูตรที่กำหนดขึ้นแต่ละหลักสูตรจำเป็นต้องกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละส่วนราชการซึ่งแตกต่างกัน ดังนั้นหลักสูตรในลักษณะดังกล่าวบางหลักสูตรจึงอาจใช้แทนบางคุณวุฒิที่ ก.พ. ได้กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งได้ และบางหลักสูตรก็อาจใช้แทนได้

เพื่อมิให้เกิดปัญหาในเรื่องที่ ก.พ. ไม่อาจพิจารณาให้ใช้หลักสูตรในลักษณะเช่นนี้ทดแทนคุณวุฒิที่ ก.พ. กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งบางตำแหน่งได้ ก.พ.จึงได้มีมติให้แจ้งมายังส่วนราชการต่าง ๆ ว่าในกรณีที่ส่วนราชการใดประสงค์จะจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาข้าราชการ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา และมีความประสงค์ที่จะขอใช้หลักสูตรดังกล่าวทดแทนคุณวุฒิที่ ก.พ. ได้กำหนดให้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งใด ก็ขอให้ส่งรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรนั้นไปให้ ก.พ. พิจารณาให้ความเห็นชอบเสียชั้นหนึ่งก่อนที่จะดำเนินการจัดตั้งหลักสูตรนั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

สำราญ ถาวรายุศม์
(นายสำราญ ถาวรายุศม์)

รองเลขาธิการ ก.พ.

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการ

โทร. ๒๘๒๗๓๕๑

อธิบาย

หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๐/ว. ๒ ลว. ๒๕ ก.พ. ๒๕๒๙

เรื่อง การรับรองหลักสูตรการศึกษาของส่วนราชการที่จัดขึ้นเพื่อ
พัฒนาข้าราชการ โดยเป็นโครงการร่วมระหว่างส่วนราชการ
กับสถาบันการศึกษา

การออกหนังสือเวียนฉบับนี้มีเหตุผลอย่างไร

เหตุผลในการออกหนังสือเวียนฉบับนี้ เนื่องมาจากการที่ส่วนราชการต่าง ๆ ได้ร่วมกับสถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาข้าราชการในสังกัดให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการสูงขึ้น และนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน เมื่อ ก.พ. รับรองหลักสูตรดังกล่าวแล้ว ส่วนราชการต่าง ๆ มักจะขอให้ ก.พ. กำหนดให้หลักสูตรนั้น ๆ ทดแทนคุณวุฒิที่ ก.พ. ได้กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งบางตำแหน่งด้วย โดยที่หลักสูตรการศึกษา และมีกรอบที่ส่วนราชการจัดขึ้นแตกต่างกันไป ทั้งด้านวัตถุประสงค์ ด้านคุณวุฒิผู้เข้าศึกษา และด้านระยะเวลา ซึ่งบางหลักสูตรอาจใช้แทนคุณวุฒิที่ ก.พ. กำหนดได้ บางหลักสูตรก็มีอาจใช้แทนได้ ก.พ. จึงได้ออกหนังสือเวียนฉบับดังกล่าว เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในการขอให้ ก.พ. พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน

สาระสำคัญของหนังสือฉบับนี้มีอย่างไร

หนังสือฉบับนี้มีสาระสำคัญคือ ส่วนราชการใดจะจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาข้าราชการโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา และประสงค์ที่จะขอใช้หลักสูตรดังกล่าวทดแทนคุณวุฒิที่ ก.พ. ได้กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งใด ก็ขอให้ส่งหลักสูตรนั้นไปให้ ก.พ. พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะดำเนินการจัดตั้งหลักสูตรนั้นขึ้น

ที่ นร ๐๖๐๘/ว.๓

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กท ๑๐๓๐๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๒๕

เรื่อง การเพิ่มประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง
เรียน (เวียนกระทรวง ทบวง กรม)

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๖๑๐/ว.๑ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ และที่ นร
๐๖๐๘/ว.๔ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีแสดงสายงานและตำแหน่งที่ ก.พ. กำหนดให้เพิ่มประกาศนียบัตรมัช-
ธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑ หรือวิชาอาชีพ ๒) เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับ
ตำแหน่ง

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ่มติ ก.พ. เรื่องการกำหนดเงินเดือนของผู้ได้รับประกาศนียบัตร-
มัธยมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน และเรื่องการเพิ่มประกาศ-
นียบัตรดังกล่าวเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของตำแหน่งต่าง ๆ ในระดับ ๑ ไว้ใน
มาตรฐานกำหนดตำแหน่งมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ ความแจ้งแล้ว นั้น

บัดนี้ ก.พ. ได้มีมติให้เพิ่มคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของตำแหน่งระดับ ๑ และ
ระดับ ๒ ในสายงานต่าง ๆ ไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งจากที่กำหนดไว้ในหนังสือสำนัก-
งาน ก.พ. ที่ สร ๐๖๐๘/ว.๔ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๗ อีกดังนี้

๑. ให้เพิ่มประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑) หรือประกาศนียบัตร-
มัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๒) ในกลุ่มวิชาเกษตรกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม
ช่างอุตสาหกรรม ศิลปหัตถกรรม และศิลปกรรม ซึ่งได้เทียบเป็นประกาศนียบัตรทางต่าง ๆ
ไว้ตามบัญชีเทียบประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายแนบท้ายหนังสือสำนักงาน ก.พ.
ที่ นร ๐๖๐๘/ว.๔ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ของตำแหน่งระดับ ๑ ในสายงานต่าง ๆ รวม
๗๓ สายงาน เช่น ให้เพิ่มประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑) หรือประกาศ-
นียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๒) ในกลุ่มวิชาพาณิชยกรรม ซึ่งได้เทียบเป็น
ประกาศนียบัตรทางพาณิชยกรรม เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของตำแหน่งเจ้าหน้าที่-
ธุรการ ๑ ในสายงานเจ้าหน้าที่ธุรการ เป็นต้น ดังปรากฏรายละเอียดตามบัญชีแนบท้าย
หนังสือนี้*

หมายเหตุ รายละเอียดตามบัญชีแนบท้ายหนังสือเวียนฉบับนี้ สำนักงาน ก.พ. ได้เวียนให้
ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบแล้ว หากท่านมีความประสงค์ที่จะได้เพื่อใช้ประโยชน์
โปรดติดต่อขอได้ที่ กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือนที่ ๒ สำนักงาน ก.พ.

วารสารข้าราชการ ๔๘

๒. ให้เพิ่มคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของตำแหน่งระดับ ๒ ในสายงานต่าง ๆ ดังกล่าวในข้อ ๑ เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

๒.๑ ในกรณีเลื่อนผู้ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑) ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับ ๒ ให้กำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในระดับ ๑ หรือที่ ก.พ.เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า ๔ ปี

๒.๒ ในกรณีเลื่อนผู้ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๒) ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับ ๒ ให้กำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในระดับ ๑ หรือที่ ก.พ.เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) โสรัจ สุจริตกุล
(นายโสรัจ สุจริตกุล)
เลขาธิการ ก.พ.

กองตำแหน่งและอัตราเงินเดือนที่ ๒
โทร. ๒๘๑๓๓๓๓ ต่อ ๑๑๘, ๑๒๔

คำอธิบาย

หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร. ๐๖๐๘/ว. ๓ ลว.๑๑ มี.ค. ๒๕๒๕

เรื่อง การเพิ่มประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นคุณสมบัติ
เฉพาะสำหรับตำแหน่ง

การออกหนังสือเวียนฉบับนี้มีเหตุผลอย่างไร

เหตุผลในการออกหนังสือเวียนฉบับนี้สืบเนื่องมาจากการที่ ก.พ. ได้พิจารณากำหนดอัตราเงินเดือนของผู้ได้รับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายใหม่ และเพิ่มประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑ และวิชาอาชีพ ๒) เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ ในระดับ ๑ ไปนั้น โดยที่การเพิ่มวุฒิดังกล่าวเดิมกำหนดเพียงว่า เทียบกับวุฒิทางใดก็ให้เพิ่มในตำแหน่งที่กำหนดวุฒิทางนั้น ๆ ไว้ได้โดยไม่ได้ระบุว่าบรรจุในสายงานใด และผู้มีวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑ และวิชาอาชีพ ๒) ในการเลื่อนระดับตำแหน่งจากระดับ ๑ ให้สูงขึ้นเป็นระดับ ๒ จะต้องดำรงตำแหน่งในระดับ ๑ หรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นระยะเวลาเท่าใดจึงจะเลื่อนได้ จึงได้ออกหนังสือเวียนฉบับนี้เพื่อกำหนดว่า วุฒิดังกล่าวจะบรรจุในสายงานใดได้บ้าง และหากจะเลื่อนเป็นระดับ ๒ จะต้องดำรงตำแหน่งในระดับ ๑ เป็นระยะเวลาเท่าใด

สาระสำคัญของหนังสือฉบับนี้มีอย่างไร

หนังสือฉบับนี้มีสาระสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. เพิ่มวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑ และวิชาอาชีพ ๒) ของตำแหน่งระดับ ๑ ในสายงานต่าง ๆ รวม ๗๓ สายงาน

๒. เพิ่มคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของตำแหน่งระดับ ๒ ในสายงานต่าง ๆ ทั้ง ๗๓ สายงาน ในกรณีการเลื่อนผู้มีวุฒิตามข้อ ๑ ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับ ๒ ได้กำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งในระดับ ๑ หรือที่ ก.พ. เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าระยะเวลาดังนี้

- ผู้มีวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๑) ไม่น้อยกว่า ๔ ปี
- ผู้มีวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิชาอาชีพ ๒) ไม่น้อยกว่า ๒ ปี

เก็ด็ดบธืหาธ

ชิมไฟนี

ประสิททธิภาพและประสิททธิผล

จุโรเฉลิม บุญไทย

ประสิททธิภาพในการผลิต เป็นคุณภาพอย่างหนึ่งที่ยากจะอธิบายให้เข้าใจได้ตรงกัน เพราะประสิททธิภาพในการผลิตในความหมายของคน ๆ หนึ่ง ก็อาจจะต่างกับประสิททธิภาพในการผลิตของใครบางคน และอาจจะเป็นการไร้ประสิททธิภาพในการผลิตของอีกหลาย ๆ คน

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับประสิททธิภาพกับประสิททธิผลอยู่เรื่องหนึ่ง เรื่องนี้เป็นเรื่องคลาสสิก ท่านอาจจะต้องป็นบัน ไคอ่าน ผู้เขียนก็กำลังป็นบัน ไคเขียนอยู่เหมือนกัน

ที่ว่าป็นเรื่องคลาสสิก เพราะป็นเรื่องเกี่ยวกับประสิททธิภาพและประสิททธิผลของวงชิมไฟนี ออเคสตราโน่น ดั่งนั้นก่อนอื่นขออนุญาตเล่าให้ฟังนิดหน่อยเกี่ยวกับวงออเคสตรา ตามที่ได้ค้นมาจากสารานุกรม เมื่อมีบางท่านยังไม่ได้สนใจจริง ๆ จัง ๆ เวลาเล่าเรื่องจะได้ निकออก และสนุกไปด้วยกัน

วงออเคสตรา ป็นวงดุริยางค์ขนาดใหญ่ ใช้เครื่องดนตรีและผู้บรรเลงจำนวนมาก อาจใช้เครื่องดนตรีถึง 100 ชิ้นหรือมากกว่า ป็นการบรรเลงเพลงชั้นสูง ต้องเลือกเครื่องดนตรี เลือกเพลงที่ดี มีนักดนตรีที่มีฝีมือ ผู้กำกับวง ผู้อำนวยการเพลง (conductor) ต้องมีความชำนาญเพลงจึงจะมีคุณค่า ผังการจัดวงออเคสตราจะป็นดั่งนี้

ส่วนซิมโฟนี เป็นบทประพันธ์เพลงที่ส่วนมากจะแต่งขึ้นให้วงออเคสตราเล่น เป็นบทประพันธ์เพลงที่ยาว มักจะมี ๓ ถึง ๔ ท่อน ที่เรียก movements แต่ละท่อนจะแตกต่างกันอย่างสุดเหวี่ยงในด้านกัญแจตว์โน้ต การให้อารมณ์ (ฝรั่งเรียกมู้ด) ท่วงทำนอง และจังหวะ แต่อย่างไรก็ตามจะอยู่ในระดับเสียงเดียวกัน

ซิมโฟนีออเคสตรา ก็คือวงออเคสตราที่เล่นซิมโฟนีนั่นเอง

แล้วท่านเคยได้ยิน ซิมโฟนีที่ไม่จบ (Unfinished Symphony) ของ ชูเบิร์ตไหม มันเป็นชื่อที่นิยมใช้เรียก ซิมโฟนีหมายเลข ๘ ของชูเบิร์ต ว่ากันว่า เป็นบทประพันธ์ที่เขียนออกมาจากกันขึงของหัวใจของชูเบิร์ตทีเดียวเชียว แต่แกแต่งไว้แค่ ๒ บทเท่านั้น ขาดบทที่ ๓ กับ ๔ ถึงได้เรียกว่า ซิมโฟนีที่ไม่จบ

ทีนี้ก็ขอเริ่มเล่าเรื่องกันเลย

นานมาแล้ว ยังมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านประสิทธิภาพคนหนึ่ง ได้รับบัตรเชิญเข้าชม Unfinished Symphony ของชูเบิร์ต วันรุ่งขึ้นแกก็ส่งรายงานเกี่ยวกับคอนเสิร์ตที่ได้ชมให้กับหัวหน้าหน่วยจัดคอนเสิร์ต ดังนี้

บันทึกถึงหัวหน้าหน่วยปฏิบัติการ :

ขอบคุณสำหรับตัวเข้าชม ผมมีความเห็นเกี่ยวกับคอนเสิร์ตครั้งนี้ ดังนี้ ข้อหนึ่ง ในระหว่างการแสดง นักเป่าปี่โอโบ ๔ คน อยู่ว่าง ๆ ไม่มีอะไรทำเป็นเวลานานทีเดียว น่าจะลดจำนวนคนลงได้ และควรกระจายการเป่าไปทั่ว ๆ เพลง อันจะเป็นการขจัดปัญหาการเป่าปี่อย่างรีบเร่งในบางช่วงของเพลง

ข้อสอง นักไวโอลินทั้ง ๑๒ คน เล่นโน้ตชุดเดียวกันทั้งหมด อันเป็นการทำงานซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น น่าจะลดจำนวนเจ้าหน้าที่ในส่วนนี้ลงได้ เป็นจำนวนมาก หากต้องการให้เสียงดังกระหึ่มสะก้อ น่าจะใช้เครื่องขยายเสียง ไฟฟ้าแทน

ข้อสาม จะต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการเล่นเสียงที่น้อยกว่า ครึ่งเสียง (demi semiquavers) ซึ่งเป็นความประณีตที่เกินไปหน่อย ขอแนะนำว่า ตัวโน้ตทั้งหมดน่าจะให้รวมกันอยู่ใกล้ ๆ บริเวณครึ่งเสียงให้มากที่สุด หากทำดังนี้ จะทำให้ใช้ผู้ฝึกหัดและผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถต่ำลงมาได้

ข้อสี่ ไม่เห็นจะมีประโยชน์ตรงไหนที่ต้องให้คนเป่าแตร เป่าขำ ๆ กับที่พวกเครื่องสายได้เล่นไปแล้ว

หากได้มีการกำจัดตอนที่ไม่ว่าจำเป็นออกไปแล้วละก็ เวลาของเพลงที่ใช้จะลดลงเหลือเพียง ๒๐ นาที และถ้าซูเบิร์ตได้ทราบความเหล่านี้ เขาก็อาจจะมีเวลาเหลือพอที่จะให้ซิมโฟนีจบลง ไปตั้งนานแล้วก็ได้

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า บางทีการเพิ่มประสิทธิภาพก็ไม่จำเป็นที่จะต้องไปด้วยกันกับการเพิ่มประสิทธิผล

ท่านผู้บริหารละ เมื่อท่านมุ่งแต่จะเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานนั้น คิดบ้างหรือเปล่าว่ามันทำให้ประสิทธิผลเพิ่มขึ้นด้วยหรือไม่ หากยังไม่เคยคิดก็น่าจะเริ่มคิดได้แล้ว เพราะท่านก็ได้เห็นแล้วว่า บางครั้งประสิทธิภาพกับประสิทธิผลมันไม่ได้ไปด้วยกันซักหน่อย ดังนิทานที่ได้เล่าจบไป

มูมสรรหาข้าราชการ

ผลการศึกษาวิเคราะห์

ปัญหาในการสรรหาบุคคลเข้ารับ ราชการในสายวิชาชีพ วิศวกรรมศาสตร์

สุจินต์ เรืองสวัสดิ์

เนื่องจากส่วนราชการต่าง ๆ ประสบปัญหาในเรื่องการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการในสายวิชาชีพบางสาขา เช่น สายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ช่างภาพ ฯลฯ เป็นต้น กองการสอบ สำนักงาน ก.พ. จึงได้จัดให้มีโครงการสรรหาบุคคลในวิชาชีพบางสาขาเข้ารับราชการ โดยได้ดำเนินการรวบรวมชื่อบุคคลผู้สำเร็จการศึกษาในวิชาชีพบางสาขาไว้ และเมื่อมีส่วนราชการได้รับสมัครผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาดังกล่าวก็จะแจ้งข่าวการสมัครเข้ารับราชการให้ทราบ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือส่วนราชการสรรหาอีกทางหนึ่ง การดำเนินการดังกล่าวสามารถช่วยเหลือส่วนราชการได้ไม่มากเท่าที่ควร เพราะยังไม่สามารถช่วยให้ส่วนราชการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในบางสาขาตามต้องการได้ ดังนั้น กองการสอบจึงเห็นควรให้มีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเข้ารับ

รับราชการในสายวิชาชีพบางสาขาขึ้น โดยเลือกศึกษาวิเคราะห์ในสายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์เป็นอันดับแรก

การศึกษาระยะที่ปัญหาในการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการในสายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบว่า ส่วนราชการที่มีตำแหน่งหรือสายงานที่ต้องใช้บุคคลผู้สำเร็จการศึกษาในสายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์นั้น มีปัญหาที่เกี่ยวกับการสรรหาอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไข ในอันที่จะให้ส่วนราชการได้บุคคลที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาชีพเหล่านี้มาปฏิบัติราชการได้มากยิ่งขึ้น

ปัญหาของส่วนราชการที่มีตำแหน่งหรือสายงานทางวิศวกรรมศาสตร์

ปัญหาของส่วนราชการในเรื่องการสรรหาบุคคลผู้สำเร็จการศึกษาในสายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์ทุกสาขาเข้ารับราชการมีดังนี้

๑. มีผู้สมัครให้ทำการคัดเลือกน้อย จำนวนผู้สมัครไม่เพียงพอกับความต้องการ เนื่องจากส่วนราชการไม่เป็นที่น่าสนใจ

๒. ไม่มีปัญหาในเรื่องจำนวนผู้สมัครเข้าทำการคัดเลือก แต่มีปัญหาคือ ผู้สมัครเหล่านี้ไม่ผ่านการคัดเลือก

๓. มีผู้สมัครบางราย เมื่อผ่านการคัดเลือกแล้ว แต่ไม่รายงานตัว ขอสละสิทธิ์การบรรจุเนื่องจาก

ก. ไม่ชอบลักษณะงานของกองที่จะไปทำ

ข. ระหว่างการรอเรียกบรรจุ ได้ทำงานที่อื่นก่อน

๔. เมื่อได้รับการบรรจุแล้ว ปฏิบัติงานอยู่ได้ไม่นาน มักขอโอนย้ายไปส่วนราชการอื่น หรือขอลาออก เพื่อไปประกอบอาชีพส่วนตัว ทำงานภาคเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจ

๕. บางส่วนราชการไม่ประสงค์ที่จะรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาวิศวกรรมศาสตร์จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา หรือวิศวกรรมศาสตร์ที่มีหลักสูตรต่อจากชั้น ปวส.

๖. วิศวกรส่วนใหญ่มักจะทำงานอื่นนอกเหนือจากรับราชการด้วย ทำให้ปฏิบัติราชการได้ไม่เต็มที่

๗. การขอโอน ย้าย ลาออกบ่อย ๆ ทำให้หัวหน้าส่วนต้องเสียเวลาในการฝึกวิศวกรใหม่ ๆ อยู่เสมอ

จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ มีปัญหาที่เกิดขึ้นเหมือนกันแทบทุกส่วนราชการที่มีสายงานวิศวกรรมศาสตร์

และนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมาก คือ ปัญหาในเรื่องการโอน ย้าย และลาออก

สาเหตุของการโอน ย้าย ลาออก

๑. คำตอบแทน เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างภาครัฐบาล ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจ จะเห็นว่าภาครัฐบาลให้เงินเดือนต่ำกว่าภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ เมื่อภาคเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจเปิดรับสมัครบุคคลผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมุ่งไปสมัคร เมื่อสอบได้ก็จะขอลาออกจากที่เดิม ทำให้เกิดปัญหาต้องเรียกคนมาบรรจุใหม่หรือต้องรับสมัครใหม่อยู่เสมอ ๆ

๒. วิศวกรส่วนใหญ่ชอบทำงานภาคสนาม เมื่อต้องไปปฏิบัติราชการในตำแหน่งที่เป็นวิชาการ จึงมักไม่ค่อยอยู่นานและพยายามย้ายงานใหม่

๓. โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งที่อยู่ในส่วนราชการในแต่ละแห่งไม่เท่ากัน เนื่องจากลักษณะงานไม่ส่งเสริมให้ก้าวหน้าในระดับที่สูงขึ้น

๔. ตำแหน่งที่ได้รับการบรรจุเป็นตำแหน่งที่ไม่ตรงกับสายงานหลัก ในตอนแรกเมื่อยังไม่มีงานทำก็สมัครไว้ก่อน เมื่อส่วนราชการอื่นเปิดรับสมัครในตำแหน่งที่ตรงสายงานมากกว่าจึงไปสมัครใหม่และส่วนราชการก็ยังเปิดโอกาสให้มีการรับโอนได้ จึงทำให้มี

ปัญหาในเรื่องการขอโอน หรือย้าย ไปอยู่ส่วนราชการอื่นเป็นจำนวนมาก

๕. ตำแหน่งที่อยู่ในส่วนภูมิภาค วิศวกรส่วนใหญ่ไม่ชอบไปประจำอยู่ต่างจังหวัด เนื่องจากเงินเดือนข้าราชการน้อย บ้านพักข้าราชการมีไม่เพียงพอ ต้องหาบ้านอยู่เอง และงานพิเศษหาได้ยาก ดังนั้น ตำแหน่งที่อยู่ในภูมิภาค จึงหาคนไปบรรจุได้ยาก สำหรับผู้ที่บรรจุอยู่แล้ว มักจะขอลาออกหรือโอน ย้าย อยู่เสมอ

๖. เนื่องจากตลาดแรงงานยังมีความต้องการมาก ทำให้ผู้ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาชีพเหล่านี้มีโอกาสเลือกงานได้มาก เมื่อไม่พอใจในลักษณะงานที่ตนรับหน้าที่อยู่ก็จะขอโอนหรือย้ายไปอยู่ในส่วนราชการอื่น ๆ ประกอบกับวุฒิวิศวกรรมศาสตร์ โดยมติของ ก.พ.อนุมัติให้เป็นวุฒิที่ใช้คัดเลือกได้ ไม่ต้องทำการสอบแข่งขัน ทำให้ง่ายต่อการที่จะมาสมัครงานใหม่ เมื่อไม่พอใจในงานที่ทำอยู่เดิม และส่วนใหญ่ไม่ต้องสอบข้อเขียน เมื่อผ่านการคัดเลือกก็ขอโอนย้ายได้ง่าย

สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการในสายอาชีพวิศวกรรมศาสตร์ กล่าวได้ว่า ปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นในส่วนราชการต่าง ๆ นี้เองมาจากส่วนราชการยังขาดแรงจูงใจในด้าน

ต่าง ๆ ที่สำคัญยิ่ง ได้แก่ ค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในอาชีพ

ในด้านค่าตอบแทน จะเห็นได้ว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์นั้น ยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมาก ดังนั้นจึงเกิดการแข่งขันเพื่อประมูลตัวบุคลากรภาคเอกชนจะให้ค่าตอบแทนแรงงานสูงกว่าภาครัฐบาล ๒-๓ เท่า ส่วนรัฐวิสาหกิจก็ให้เงินเดือนสูงกว่าส่วนราชการ ทั้งยังมีสวัสดิการต่าง ๆ ที่ดีกว่าอีกด้วย และเนื่องจากสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันค่าครองชีพสูงมาก ดังนั้นค่าตอบแทนจึงเป็นแรงจูงใจประการสำคัญที่สุดในการเลือกงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสายวิชาชีพเหล่านี้

สำหรับในด้านความก้าวหน้าในอาชีพนั้น เนื่องจากสำเร็จการศึกษาในสายอาชีพเดียวกัน แต่ทำงานต่างส่วนราชการกัน โอกาสความก้าวหน้าในตำแหน่งต่างกัน ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบระหว่างกัน โดยเฉพาะถ้าผู้ใดได้รับการบรรจุในตำแหน่งที่สายงานวิศวกรรมศาสตร์เป็นสายงานหลักของส่วนราชการนั้น โอกาสความก้าวหน้าในตำแหน่งย่อมจะไปได้ไกลกว่าส่วนราชการที่มีตำแหน่งที่ใช้วุฒิวิศวกรรมศาสตร์ แต่ไม่ใช่ตำแหน่งในสายงานหลัก ฉะนั้น トラบใดที่โอกาสความก้าวหน้าในตำแหน่งที่อยู่ในส่วนราชการในแต่ละแห่งยังต่างกัน ไม่เท่ากัน ปัญหาในเรื่องการขอโอนย้ายก็ไม่อาจลดลงได้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อลดปัญหาของส่วนราชการในเรื่องการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการในสายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์ และเพื่อให้ส่วนราชการได้บุคคลผู้สำเร็จการศึกษาในสายวิชาชีพเหล่านี้ไปปฏิบัติราชการ

๑. ควรหามาตรการที่จะจูงใจให้ผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาชีพเหล่านี้เข้ารับราชการ เช่น

- ให้เพิ่มค่าตอบแทนเป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะในตำแหน่งที่ไม่มีคนสมัครใจไปจริง ๆ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจนด้วยว่า ตำแหน่งใด ในลักษณะงานเช่นไร ในส่วนราชการใดบ้าง ควรจะให้ได้รับค่าตอบแทนเป็นกรณีพิเศษ การให้ได้รับค่าตอบแทนเป็นกรณีพิเศษนี้ จะจ่ายให้เฉพาะผู้ที่อยู่ในตำแหน่งซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น ถ้าย้ายหรือโอนไปอยู่ที่อื่น ค่าตอบแทนเป็นกรณีพิเศษนี้จะถูกยกเลิกไป

- ให้หลักประกันความมั่นคงว่า จะมีความก้าวหน้าในอาชีพ ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งอะไร ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ในสายงานหลักก็ตาม

- ให้ทุนการศึกษา เช่น ไปศึกษาต่อต่างประเทศ แต่มีข้อผูกพันทางสัญญาโดยให้กลับมารับราชการในกรมเดิม

๒. สำหรับผู้ที่จะต้องไปประจำในต่างจังหวัด ควรมีบ้านพักให้ เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า เงินเดือนข้าราชการนั้นน้อยมาก เมื่อต้องไปประจำในต่างจังหวัดและต้องเข้าบ้านอยู่เอง งานพิเศษก็หาได้ยาก ทำให้ไม่

มีคนสมัครใจไปอยู่ต่างจังหวัด

๓. สำหรับในส่วนราชการบางแห่งที่ลักษณะงานไม่จำเป็นถึงขั้นที่จะต้องใช้ผู้ที่จบวิศวกรรมศาสตร์ ผู้ที่จบ ปวส. สายวิศวกรรมก็อาจทำงานแทนได้ ควรให้มีการตกลงกับ ก.พ. เพื่อขอเปลี่ยนตำแหน่งใหม่ หรือบางส่วนราชการที่ต้องการวุฒิวิศวกรรมศาสตร์จริง ๆ แต่หากคนสมัครใจที่จะอยู่รับราชการไม่ได้ ควรสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับ ปวส. ซึ่งกำลังรับราชการอยู่ได้ไปศึกษาต่อ ซึ่งในการนี้อาจจะกำหนดคุณสมบัติและข้อผูกพันทางสัญญาให้เหมาะสมและรัดกุมก็ได้ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนราชการในเรื่องการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการ ยังเป็นการเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจให้แก่ข้าราชการอีกด้วย

๔. ตามที่ ก.พ. มีมติให้วุฒิวิศวกรรมศาสตร์เป็นวุฒิปานกลาง โดยให้ส่วนราชการสามารถทำการคัดเลือกได้เองนั้น และในการคัดเลือกผู้สมัครเข้าทำการคัดเลือกจะไม่เสียค่าธรรมเนียมการสมัคร ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการโอนย้ายบ่อย ๆ เนื่องจากไม่เสียค่าสมัคร เมื่อที่ใดเปิดรับสมัครก็พากันไปสมัคร เพราะบางครั้งก็เป็นการไปสมัครเพื่อเผื่อเลือกเท่านั้น ทำให้สิ้นเปลืองเวลา และงบประมาณของส่วนราชการ เพราะการคัดเลือกส่วนใหญ่มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากมากนัก บางแห่งก็ใช้วิธีสัมภาษณ์เพื่อดูความเหมาะสมเพียงอย่างเดียว ไม่มีการทดสอบความรู้ภาคทฤษฎีเหมือนการสอบแข่งขัน ดังนั้น เมื่อผู้ที่จบการ

ศึกษาในสายวิชาชีพเหล่านี้ได้รับการบรรจุที่ส่วนราชการใดแล้ว ถ้าไม่พอใจ หรือไม่ชอบส่วนราชการที่ตนสังกัดอยู่ แต่ต้องทำไปก่อน เพราะยังไม่มีที่อื่นเปิดรับ บุคคลเหล่านี้ก็จะย้ายที่ทำงานไปเรื่อย ๆ เพราะไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไรมากนัก ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาให้กับงานเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ มิใช่น้อย ดังนั้น ควรให้มีการพิจารณาใหม่ ว่าวุฒิวิศวกรรมศาสตร์ สาขาใดบ้าง ที่สมควรจะอนุมัติให้มีการคัดเลือกต่อไป หรือสาขาใดควรจะต้องสอบแข่งขัน

๕. เพื่อลดอัตราการขอโอน ควรกำหนดระเบียบให้ทุกส่วนราชการปฏิบัติเป็นอย่างเดียวกัน คือให้โอนได้เฉพาะอายุราชการเท่านั้น ส่วนเงินเดือนให้ได้รับในอัตราเท่าวุฒิ

๖. การรับสมัครคัดเลือก ควรเก็บค่าธรรมเนียมในการสมัคร เพื่อให้ผู้สมัครมีความรู้สึกว่าจะต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายบ้าง เพื่อลดปัญหาการสมัครเพื่อเผื่อเลือกหรือการสมัครเพื่อทิ้ง หรือเพื่อมิให้เสียโอกาส การสมัครนี้เมื่อถึงเวลาคัดเลือกอาจจะไม่ไปก็ได้ เพราะไม่ต้องเสียอะไร ถ้าการสมัครต้องเสียค่าธรรมเนียม อาจทำให้ผู้ที่สมัครใคร่ตรงดูก่อนว่าควรจะสมัครหรือไม่ เพราะถ้าสมัครแล้วไม่ไปทำการคัดเลือกก็เท่ากับทิ้งเงินไปเปล่า ๆ เพราะฉะนั้น ถ้าเก็บค่าธรรมเนียมในการรับสมัครจะทำให้ช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐ และประหยัดเวลาของเจ้าหน้าที่อีกด้วย

๗. ให้สร้างเงื่อนไข โดยให้มีการทำ

สัญญาว่าผู้ที่ประสงค์จะเข้าทำการคัดเลือกนั้น เมื่อได้ผ่านการคัดเลือกแล้ว และได้รับการบรรจุเข้าเป็นข้าราชการ จะต้องทำสัญญาไว้ว่าจะไม่โอนย้าย หรือลาออกก่อนกำหนด ๒ ปี ถ้าผิดสัญญาจะถูกปรับ เงินไขนี้อาจจะสามารถถลดอัตราการโอนย้ายหรือลาออกได้ เนื่องจากมีข้อสังเกตจากส่วนราชการว่า บุคคลที่มีปัญหาเหล่านี้ หากรับราชการอยู่ครบ ๒ ปีแล้ว มักจะไม่ค่อยโอน ย้าย หรือลาออก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก

- ก. ได้รับการปรับระดับให้สูงขึ้น
- ข. อัตราเงินเดือนสูงขึ้น

ค. มีความผูกพันกับระบบราชการมากขึ้น จนไม่คิดจะเปลี่ยนงานใหม่อีก เงินไขจะต้องประกาศให้ทราบในประกาศรับสมัครคัดเลือกด้วย

๔. สร้างระบบใหม่ คือ ให้มีศูนย์รวม

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสายวิชาชีพวิศวกรรมศาสตร์ทุกสาขาไว้ส่วนกลางทั้งหมด แล้วส่งไปรับราชการในส่วนราชการต่าง ๆ โดยให้หมุนเวียนกันไป วิธีการนี้มีผลดี คือ

- ส่วนราชการทุกแห่งที่มีตำแหน่งหรือสายงานทางวิศวกรรมศาสตร์ จะได้วิศวกรไปปฏิบัติราชการ

- ปัญหาเรื่องการขอโอนย้ายจะหมดไป

- ประหยัดเวลาและงบประมาณใน

การสรรหาบุคคลเข้ารับราชการของส่วนราชการต่าง ๆ

- วิศวกรที่หมุนเวียนกันไปตามส่วนราชการต่าง ๆ จะได้ประสบการณ์มากขึ้น

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตที่สำคัญคือ บางส่วนราชการที่มีตำแหน่งที่ใช้วุฒิวิศวกรรมศาสตร์ ถึงแม้ว่าตำแหน่งนั้นจะเป็นตำแหน่งในสายงานหลักหรือไม่ก็ตาม ส่วนราชการเหล่านี้ก็ไม่มีปัญหาในเรื่องการสรรหาบุคคลเข้ารับราชการแต่อย่างใด ส่วนราชการเหล่านี้ได้แก่ กรมการฝึกหัดครู กรมอนามัย กรมการขนส่งทางบก กรมป่าไม้ กรมศุลกากร กรมราชทัณฑ์ กรมสรรพสามิต และกรมสามัญศึกษา ส่วนราชการดังกล่าวนี้ เป็นส่วนราชการที่วิศวกรให้ความสนใจมาก เมื่อพิจารณาจากลักษณะงานในหน่วยงานเหล่านี้แล้ว ไม่น่าจะเป็นไปได้ว่าลักษณะงานจะดึงดูดใจให้วิศวกรเหล่านี้อยู่ปฏิบัติราชการโดยไม่คิดขอโอนย้ายเช่นในส่วนราชการอื่น ๆ ดังนั้น จึงเห็นว่าควรจะมีการศึกษาระบบของส่วนราชการเหล่านี้ว่า มีวิธีการอย่างไรที่สามารถจูงใจให้ผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านี้อยู่ปฏิบัติราชการได้ตลอดไป

● ขอเริ่มด้วยการยินดีกับ สุริยะ สุระ-ประเสริฐ จำจังหวัดชลบุรี ที่ได้รับเลือกจากเพื่อนนักเรียนนายอำเภอ รุ่น ๒๖ เป็นประธานนักเรียนในภาคแรก

● ปีนี้มีผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะได้มีโอกาสรับบำนาญ ในเดือน ต.ค.๒๕ เป็นเดือนแรกอยู่ ๒ ท่านเท่านั้น คือ วิโรจน์ อำนวยรัตน์ ผวจ.สมุทรปราการ กับ ร.ท.สุชาติ รัฐคำไทย ผวจ.ลำพูน

● มีงานเพิ่มขึ้นอีกหนึ่ง เมื่อ ประกาศจักกะพาก ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อกลาง ก.พ.๒๕ ให้เป็นประธานกรรมการองค์การเหมืองแร่ในทะเล (อมท.) สืบแทน ดร.สมภพ ไทตระกิตย์ อดีตประธานฯ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากมีอายุครบ ๖๕ ปีบริบูรณ์

● เพราะมีตำแหน่งระดับ ๑๐ คือ “เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง” วางหนึ่งตำแหน่ง ท่าน ชวน ศิริกิจ อัครราชทูตที่ปรึกษา ณ กรุงมะนิลา (ระดับ ๙) จึงได้เลื่อนให้มากิน ซี ๑๐ ในกระทรวงแล้ว คำสั่งที่ย้ายมีพร้อม ๆ กับการเลือกตั้งที่ฟิลิปปินส์กำลังเข้มข้นจนเป็นผลให้ผู้นำของประเทศต้องเดินทางไกล...เดินทางไกลไปนอกประเทศนั้นแหละ และ มงคล มีจุล ที่ปรึกษา สอท.ณ กรุงเวียนนา ออสเตรีย ได้เลื่อนขึ้นเป็น ซี ๙ มาอยู่ดินแดนเจ็ดพันกว่าเกาะแทน ซึ่งคงต้องเหนื่อยหน่อยเพราะอะไร ๆ ก็จะเริ่มกันใหม่กันไปซะทุกอย่าง

● มาอยู่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้ปีครึ่ง ณัฐ ภิญญวัฒน์ชีพ แห่งกองการเมืองต่างประเทศ ของ ผอ. มีทนา เกตุนุติ สอบเข้าเป็น จนท.การทูต ๓ ของกระทรวงการต่างประเทศ ได้เป็นลำดับที่หนึ่ง จากผู้ที่เข้าสมัครกว่า ๔ พันกว่าคน และได้บรรจุเป็น “นายเวร” กองนโยบายและวางแผน สำนักงานปลัดกระทรวงฯ ตั้งแต่เดือน ก.พ. ๒๕ แล้ว

● “ผู้ใหญ่” เลือก ปลันต์ เทพวิเศษ คนคล่องแคล่วอนาคตไกลจาก กองรับรองกรมพิธีการทูต มาช่วยเป็นเลขานุการประสานงานที่ทำเนียบรัฐบาล กับกระทรวงการต่างประเทศ ในฐานะสตาฟส่วนตัวของ พล.อ.อ.สิทธิ เศวตศิลา

● แวะไปสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ยุค อนันต์ อนันตกุล มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างทั้งทางวัตถุและการปรับปรุงระบบงาน เช่น สวนหย่อมหน้าตึก สีตึกที่ทาใหม่สวยสด รวมทั้งการปรับปรุงสถานที่ภายในให้ดูดีเจริญตา เป็นอาทิ แต่ที่มตริยาเขียนตรงนี้เพื่อจะแสดงความยินดีกับท่านเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ได้เป็นหนึ่งในกรรมการบอร์ดธนาคารชาติ และกรรมการกฤษฎีกาแทนท่าน ปลั่ง มีจุล และที่สำคัญท่านได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นวุฒิสมาชิกแทนตำแหน่งที่ว่าง พร้อมกับ พล.ท.รวมศักดิ์ ไชยโกมินทร์ แม่ทัพภาคที่ ๓ ตั้งแต่ต้นเดือน มี.ค.๒๕ ที่ผ่านมา

● ตำแหน่งรองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู ตำแหน่งที่สอง ซึ่งเพิ่งได้รับอนุมัติอีก ๑ อัตรานั้น ท่านรัฐมนตรีฯ เลือกให้ ประจวบ แสงอินทร์ ผอ.กองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวง โอนไปเป็น ซี ๔ ทางโน้น โดยทำงานคู่กับ ดร.สุรัฐ ศิลปอนันต์ รองเลขาธิการฯ อาวุโส ซึ่งครองตำแหน่งมา ๕ ปีเศษแล้ว

● และในฐานะลูกศิษย์ขอแสดงความยินดีกับ คุณหญิง นางเยาว์ ชัยเสรี กับงานหนักในหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสมัยที่สอง

● มาช่วยราชการอยู่นานหลายปี บัดนี้ทางกระทรวงกลาโหมอนุมัติให้สำนักข่าวกรองแห่งชาติรับโอน พล.ต.บันเทิง อมาตยกุล ประจำกองบัญชาการกองทัพบก ซึ่งรักษาการในตำแหน่ง รอง ผอ.สำนักข่าวกรองแห่งชาติ มาเป็นข้าราชการพลเรือนในตำแหน่งรองผู้อำนวยการฯ เป็นนักบริหาร (ระดับ ๑๐) โดยสมบูรณ์แล้ว ตั้งแต่ ก.พ.๒๕

● นักศึกษา วปอ. ๒๕ ที่กำลังขมกเขม้นเล่าเรียนอยู่นี้ กำหนดเรื่องทำวิทยานิพนธ์ส่งวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรกันแล้ว มตรียา ทราบว่า เขาวนัวัศ สุดลาภา ผวจ. เพชรบุรี ซึ่งดำริจัดตั้งศาลหมู่บ้านมาตั้งแต่อยู่ลพบุรี จะเสนอเรื่อง “ศาลหมู่บ้าน : สถาบันทางสังคมเพื่อระงับความขัดแย้งในหมู่บ้าน” ดร.อิสสระ นิตินันท์ประกาศ รอง ผอ.สำนักงบประมาณ ทำเรื่อง “รายจ่าย

ประจำและรายจ่ายลงทุนในงบประมาณแผ่นดิน” ส่วนท่าน รองปลัดฯ อุตสาหกรรม จ้างรงค์ พันธ์จุฑาบุญย์ จะเสนอเรื่อง “การกระจายโรงงานอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค” พังชื่อเรื่องแล้วคงจะได้เป็นวิทยานิพนธ์ดีเด่นด้วยกันทั้งนั้นนะครับ

● เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาคร เป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลสด-แห้งที่สำคัญ มีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าออกขายต่างประเทศกว่า ๖๐๐ โรงงาน และจังหวัดยังสมบูรณ์ด้วยผลไม้สด เช่น องุ่น ฝรั่งเวียดนาม เป็นอาทิ ผู้ว่าฯ ปรีดา มุตตาหาวิช จึงกำหนดเป็นคำขวัญของจังหวัดซะเก้โก้ว่า “มหาชัยเมืองประมง ดงโรงงาน และลานเกษตร”

● เซอร์ไพรส์สปลายเดือน ก.พ. เมื่อท่าน อธิบดี จำลอง ศาลิคุปต์ อธิบดีกรมทางหลวง (๑ ปี ๕ เดือน) ได้รับคำสั่งให้ไปเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงที่ยังว่างอยู่ แล้วเลื่อนเสถียร วงศ์วิเชียร รองอธิบดีฝ่ายบริหาร (วัย ๕๐) ขึ้นมารับตำแหน่งแทน ท่านอธิบดีใหม่ผ่านงานมาหลายกอง ตั้งแต่ เลขานุการกรม (๒๕๒๓), วิศวกรโยธา ๗ กองวิเคราะห์และวิจัย, ผอ.สำนักงานควบคุมโครงการช่วยเหลือ, นักธรณีวิทยา ๗ กองวิเคราะห์และวิจัย และรองอธิบดี (๒๕๒๖)

● ฝ่ายศรีพร คำหมาย เลื่อนจาก นายช่างใหญ่ ฝ่ายบำรุงรักษา ขึ้นมาเป็นรองอธิบดีกรมทางฯ คนใหม่ล่าสุดแทนแล้ว

ย้าย สุปล เจียรประดิษฐ์ ผอ.กองก่อสร้าง
ทางหลวงจังหวัด มาเป็นนายช่างใหญ่ ระดับ
๕ เรียบร้อยแล้วตั้งแต่ต้น มี.ค.

● อย่างเงิบ ๆ ไม่ตกเป็นข่าวเท่าใดนัก
เมื่อสำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้รับอนุมัติ
ให้มีรองผู้อำนวยการสำนักฯ เพิ่มอีก ๑ ตำแหน่ง
ท่านผู้ใหญ่จึงเลือกให้ ดร.โกวิทย์
ไปษยานนท์ โอนจากรองอธิบดีกรมบัญชี
กลางมากินตำแหน่งที่นี้ คู่กับ นิพัทธ์ พุก-
กะณะสูต แล้วทางโน้นเลื่อน สุภชัย พิเศษฐิ-
วานิช ผอ.กองธนาธิการขึ้นเป็นรองอธิบดี
แทน ตั้งแต่ต้น มี.ค.๒๕ เป็นต้นมา มตรียา
คาดว่า กว่าวารสารนี้จะถึงท่านผู้อ่าน กระ-
ทรวงการคลังคงจะย้ายถิ่นทำงานจากพระ-
บรมมหาราชวังไปยังอาคารใหม่ ซึ่งตั้งเด่น
เป็นสง่า ตระหง่านงามที่ซอยอารี ด้านคลอง
ประปา เขตพญาไท เรียบร้อยแล้วเป็นแน่

● วันที่เขียนต้นฉบับอยู่นี้ บังเอิญกลับไป
พลิกหนังสือ “นิทานปรัชญาเต๋า” ของ
เสฐียรพงษ์ วรรณปก ขึ้นมา เห็นเขาได้คิด
ความจากในเล่มที่ว่าด้วยเรื่อง “ผู้เป็นใหญ่
ในแผ่นดิน” มาลงปกหลัง มตรียา ขออนุ-
ญาตยิมความดังกล่าวมาลงท้ายคอลัมน์นี้
เขาว่าไว้ว่า

“ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินเปรียบเหมือนลม
ประชาชนเปรียบเหมือนหญ้า
หญ้าถูไปตามลม
และคลุม ไหวที่ยอดหญ้า

ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินเปรียบเหมือนเรือ
ประชาชนเปรียบเหมือนน้ำ
น้ำพองเรือให้แล่นไปได้
และน้ำก็จมเรือ ได้เช่นกัน”
อ่านก็ครั้ง ๆ ก็ดูไม่จิต..ไม่จิตจริง ๆ

ผมไม่คิดว่าที่สงครหา
หน้าสงไม่กรหา
ดีวขคหพกัณ

แนะนำบุคคลน่าสนใจ

คุณเสรี สืบสงวน

เลขานุการ คณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี

วารสารข้าราชการฉบับนี้จะขอแนะนำให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักกับบุคคลที่มีผลงานเกี่ยวข้องโดยตรงในการนำความเจริญไปสู่ท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ท่านผู้นี้ คือ คุณเสรี สืบสงวน ลูกหม้อกรมทางหลวง ปัจจุบันได้รับมอบหมายให้มาบุกเบิกเส้นทางน้ำ ในตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี

ประวัติ

คุณเสรี เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๗๓ เป็นชาวบางปลาสร้อยโดยกำเนิด

เริ่มการศึกษาที่โรงเรียนชลราษฎรอำรุง จนจบ ม.๖ แล้วไปต่อที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำเร็จปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตร์ (โยธาและช่างกล) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย M.Sc. (Highway Engineering) จาก Iowa State University หลังจากนั้นไปศึกษาต่อที่ University of Illinois และฝึกงานกับกรมทางหลวงของรัฐนี้พิเศษ

ประวัติการรับราชการของคุณเสรี มีโดยสรุปดังนี้

- ๑ ตุลาคม ๒๔๙๔ รับราชการทหารที่กรมช่างอากาศ
- ๑ สิงหาคม ๒๕๐๐ โอนมาเป็นนายช่างตรี กองแบบแผน กรมทางหลวง
- ๑ ตุลาคม ๒๕๐๗ นายช่างเอก กองก่อสร้าง กรมทางหลวง
- ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ ผู้อำนวยการกองสำรวจและออกแบบ กรมทางหลวง
- ๑ เมษายน ๒๕๑๙ นายช่างใหญ่ ฝ่ายก่อสร้าง กรมทางหลวง
- ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๑ รองอธิบดีกรมทางหลวง
- ๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ อธิบดีกรมทางหลวง
- ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๖ รองปลัดกระทรวงคมนาคม
- ๓ กันยายน ๒๕๒๘ เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมพาณิชย์นาวี

ผลงานในอดีต

ผลงานที่สำคัญของคุณเสรี ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงที่รับราชการอยู่ในกรมทางหลวง เนื่องจากท่านมีชีวิตราชการผูกพันกับกรมนี้มานานกว่า ๒๐ ปี แม้ท่านจะกล่าวว่า ผลงานที่เกิดขึ้นนี้เป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่เท่านั้น แต่สำหรับวารสารข้าราชการเราถือว่าสิ่งเหล่านี้มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง ไม่แพ้ผลงานของบุคคลอื่น ๆ ที่เราเคยเสนอต่อท่านผู้อ่านมาแล้ว ซึ่งได้แก่

๑. เป็นผู้หนึ่งที่ได้ร่วมริเริ่มนำเทคนิคการก่อสร้างทางสมัยใหม่มาใช้ในกรมทางหลวง

๒. เป็นผู้ค้นคิดริเริ่มการจัดทำสัญญาแบบจ่ายเป็นหน่วย (unit cost) ที่ท่านจะต้องฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมาย

สำคัญในการรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบและมีมติให้ทุกส่วนราชการใช้รูปแบบสัญญาดังกล่าวในกรณีที่สามารถทำได้

หลักการทำงาน

คุณเสรี ได้เปิดเผยหลักการทำงานที่ฝังใจท่านมาแต่แรกเริ่มรับราชการว่า *“ผมมีนายเพียงคนเดียว คือประเทศไทย ไม่ใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใด และผมถือความเที่ยงธรรม และความสุจริตใจเป็นหลักในการทำงานมาโดยตลอด”*

เช่นเดียวกันกับการปกครองบังคับบัญชา คุณเสรี ก็ยึดถือความเที่ยงธรรมและความสุจริตใจเป็นสำคัญ จึงเป็นเหตุให้ท่านเป็นที่รักของผู้สุจริต และเป็นที่ไม่พึงพอใจของผู้ที่เสียผลประโยชน์ (นี่คือ ธรรมะ)

ค ส น ลู ก ไ ท ห ม

นางสีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุรยา
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมพัฒนาเยาวชน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
คำอธิบาย

เกิดเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๘๖ ที่
กรุงเทพฯ เรียนจบชั้นประถมจากโรงเรียน
สตรีระเทืองวิทย์ ชั้นมัธยมต้นจากโรงเรียน
สาธิตเพชรบุรีวิทยาลัยลงกรณ์ ชั้นมัธยมปลาย
จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ได้รับปริญญา
ตรีจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย และปริญญาโทจากคณะรัฐประ
ศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์

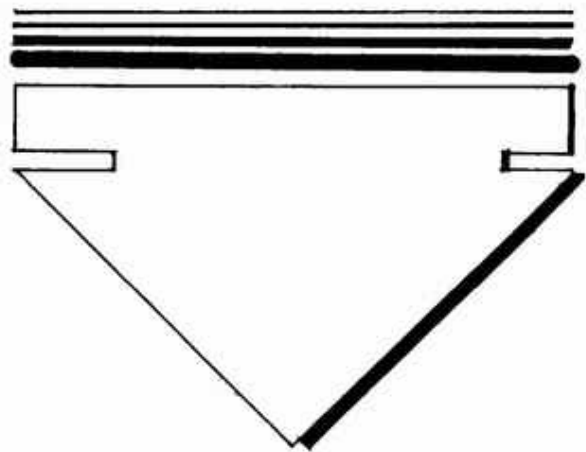
เป็นลูกหม้อของสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
มาตั้งแต่ต้น โดยเริ่มเข้าทำงานในปี ๒๕๑๐
ในตำแหน่งวิทยาการตรี ซึ่งในช่วงนั้น สำนัก
งานยังเป็นหน่วยงานเล็ก ๆ อยู่ในสภาวิจัย
แห่งชาติ ต่อมาเมื่อมีการยกฐานะเป็นสำนักงาน

เยาวชนแห่งชาติขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี ในปี ๒๕๑๖ ก็ดำรงตำแหน่งวิทยากรโท ปี ๒๕๑๙-๒๕๒๐ มีการยุบสำนักงานและโอนข้าราชการไปขึ้นกับกระทรวงศึกษาธิการ ในระหว่างนั้นได้รับทุนจากรัฐบาลอังกฤษ ไปฝึกอบรมด้านบริหารรัฐกิจที่มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ พอถึงปี ๒๕๒๑ เมื่อมีการตั้งสำนักงานขึ้นมาอีกโดยใช้ชื่อว่า สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ก็ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองประสานงานเยาวชน ปี ๒๕๒๓ เป็นผู้อำนวยการกองเดิม และตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๖ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองส่งเสริมพัฒนาเยาวชนมาจนกระทั่งปัจจุบัน

เป็นผู้ที่รักงานด้านพัฒนาเยาวชนมาตลอดไม่ว่าหน่วยงานนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงหรือยุบโอน และสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจก็คืองานด้านพัฒนาเยาวชนที่รับผิดชอบมานั้น ได้มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้เยาวชนของชาติได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องทิศทางและเป็นกำลังคนที่มีคุณภาพของประเทศ นอกจากนี้วิทยานิพนธ์ที่ได้ศึกษาและจัดทำขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในสมัยที่เรียนระดับปริญญาโทที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์นั้น ก็ได้รับความสนใจและมีการนำไปเป็นข้อมูลประกอบการขอยกฐานะหน่วยงานขึ้นเป็นกรม ซึ่งก็ได้มีการจัดตั้งสำนักงานเยาวชนแห่งชาติขึ้นในเวลาต่อมา ดังกล่าวมาแล้ว

ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน ทุกวันนี้ว่า ด้วยเหตุที่สังคมมีการขยายตัวและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปและมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ดังนั้นจึงเห็นว่าพ่อแม่ในฐานะที่เป็นครูคนแรกของลูก จะต้องให้ความอบอุ่นและใกล้ชิดกับลูกอย่างพอเพียง พยายามอบรมปลูกฝังให้ลูกรู้จักและเข้าใจว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ฝึกให้ลูกรู้จักช่วยเหลือตัวเอง ถ้าทำได้อย่างนี้ทุกครอบครัวก็เชื่อว่าอย่างน้อยที่สุดเด็กและเยาวชนจะเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นต้นมาแล้วอย่างถูกต้องสมบูรณ์

สำหรับในแง่ของการทำงานนั้น เห็นว่าความสำเร็จในการทำงานของบุคคลขึ้นกับปัจจัย ๒ ประการ คือประการแรกบุคคลนั้นจะต้องรู้ว่าตัวเองจะต้องปฏิบัติอย่างไร รู้จักประเมินตัวเอง รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักเสียสละ ประการที่สองก็คือ การได้ผู้บังคับบัญชาที่ดีที่รู้จักสอนงาน ที่ให้โอกาสในการทำงาน

นายชวน รัตนวราหะ
ผู้อำนวยการกองแผนงานและ
วิชาการ กรมวิชาการเกษตร

เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๔๘๒ ที่จังหวัดอุทัยธานี เรียนที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนจบมัธยมศึกษา จากนั้นได้เข้าศึกษาต่อที่คณะกสิกรรมและสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระหว่างปี ๒๕๐๐ - ๒๕๐๔

รับราชการในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาตลอด โดยเริ่มบรรจุเป็นนักกสิกรรมตรี กองพืชพันธุ์ กรมกสิกรรม ในปี ๒๕๐๕ จากนั้นปี ๒๕๐๖ เป็นหัวหน้าศูนย์การปราบศัตรูพืช สำนักงานส่งเสริมกสิกรรมเขต ๔ จังหวัดลพบุรี ระหว่างปี ๒๕๐๖-๒๕๒๗ ได้รับทุนรัฐบาลอังกฤษไปฝึกอบรมงานด้านการกำจัดแมลงในโรงเก็บ ที่ประ-

เทศอังกฤษเป็นเวลา ๔ เดือน ระหว่างปี ๒๕๑๐-๒๕๑๑ ได้รับทุนจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ไปศึกษาระดับปริญญาโทสาขาสัตววิทยาประยุกต์ (Applied Zoology) ที่มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อสำเร็จกลับมาแล้วก็ได้มารับผิดชอบการทำวิจัยในด้านการปราบศัตรูพืชกองเดิม จากปี ๒๕๑๖-๒๕๒๖ ปฏิบัติงานในกองกสิกรรมและสัตววิทยา กรมวิชาการเกษตร (เปลี่ยนจากกรมกสิกรรมในปี ๒๕๑๒) และตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองแผนงานและวิชาการ กรมวิชาการเกษตร มาจนกระทั่งปัจจุบัน

สำหรับผลงานทางราชการที่รู้สึกภูมิใจก็คือ การที่ได้ริเริ่มเทคนิคการปราบตักแตนซึ่งเป็นศัตรูสำคัญของเกษตรกร โดยการใช้ส่าเหล้ากับกากน้ำตาลทำเป็นเหยื่อพิษในการกำจัด การพ่นยาปราบตักแตนทางอากาศและการริเริ่มให้มีการกำจัดตักแตนในช่วงฤดูแล้งก่อนฤดูการเพาะปลูก ซึ่งเหมาะแก่การกำจัดปราบปราม เนื่องจากเป็นช่วงที่ตักแตนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และที่สำคัญก็คือเป็นช่วงก่อนฤดูการผสมพันธุ์และวางไข่ ซึ่งการกำจัดในระยะนี้จะทำได้ง่ายและเป็นการกำจัดการแพร่ระบาดในลักษณะการตัดไฟแต่ต้นลม นอกจากนี้ก็ยังสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการปราบปรามได้ดีกว่า เมื่อเทียบกับวิธีการแบบเดิมซึ่งมักจะรอให้ถึงฤดูกาลเพาะปลูกซึ่งตักแตนกำลังออกแพร่ระบาดเสียก่อนจึงค่อยทำการปราบปราม

เทคนิควิธีการกำจัดจุดเด่นที่ได้รับเริ่มขึ้นดังกล่าวข้างต้น ได้มีการนำไปดำเนินการอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดผลดีต่อผลิตผลทางการเกษตร รายได้ของเกษตรกรและสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศมาเป็นลำดับ

ตลอดระยะเวลาการทำงานที่ผ่านมา เคล็ดลับแห่งความสำเร็จนั้นได้ถือปฏิบัติอยู่

เสมอว่า (๑) ต้องทำงานให้คุ้มค่ากับเงินเดือนที่ได้รับ ซึ่งเป็นภาษีอากรของประชาชน (๒) ต้องทำงานให้ดีที่สุดให้เห็นผลงานขึ้นมา (๓) ทำงานเพื่องาน ไม่หวังผลตอบแทน หรือการยกย่อง โดยถือว่า “คุณค่าของคนอยู่ที่ความรับผิดชอบ ไม่ใช่อยู่ที่ตำแหน่ง” (๔) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

ท้ายที่สุด ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับระบบราชการว่า เราต้องยอมรับความจริงว่า ปัญหาของระบบราชการมีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ ทุกหน่วยงานควรแก้ไขปัญหาลักษณะอย่างถูกต้อง การบริหารงานบุคคลก็ควรดำเนินการอย่างเป็นธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีในด้านขวัญกำลังใจของข้าราชการในการปฏิบัติงาน.

ผู้เขียนในเล่มนี้

พิศาล มูลศาสตรสาทร

เป็นแบบฉบับของข้าราชการในสายงานมหาดไทยแท้ๆ ทำงานอยู่ในชนบทมาก่อนชีวิต ถูกเรียกขานลับหลังว่าเป็นปลัดกระทรวงที่เป็นลูกทุ่งขนาดแท้ รับราชการมาตั้งแต่เป็นปลัดอำเภอ นายอำเภอ ปลัดจังหวัด รองผู้ว่า และเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดหลายจังหวัด ตำแหน่งแรกเมื่อเข้ามาอยู่กรุงเทพมหานครคืออธิบดีกรมการปกครอง หกเดือนหลังจากนั้นก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย และอยู่ในตำแหน่งนี้มาจนถึงปัจจุบัน

บทความเรื่อง “ข้าราชการกับภารกิจในการให้บริการแก่ประชาชน” ที่กรุณาเขียนให้วารสารข้าราชการนี้ เป็นเรื่องที่ต้องอ่านเพื่อย้ำเตือนสำนึกในข้อที่ว่า ข้าราชการนั้นเปรียบเสมือนเทียนไขผู้เผาไหม้ตนเองเพื่อเปล่งแสง ก็ข้าราชการนั้นคือบุคคลที่ทำงานให้ประชาชนชื่นใจมิใช่หรือ

ถวิล ไพรสณฑ์

เคยรับราชการในสายงานมหาดไทยซึ่งมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชน

จากนั้นได้โอนไปรับราชการที่กรุงเทพมหานครก่อนที่จะลาออกจากราชการเพื่อไปสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

งานเขียนเรื่อง “บทบาทของข้าราชการประจำไทยในทรรศนะของนักการเมือง” จึงเป็นการมองภาพของข้าราชการประจำด้วยสายตาของนักการเมืองที่เคยเป็นข้าราชการประจำมาก่อน ภาพที่ปรากฏในงานเขียนชิ้นนี้จึงมีลักษณะเหมือนภาพที่ถ่ายจากมุมสูง เปิดหน้าต่างกว้าง เก็บรายละเอียดและบันทึกไว้บนแผ่นฟิล์มที่คมชัด ลึก และนุ่มนวล

สนั่น วงศ์พั้วพันธ์

จบปริญญาตรีทางรัฐศาสตร์สาขาการต่างประเทศและปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์จากสหรัฐอเมริกาด้วยทุนของรัฐบาลไทย ปัจจุบันเป็นกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย

ได้ชื่อว่าเป็นคนเขียนหนังสือที่มีผลงานใน

รูปของบทความทางวิชาการ ตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ ของกระทรวงมหาดไทยบ่อยครั้ง งานเขียนชิ้นนี้เป็นผลมาจากการย่อยบทความที่เป็นวิชาการโดยตรงของตนเอง ให้มาเป็นข้อเขียนที่อ่านแล้วเกิดความรู้สึก เบา สบาย และน่าอ่าน เป็นการทำเรื่องยาก ๆ ให้รับง่าย อ่านง่ายและอ่านได้ในหลายระดับ เรื่องแบบนี้ถ้าไม่ลงมือเขียนเองและทำเองก็คงจะไม่เข้าใจว่ามันทำยาก และต้อง ไขฝีมือนักแค่นั้น

ชัยอนันต์ สมุทวณิช

เป็นนักวิชาการและเป็นราชบัณฑิตสาขา รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ปัจจุบันเป็น ศาสตราจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีงานเขียนบทความที่น่าจะกล่าวถึงหลายชิ้น อย่างเช่น “ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย” ซึ่งเขียนร่วมกับ เดวิด มอเรล หรือหนังสือชื่อ “ยังเติร์กไทย” ซึ่งตีพิมพ์โดยสถาบันศึกษาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีการแปลต่อเป็นภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน หรือบทความเรื่อง “ประชาธิปไตยในประเทศไทย ได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือชื่อ “การศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับประชาธิปไตยในประเทศที่กำลังพัฒนา” ของลิทเชิท์ นักรัฐศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา

ความจริงยังมีอะไรอีกมากที่จะพูดถึงได้ สำหรับ ศจ.ชัยอนันต์ สมุทวณิช เพียงแค่จะเอารายชื่อหนังสือและบทความที่เคยเขียนและตีพิมพ์

แล้วมาเรียง ๆ เข้า ก็คงแทบจะฉันทคอฉันทนั่นแล้ว เอาแค่ที่ใช้เวลาไม่นานเลยสำหรับการเขียนบทความชิ้นนี้ให้กับวารสารข้าราชการฉบับพิเศษนี้ และดูเหมือนจะรับปากไว้แล้วด้วยว่าจะกรุณาเขียนให้อีกในโอกาสต่อไป ก็คงจะต้องคอยอ่านกัน

“ซุม”

ก่อนจะมาเป็นคอลัมนิสต์มีชื่อเสียงอยู่ใน คอลัมน์เหะเหพาที ในไทยรัฐ นี้ เมื่อประมาณ ยี่สิบปีก่อน เคยเป็นนักเขียนวิเคราะห์ข่าวการเมืองระหว่างประเทศอยู่ที่ค่ายพิมพ์ไทย หัวถนนดินแดง ในอีกนามปากกาหนึ่งที่มีคนติดตามอ่านกันมากในยุคนั้น เป็นคนที่มีหลายภาค และประสบความสำเร็จในทุกภาครวมทั้งภาคราชการด้วย สำหรับบนถนนหนังสือสายนี้มีนามปากกาใช้หลายนามปากกา และไม่มีนามปากกาไหนที่เขียนหนังสือแล้วคนไม่ชอบ เป็นเอตะทัคคะในคอลัมน์ก็พาหลายประเภท เขียนต้นฉบับเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนที่ไม่มียี่” มาให้วารสารข้าราชการฉบับนี้ด้วยลีลาอีก ๆ ของความเป็น “ซุม”

ตอนนี้กำลังมีหลายคนสงสัยว่า สำนักานของ “จิ๋วแป๊ะทง” ที่เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองในยุคทศจักรอยู่ในไทยรัฐนั้น ละม้ายเหมือนกับสำนักานของ “ซุม” อยู่มาก ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เขาไม่พูดกัน ไม่เปิดเผยกัน ถือเป็นการยาดอย่างหนึ่งบนถนนหนังสือ ถ้าอยากจริงจัง ๆ ก็ลอง ๆ ถาม “ซุม” ดูเอาเองก็แล้วกัน

“ซี.๑๒”

เห็นว่าระบบราชการไทยมีแค่ซีสิบเอ็ด ไทน์ ๆ ก็ไทน์ ๆ แล้ว เลยบวกตัวเลขเข้าไปอีกหนึ่ง ให้รู้กันไปเลยว่านี่เป็นซีประจำตัว เป็นสัญลักษณ์และเป็นนามปากกาที่คุ้นหูกันอยู่มาก ในแวดวงของบรรดาข้าราชการ เคยเป็นเลขาธิการสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และอุปนายกสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ปัจจุบันเป็นหัวหน้าข่าวภายในประเทศ และรับผิดชอบคอลัมน์นี้มุมข้าราชการ ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

มีงานเขียนที่ต่อสู้เพื่อความถูกต้องและพยายามพิทักษ์ระบบคุณธรรมในราชการพลเรือนมาโดยตลอด งานเขียนชิ้นนี้ชื่อว่า “ซี.๑๒ มองข้าราชการ” นี้ เป็นข้อเขียนอันหนักแน่น ได้เช่นกัน

มनुชญ์ วัฒนโกเมร

รับราชการอยู่ในส่วนภูมิภาคสังกัดกรมการปกครองอยู่ประมาณ ๑๔ ปี แล้วจึงโอนมารับราชการที่สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย ปัจจุบันเป็นข้าราชการระดับ ๘ รับผิดชอบงานนโยบายและแผนด้านการพัฒนาการเมือง การปกครองอาชญากรรม และความมั่นคงของกระทรวงมหาดไทย มีงานวิชาการหลายชิ้นเกี่ยวกับเรื่องการวางแผน เช่น “การประสาน

แผนพัฒนาจังหวัด” ในหนังสือชนบทไทย ๒๕๒๖ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีบทความเรื่อง “การวางแผนพัฒนาชนบทในประเทศไทย” ตีพิมพ์ในหนังสือรวมบทความเกี่ยวกับการวางแผนของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขณะนี้ต้นฉบับของมनुชญ์ วัฒนโกเมร เรื่อง “การบริหารแบบขำแน่คนเดียว” สำเร็จเรียบร้อย และอยู่ในแฟ้มต้นฉบับของวารสารข้าราชการแล้ว

ขอให้ลองอ่านงานเขียนชิ้นนี้ชื่อว่า “การจัดการชุมชน : คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนชานเมือง กทม.” ของ มनुชญ์ วัฒนโกเมร ดูเชื่อว่าท่านจะชอบงานเขียนในลักษณะอย่างนี้ของคนเขียนคนนี้ เพราะทั้งหมดนั่นคือชีวิต

ฉัตร เริงดอย

เรียนหนังสือจบมาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เมื่อสิบห้าสิบหกปีก่อนนี้ แล้วก็นั่งทำงานเป็นนักหนังสือพิมพ์อาชีพตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทำหนังสือและเขียนหนังสือมามาก เขียนหนังสือได้ก็ทุกรูปแบบรวมถึงการเขียนบทกวีด้วย งานเขียนของฉัตร เริงดอย นั้น มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว อ่านแล้วได้ความรู้สึกหลากหลาย กร้าว แต่พริ้ง ตรงไปตรงมาแต่ซ่อนความลึกไว้ ระหว่างวรรค ทั้งนี้ทั้งนั้นจึงขึ้นอยู่กับคนอ่านว่าจะสัมผัสตรงจุด ไทน์

งานเขียนพิเศษในชื่อเรื่อง “กลไกหลักของแผ่นดิน” นี้ ได้มาด้วยความรู้สึกตั้งงามระหว่างกัน และด้วยความรู้สึกว่ นี้คือการมองภาพของราชการด้วยสายตาของคนหนังสือพิมพ์อาชีพ แล้วบรรจกร้อยเรียงด้วยใจอันเที่ยงธรรม ถ้าอ่านดูให้ตลอดแล้วจะรู้ว่า ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น มิได้เป็นการพูดที่เกิน ไปเลย

วิโรจน์ ธิรคุณโกวิท

อาชีพหลักคือข้าราชการประจำ อา

ชีพรองคือการเขียนหนังสือ จึงมีงานเขียนตีพิมพ์ในวารสารข้าราชการมาหลายครั้งหลายหนเมื่อหลายปีก่อน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเกี่ยวพันกับงานในหน้าที่ ระยะเวลาทำงานเขียนของวิโรจน์ ธิรคุณโกวิท ปรากฏเป็นรูปเล่มและตีพิมพ์อยู่ในนิตยสารหลายฉบับ คงผ่านตาท่านมาบ้างตามสมควร

แต่ถ้ายังไม่เคยอ่านงานของเขา ขอแนะนำให้อ่านงานชิ้นที่มีชื่อว่า “ถึง ข้าราชการผู้เกี่ยวข้อง” อย่างตั้งอกตั้งใจ แล้วท่านจะเกิดความรู้สึกอยากจะทำงานชิ้นต่อไปของเขา ซึ่งจะมีอีกในวารสารข้าราชการนี้

○● เกียรติ

หน้าที่

สามัคคี

ชื่อสัตย์

เป็นคุณสมบัติข้าราชการ ○●

ก่อนปิดปก

วารสารข้าราชการฉบับเดือนเมษายนนี้ เป็นฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ซึ่งปีนี้กำหนดหัวข้อเกี่ยวกับ “ข้าราชการกับการบริการประชาชนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต”

แนวทางในการจัดทำวารสารข้าราชการเล่มนี้จึงมุ่งเสนอบทความและทรรศนะในเรื่องดังกล่าว ปรากฏว่าได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลในวงการต่าง ๆ ทั้งผู้หลักผู้ใหญ่ในราชการ อาจารย์มหาวิทยาลัย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคอลัมนิสต์ผู้มีชื่อเสียงหลายท่าน บางท่านที่ไม่ได้ลงมือเขียนให้ก็ได้กรุณาให้สัมภาษณ์ทรรศนะด้วยความเต็มอกเต็มใจ คณะผู้จัดทำวารสารข้าราชการขอแสดงความขอบพระคุณต่อทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมมือช่วยเหลือไว้ ณ ที่นี้ด้วย

และหากท่านผู้อ่านจะพิจารณาเจาะลึกลงในเนื้อหาของข้อเขียนบทความและทรรศนะของผู้เขียนทั้งหลายที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้แล้ว ก็อาจสรุปเป็นภาพรวม ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็น “ลางดี” ของทั้งฝ่ายข้าราชการและประชาชน เพราะเป็นภาพรวมที่สะท้อนให้เห็นว่า ข้าราชการในยุคสมัยปัจจุบันกำลังมุ่งหน้าทำงานด้วยจิตสำนึกที่แสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการให้บริการแก่สังคมและประชาชน ขอให้ภาพนี้จึงยืนยงและเข้มขันขึ้นทุกขณะ และขอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจงสนับสนุนให้กำลังใจแก่ข้าราชการผู้ทำงานให้บริการแก่ท่านด้วย

ท่านผู้อ่านที่ติดตามวารสารข้าราชการมาโดยตลอด คงจะสังเกตเห็นว่าวารสารฉบับนี้อาจมีหน้าตาเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง โดยเสนอรูปแบบที่เรียบง่าย โดยเฉพาะบทความทางวิชาการได้แปลงรูปเป็นวิชาการแบบตลาดเพื่อให้อ่านง่าย ไม่น่าเบื่อ และคงจะยึดถือแนวทางนี้ในการจัดทำฉบับต่อ ๆ ไป

ถ้าท่านผู้อ่านมีสิ่งใดที่อยากจะสื่อความหมายหรือสื่อความรู้สึกกับวารสารข้าราชการก็ขอได้โปรดเขียนไปบอกเล่าสู่กันบ้าง

ความต้องการของท่านผู้อ่านหนังสือนี้ คือสิ่งกำหนดทิศทางและเป้าหมายของคนทำหนังสืออย่างแท้จริง

คณะบรรณาธิการ

27 มีนาคม 2529